

Mot bättre vetande

Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS)
och Institutet för utveckling av metoder i socialt
arbete (IMS) 1992 till 2009

Du får gärna citera Socialstyrelsens texter om du uppger källan, exempelvis i utbildningsmaterial till självkostnadspris, men du får inte använda texterna i kommersiella sammanhang. Socialstyrelsen har ensamrätt att bestämma hur detta verk får användas, enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Även bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

ISBN 978-91-7555-092-3
Artikelnr 2013-8-7

Publicerad www.socialstyrelsen.se, augusti 2013

Förord

Den sista december 2009 införlivades Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) i Socialstyrelsen och upphörde som självständig organisation. Därmed upphörde också ett av Sveriges äldsta nationella kunskapscentra att existera efter 18 år. Verksamheten inleddes 1992 under namnet Centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete (CUS) och uppdraget var att stärka socialtjänstens kunskap om olika behandlingsmetoders värde.

Syftet med rapporten är att summera erfarenheterna från CUS/IMS arbete. Förhoppningen är att dessa erfarenheter ska kunna ge vägledning för fortsatt utvecklingsarbete av socialt arbete.

Rapporterna författare är CUS/IMS två chefer Karin Tengvald och Knut Sundell. Deras minnesbilder kompletteras av CUS/IMS verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Värdefull information har lämnats av Ulrika Bergström, Mari Forslund, Johan Glad, Carina Gustafsson, Ulla Jergeby, Pia Kyhle Westermarck, Kristin Marklund, Siv Nyström, Jenny Rehnman, Haluk Soydan, Nils Varg samt Bo Vinnerljung, samtliga tidigare medarbetare från CUS/IMS. Rapporten har språkgranskats av Eva Häggmark, Synnöve Ljunggren och Julia Zyto, Socialstyrelsen.

Sven Ohlman
Avdelningschef

Innehåll

<i>Sammanfattning</i>	7
<i>Bakgrund till Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS)</i>	9
Efterfrågan på social forskning	9
Tydligare kunskapsbehov på 1990-talet	14
<i>Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS) 1992–1995</i>	17
Uppdrag, ledning och organisation	17
Verksamheten	19
Socialstyrelsen stöder omvandlingen av CUS	22
<i>Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS) 1995–1998</i>	23
CUS blir en enhet inom Socialstyrelsen	23
Verksamheten	25
En utvärdering av CUS verksamhet åren 1993–97	29
<i>Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS) 1998–2003</i>	30
Socialstyrelsen engagerar sig för kunskapsbaseringen	30
Ökat gehör för kunskapsbaserat socialt arbete	31
Budget och personal	35
Verksamheten	35
<i>Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS): 2004–2006</i>	40
IMS och Socialstyrelsen	40
Budget, organisation och personal	42
Uppdraget om översikter	43
Externa översiktsuppdrag	44
Uppdraget om interventionsforskning	45
Uppdraget om standardiserade bedömningsmetoder	46
Kommunikationsuppdraget	48
<i>Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS): 2007–2009</i>	50

IMS och Socialstyrelsen	50
Budget, organisation och personal	51
Uppdraget om översikter	52
Multifunktionell behandling	54
Uppdraget om bedömningsmetoder	56
Uppdraget om kunskapsspridning	57
<i>IMS integreras i Socialstyrelsen 2010</i>	59
Från banbrytande till ordinarie verksamhet	59
Aktiviteter utanför Socialstyrelsen	60
<i>Förändringar av socialt arbete i Sverige under perioden</i>	61
Ökat intresse för evidensbaserad praktik i socialtjänsten	61
Få förändringar i socionomutbildningarna	63
Fler effektutvärderingar men få av forskare i socialt arbete	64
Sammanfattning	65
<i>Faktorer av betydelse för CUS/IMS</i>	66
Tidsandan satte agendan	66
Regeringens uppdrag och stöd	66
Socialstyrelsens långsiktiga stöd	67
Samarbete med statliga myndigheter	68
En fungerande vision och en hållbar problemanalys	69
Personal med rätt kompetens	70
<i>Slutord</i>	71
<i>CUS och IMS i siffror</i>	72
Publikationer	72
Budget	72
Personal	73
<i>Viktiga datum</i>	74
<i>Referenser</i>	76
<i>Bilaga A. Publikationer</i>	88
<i>Bilaga B. Personal</i>	107

<i>Bilaga C. Styrelsemedlemmar</i>	<i>109</i>
<i>Bilaga D. Expert-, referens- och samordningsgrupper</i>	<i>110</i>
<i>Bilaga E. CUS projektverksamhet</i>	<i>112</i>
<i>Bilaga F. IMS projektverksamhet</i>	<i>115</i>

Sammanfattning

Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS) vid Socialstyrelsen etablerades 1992. CUS uppdrag var att ge vetenskapligt baserat kunskapsstöd till klientarbetet inom socialtjänstens individ- och familjeomsorg. År 2004 omvandlades CUS till Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) och verksamheten utvidgades till att gälla hela socialtjänstens område. År 2010 integrerades verksamheten i Socialstyrelsen.

Verksamheten inriktades inledningsvis på att sammanställa och sprida resultat från redan genomförd forskning om verksamma insatser. Bristen på relevant forskning gjorde att fokus flyttades till att bidra till jämförande forskning om sociala insatsers effekter och till lokal uppföljning. Med tiden kom även kunskapsspridning och stöd till implementering att bli viktiga delar av verksamheten. CUS/IMS verksamhet riktade sig mot tre huvudsakliga målgrupper: yrkesverksamma inom socialt arbete, de som ansvarar för socionomutbildningar, samt forskare i socialt arbete.

I jämförelse med situationen på 1990-talet har intresset för det som idag kallas evidensbaserat socialt arbete ökat påtagligt bland socialarbetare och beslutsfattare inom socialtjänsten. Användning av forskningsbaserade bedömningsmetoder har ökat, liksom användningen av forskningsbaserade insatser, främst inom områden som barn- och ungdomsvård och missbruksvård.

Antalet effektutvärderingar av relevans för det sociala arbetet med klienter och brukare har ökat påtagligt. CUS och särskilt IMS har konkret bidragit till denna ökning genom att främst genomföra och finansiera ett antal sådana studier.

CUS/IMS ambition att förändra utbildning och forskning i socialt arbete till ett mer evidensbaserat förhållningssätt har däremot inte lyckats.

Det går inte att säkert avgöra vilken betydelse som CUS/IMS haft för den förändring som skett de senaste två decennierna inom socialtjänsten. Förändringsarbete är nästan alltid en process som är utsträckt över flera år och det finns flera myndigheter och personer som arbetat för samma förändring som CUS/IMS. Även om de mål CUS/IMS arbetade mot idag är helt eller delvis uppfyllda så kan förändringarna ha orsakats av andra än CUS/IMS.

Några faktorer som i efterhand framstår som viktiga för CUS/IMS verksamhet är Regeringens och Socialstyrelsen stöd, samarbetet med statliga myndigheter och forskningsråd, CUS/IMS samarbete med internationellt ledande forskare samt den egna personalen med dess kombination av vetenskaplig kunskap och praktisk erfarenhet av socialt arbete.

Sökord. Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS), Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS), evidensbaserat socialt arbete, forskning i socialt arbete, standardiserad bedömning, effektutvärdering, nationellt kunskapscentrum

De som inte kommer ihåg historien är dömda att återupprepa den

George Santayana, 1905

Bakgrund till Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS)

På Regeringens uppdrag inrättades Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS) vid Socialstyrelsen år 1992 för att ge socialarbetarna tillgång till vetenskapligt grundat kunskapsstöd. Uppdraget var en fortsättning på statens insatser för att stärka den sociala forskningen och ett vetenskapligt baserat kunskapsunderlag för den sociala praktiken. Denna rapport beskriver det arbete som bedrevs av CUS och det efterföljande Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) fram till och med 2009.

Efterfrågan på social forskning

Socialt arbete har en lång historia men en särskild yrkesutbildning gavs först i början av 1900-talet när Centralförbundet för socialt arbete anordnade yrkeskurser [1]. Dessa kurser utvecklades till landets första högskola för social utbildning, som etablerades 1921 under namnet Institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning, eller kort Socialinstitutet [2]. Namnet Söpis kommer därför. Redan då fanns ett statligt engagemang för en vetenskapligt grundad utveckling av det sociala arbetets praktik [2]. Att institutet hade en sammanhållen organisatorisk struktur för forskning och utbildning var också ett viktigt kännetecken. Den betydelsefulla kopplingen mellan forskning, utbildning och praktik har varit ett genomgående tema i diskussionerna om förbättringar av det sociala arbetet [3].

Engagemanget för mer social forskning och mer kvalificerad utbildning kom från olika aktörer även om staten hade en naturlig huvudroll som ansvarig för högre utbildning och forskning. Under de decennier som följde efter etableringen av Socialinstitutet gav flera statliga utredningar förslag om satsningar på social forskning, redan under 1940-talet [2] men utan konkreta resultat. Likaså utredde utbildningarna av Socionomutbildningskommittén [4]. År 1963 bildades socialhögskolorna som fristående högskoleutbildningar med ett gemensamt överordnat forum: Nämnden för socionomutbildning.

Ökade forsknings- och utbildningsresurser för socialt arbete

Under 1960- och 1970-talen, var det juridiska ramverket för socialtjänsten föremål för ett genomgripande förändringsarbete. Det ledde till att frågan om förstärkning av den sociala forskningen blev högaktuell. Tillsättningen av Socialutredningen 1967 inledde den modernisering av det sociala arbetets ramverk som är grunden för dagens socialtjänst och sociala arbete.

Runt socialutredningen skapades ett klimat av reformiver där stark kritik riktades mot socialvårdens verksamhet. På initiativ av Föreningen Sveriges Socialchefer bildades skuggutredningen "Samarbetskommittén för socialvårdens målfrågor", där

ett tiotal fackliga och professionella föreningar och organisationer ingick [5]. Den kritik av socialvården som skuggutredningen och andra debattörer förde fram handlade bland annat om att forskning och utbildning inte gav socialt arbete ett tillräckligt kunskapsstöd [2].

Från statligt håll togs nu flera viktiga initiativ. För forskningens del blev Samarbetskommittén för social forskning betydelsefull. Den tillsattes 1969 av dåvarande socialministern Sven Aspling. Vid flera tillfällen i början av 1970-talet kartlade kommittén förekomsten av social forskning. Rapporterna visade att forskningen var spridd och inte koordinerad. Utöver den sociala forskning som bedrevs inom olika institutioner vid universiteten, skedde mycket forskning inom statliga myndigheter i samband med utredningar och även inom kommunerna eller i enskild verksamhet [6-8]. De spridda forskningsinsatserna saknade alltså en organisatorisk länk till grundutbildningen vid de fristående socialhögskolorna.

Utredarna framhöll också att de ekonomiska resurserna var alltför begränsade. Därför föreslog de inrättandet av ett särskilt organ för finansiering av socialt inriktat forsknings- och utvecklingsarbete: Delegationen för social forskning (DSF, 1974–1990). DSF placerades vid Socialdepartementet och fungerade som socialtjänstens och socialpolitikens sektorsforskningsorgan.

Ett universitetsbaserat institut för social forskning

Det första moderna statliga försöket till mer organiserat forskningsstöd för det sociala arbetet kom när regeringen år 1972 inrättade Institutet för social forskning (SOFI) vid Stockholms universitet. Institutet uppstod genom att det existerande Institutet för arbetsmarknadsfrågor fick utökat uppdrag att bedriva social forskning. Till grund för etableringen låg en snabbutredning från Utbildningsdepartementet [9], en brådska som i efterhand antyder kritikens omfattning och vikten att något konkret gjordes för att stärka organiseringen av den sociala forskningen.

Utredningen bakom förslaget var vag i att redovisa forskningsbehoven och den övergripande terminologin var delvis annorlunda än i dag. Social forskning användes som övergripande begrepp för socialpolitisk och arbetsmarknadspolitisk forskning. Till det socialpolitiska området räknades såväl forskning om socialtjänsten (socialvården) som forskning om socialförsäkringssystemen och närliggande områden. Utredningen föreslog därför att institutet skulle få två professurer, en mer ”makroinriktad”, socialpolitisk och en mer ”mikroinriktad” för forskning om det sociala arbetet. Professuren i socialpolitik blev institutets första och tjänsten besattes av Walter Korpi 1972.

Kommittén förväntade sig att basresurser för den mer mikroorienterade professuren skulle tillföras. Men på ett tidigt stadium uppvaktade den nya institutsledningen regeringen i syfte att få avgränsa institutets forskning till mer makroorienterade frågeställningar, vilket accepterades av regeringen. Någon behandlingsforskning kom inte till stånd vid SOFI.

Trots att utredningen gjordes för mer än fyrtio år sedan finns tydliga likheter med hur man i dag formulerar sig kring effektutvärderingar som stöd till det sociala klientarbetet. Det var för övrigt just Socialstyrelsen som då lyfte fram behovet av modeller för utvärdering av det sociala klientarbetets metoder [9]:

Kommittén har därför förutsatt att basresurser för forskning om metoder för socialt arbete med individer och grupper och om modeller för utvärdering av sådana insatser mycket snart skall komma till stånd. (s 27)

Föreslag om en universitetsbaserad utbildnings- och forskningsorganisation

Parallellt med arbetet inom Social- och Utbildningsdepartementen arbetade också Socialhögskolornas gemensamma organ, Nämnden för socionomutbildning, med frågor om en framtida organisation av utbildning och forskning. Arbetet påverkades inte bara av diskussionen om socialtjänstens kvalitetsbrister. Nu inverkade också det omfattande reformarbetet av den högre utbildningen som skedde inom ramen för 1968 års utbildningsutredning och som ledde till 1977 års högskolereform.

Vid mitten av 1970-talet skapades en arbetsgrupp för den sociala linjens utbildning (SLU-gruppen) som skulle se över utbildningens kärnämne och också föreslå organisatoriska lösningar för forskning och forskarutbildning.

Förslagen från SLU-gruppen och därmed från Nämnden för socionomutbildning [10] blev grunden för dagens organisation av utbildning och forskning i socialt arbete. De innebar en omfattande förstärkning och ett sammanhållet kunskapsstöd för det sociala arbetets praktik. Sune Sunesson summerar bakgrunden till ämnets etablering [2]:

Universitetsreformen var en stark drivkraft och kanske den utlösande faktorn för förändringen, men sammanhanget, det politiska och sociala läget, betydde naturligtvis mycket för uppkomsten av socialt arbete som ämne. Mitt referat /.../ från SLU-gruppen och från NFS:s konferens (*Nämnden för socionomutbildning 1976:1 vår anm.*) demonstrerar att det tycktes finnas ett slags enighet om att något behövde göras, att relevansen och betydelsen av projektet "socialt arbete" var självklar. Även om ämnet var nytt var frågan inte ny (s. 94).

Diskussionen om behovet av social forskning bidrog till att fler forskare från olika akademiska discipliner började forska om socialvården. Vid Socialhögskolan i Stockholm inleddes exempelvis det omfattande Socialvårdsprojektet av sociologen Hans Berglind och socionomen Ulla Pettersson. I Skåne startade "Skåneprojektet" om nykterhets- och narkomanvård och om barn- och ungdomsvård som engagerade sociologerna Harald Swedner och Sven-Axel Månsson och psykologen Kjell Hansson [2]. Likaså utvecklades praktikanknuten forskning vid enstaka kommunala FoU-byråer eller större socialvårdsverksamheter [11]. Vid Stockholms stads socialförvaltning fanns exempelvis Barnbyn Skå och FoU-verksamhet vid Metodbyrå 1 och 2.

Praktikens roll och vikten av uppföljning

Bland de många som agerade för förstärkt social forskning under 1960- och 1970-talen spelade företrädare för praktiken en betydande roll [5]. Framför allt fungerade representanter från Föreningen Sveriges Socialchefer liksom nationella politiker

som aktiva tillskyndare och regeringen var villig att skjuta till resurser. Etableringen av DSF är ett tydligt tecken på det senare.

Utöver de tidigare nämnda utredningarna tog Socialutredningens principbetänkande 1974 [12] upp socialtjänstens kunskapsbehov. Här ökade fältets önskemål om samarbete med forskarvärlden och föreställningen om att social forskning skulle förbättra socialvårdens arbete. Samtidigt lyfte utredningen upp vikten av lokal kunskapsproduktion om verksamheten [12]:

Forskningen och utvecklingsarbetet bör bedrivas mot bakgrund av en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av socialvårdens verksamhet /.../ Vilka resultat har uppnåtts? /.../ Uppföljningsverksamheten har som ett viktigt inslag systematisering och bearbetning av socialarbetarnas erfarenheter från fältarbetet. Genom att vinna erfarenheter tas tillvara och nödvändiga justeringar görs kan socialvårdsarbetet förbättras och graden av måluppfyllelse successivt höjas (s. 363).

Socialutredningen hade en optimistisk uppfattning om praktikens roll i kunskapsproduktionen:

Genom en fortlöpande analys av egna insatser och erfarenheter kan socialarbetarna bli av betydelse som impulsgivare till utvecklingsprojekt och försöksverksamheter men även som medverkande vid den praktiska utformningen av projekten. Genom att låta socialarbetarna delta i forsknings- och utvecklingsprojekt vidgas också möjligheterna att nya kunskaper snabbt kan komma det praktiska socialvårdsarbetet tillgodo. Det kan emellertid knappast räknas till socialarbetarnas arbetsuppgifter att bedriva självständigt utvecklingsarbete. Å andra sidan kan det vara lämpligt att socialarbetare med intresse och läggning för sådana frågor utnyttjas i bl. a. det utvecklingsarbete som den primärkommunala socialvårdsorganisationen förutsätts bedriva – som deltagare i referensgrupper men också för mer självständiga uppgifter (s. 364).

Förhoppningen om ett förbättrat kunskapsstöd var alltså stor, både från nationellt politiskt håll och från företrädare för socialtjänstens praktiker och beslutsfattare. Men i Socialtjänstlagen från 1982 formulerades aldrig några krav om uppföljning och utvärdering av sociala insatser. Riksdagen utnyttjade inte sin möjlighet att lagstifta om lokal kunskapsproduktion i form av systematisk uppföljning. Formuleringarna i principbetänkandet tyder också på att förhoppningen huvudsakligen riktades mot insatser från forskarhåll [13].

Socialt arbete blir ett akademiskt ämne

År 1977 integrerades socionomutbildningarna i universitetens samhälls- och beteendevetenskapliga fakulteter. Den sociala linjen blev nu institutionen för socialt arbete med det forskningsanknutna profilämnet socialt arbete. Den sociala forskningen hade därmed fått en organisatorisk hemvist. Forskning och forskarutbild-

ning i socialt arbete knöts direkt till grundutbildningen av socionomer. Därmed hade forskning och utbildning knutits närmare samman än tidigare. På bara några år etablerades forskarutbildning i socialt arbete vid universiteten i Göteborg, Stockholm, Umeå och Lund.

Att den svenska staten redan på 1970-talet inledde denna kraftfulla satsning på att akademisera det sociala arbetet och förstärka forskningsresurserna är närmast unikt. Till skillnad från många andra länder genomfördes den svenska satsningen vid samtliga universitet med socionomutbildning. Av de andra nordiska länderna var också Finland tidigt ute. I både Norge och Danmark sker utbildningen av socialarbetare fortfarande vid särskilda högskolor. I Norge förekommer forskarutbildning i socialt arbete endast vid Trondheims universitet. Först under 2000-talet inleddes en motsvarande akademisering i Storbritannien. I övriga Europa förekommer den akademiska inriktningen mer undantagsvis. I USA finns grundutbildningsverksamhet både med och utan koppling till en forskarutbildning och forskningsorganisation och endast ett mindre antal institutioner i socialt arbete har full akademisk status.

Ämnets inriktning

Socialt arbete blev ett akademiskt ämne eftersom många hoppades att det praktiska sociala arbetet skulle förbättras om det fanns ett vetenskapligt kunskapsstöd. Det breda intresset framgår av skuggutredningens starka uppbackning från yrkesförbund och fackliga organisationer, av sammansättningen i de statliga utredningarna och i de utredningar som Nämnden för socionomutbildning genomförde.

Etableringen av socialt arbete som akademisk disciplin medförde betydande egenmakt över ämnet för dem som ledde institutionerna. Akademiska institutioner förfogar i princip själva över basresurserna för grund- och forskarutbildning. Det är institutionernas ledning som i stor utsträckning avgör grundutbildningens och forskarutbildningens inriktning och antagningen av forskarstuderande. Ämnets ledande företrädare har stort inflytande på tjänstebeskrivningar, utnämningar och tillsättningar av professorer, docenter och annan personal med forskningsuppgifter samt lärare vid grundutbildningen. Utomakademiska önskemål har inget formellt inflytande.

För kunskapsstödet till praktiken är två frågor särskilt betydelsefulla. Den första handlar om huruvida praktikens kunskapsbehov blir föremål för akademiens forskningsintresse.

Den andra handlar om i vilken utsträckning det finns levande arenor för ett ömsesidigt erfarenhetsutbyte och kunskapsförmedling mellan forskning och praktik.

De första professurerna i socialt arbete

Under åren 1977–1983 utannonserades fyra professurer i socialt arbete i Göteborg (1977), Stockholm (1978), Umeå (1980) och Lund (1983)¹. Av ämnesbeskrivningarna framgår att universitetens organ för professorstillsättningar (främst fakultets-

¹ Information om Göteborgsprofessuren kommer från "landsarkivet i pol" (ursprunget Universitets- och Högskoleämbetet Byrå UF2). Stockholmsprofessurens huvudformulering var densamma som den från Göteborg (Stockholms universitetsförvaltning, Dnr. 4527/78). Information om Lundaprofessuren kommer från ledigkungörelsen 1983-03-16 (Universitets- och högskoleämbetet, regnr 2600-353-83). Information om Umeåprofessuren kommer från Rectorsämbetet, Umeå universitet 1980-09-03 (Dnr 4490/80. E1121).

nämnderna men i Göteborgsfallet Universitets- och högskoleämbetet) definierar tjänsterna som praktikorienterade. Mest kravfullt uttrycktes detta för den första professuren vid Göteborgs universitet:

Den sociala utbildningens behov och de socialt verksammas erfarenheter skall påverka inriktningen av forskningen i socialt arbete. Forskningen i socialt arbete skall medvetet organiseras så att dess resultat via grundutbildningen och via samarbete med fältet omsätts i praktisk tillämpning på olika samhällsnivåer.

Beskrivningarna av forskningsområdets innehåll var vag. För professurerna i Göteborg och Stockholm skrevs helt kort:

Professuren i socialt arbete är inriktad på studiet av sociala problem och åtgärder för lösning av dessa.

Sammanfattningsvis innebar 1970-talet att socialarbetarnas utbildning och forskning blev universitetsbaserad och att de nya institutionerna i socialt arbete fick huvudansvaret för produktion och förmedling av praktik- och verksamhetsrelevant kunskap för yrkeskåren av socialarbetare.

Med akademiseringen ökade alltså resurserna och potentialen för ett vetenskapligt grundat kunskapsstöd för praktiken. Det nya akademiska ämnets inriktning var allmänt formulerad. Men ämnets praktikorienterade roll som kunskapsstöd för den sociala praktiken får sägas ha accepterats av akademien i och med ämnesbeskrivningarnas betoning av samspelet med företrädare för den sociala praktiken.

Tydligare kunskapsbehov på 1990-talet

År 1991 startade Socialtjänstkommittén (1991–95) sitt arbete. Nu fanns en annan medvetenhet om den offentliga sektorns begränsade ekonomiska resurser, vilket ökade betydelsen av att verksamheterna fungerade väl. Politiker på olika nivåer efterfrågade allt oftare information om socialtjänstens verksamhet, inklusive dess effekter. Efter internationell förebild [14] började ledningsfilosofier med fokus på mål- och resultatstyrning få genomslag även inom socialtjänsten. Ett utmärkande drag i dessa ledningskoncept var principen att ledning och utveckling borde baseras på systematisk empirisk information om den egna verksamheten. Totalkvalitetsstyrning (total quality management) [15] var en tongivande ledningsfilosofi med krav på kvalitetsmätning från ax till limpa, dvs. från resurserna via strukturen till kärnarbetsprocesserna och verksamhetens resultat – i detta fall i huvudsak förbättringarna för klienterna.

Socialtjänstkommittén föreslår två kvalitetsparagrafer

Socialtjänstkommittén blev ett viktigt språkrör för krav på kvalitet i verksamheterna och krav på empirisk information om socialtjänstens verksamhet. I kommitténs huvudbetänkande [16] föreslogs två kvalitetsparagrafer:

2 kap. 1§ Socialtjänstens insatser skall vara av god kvalitet
2 kap. 2§ Socialtjänstens verksamhet skall bedrivas målinriktat och följas upp och utvärderas. I detta arbete ingår att bedriva fortlöpande och systematiskt kvalitetssäkringsarbete.

Men i den förändring av Socialtjänstlagen som trädde i kraft 1998 hade kommittéförslagets krav på kunskapsunderlaget för den goda kvaliteten tagits bort. Endast de oprecisa kraven på god kvalitet och lämplig personal återstod. Först år 2002 infördes bestämmelser som anknyter till de uppföljningskrav som Socialtjänstkommittén föreslog.

Staten preciserade behovet av vetenskapligt kunskapsstöd

Samtidigt med Socialtjänstkommitténs arbete kom ett annat statligt initiativ. Syftet var åter att förbättra socialarbetarnas vetenskapligt grundade kunskapsstöd, men det var mer preciserat vid detta tillfälle. Regeringen gav Socialstyrelsen 1991 i uppdrag att [17]:

/.../ utreda möjligheterna att tillgodose behovet av vetenskapligt grundade utvärderingar av behandlingsmetoder och andra insatser inom socialtjänstens individ- och familjeomsorg. Inriktningen bör vara att inom Socialstyrelsen bygga upp en centrubildning i detta syfte (s. 1).

I regeringsbeslutet angavs orsakerna till behovet vara både förväntningar om minskade ekonomiska resurser för socialtjänsten i framtiden och en pågående utveckling mot ökad målstyrning av den kommunala verksamheten. Sådana förhållanden bedömdes öka kraven på uppföljning och utvärdering. I uppdraget hänvisades också till att hälso- och sjukvården sedan tre år hade ett sådant stöd i Statens beredning för utvärdering av medicinsk metodik (SBU²):

Någon motsvarighet till SBU finns inte inom socialtjänsten. Det finns inte heller någon stark tradition att vetenskapligt följa upp och utvärdera insatser inom exempelvis individ- och familjeomsorgen. Socialt arbete har funnits som forskningsämne vid universiteten endast ett tiotal år (s 2).

Till skillnad från 1960- och 1970-talen, då företrädare för socialtjänsten, socio-
nomutbildningen och forskningen var engagerade i att åstadkomma en ökad praktikrelaterad social forskning, togs detta nationella politiska initiativ mer i skymundan. Inte heller föregicks regeringsinitiativet av någon debatt om kunskapsläget inom socialtjänsten eller om forskarsamhällets insatser dithills.

Regeringsuppdraget från 1991 var tydligt när det gällde den kunskap som efterfrågades. Nu betonades behoven av en vetenskaplig grund just för det sociala klientarbetet. I praktiken handlade det om att tillgodose kunskapsstödet för socialtjänstens mest omfattande insatser. Uppdraget motiverades knappast av att Socialdepartementet bedömde att det fanns brister i forskarsamhällets kunskapsproduktion. Om så vore fallet borde uppdraget ha getts till Utbildningsdepartementet eller

² Numera Statens beredning för medicinsk utvärdering

Högskoleverket och inte till Socialstyrelsen. Inom departementet var man dock medveten om att ämnet socialt arbete var ungt. De erfarenheter som börjat byggas upp inom departementet genom etableringen av SBU väckte förhoppningar om att det var möjligt att ge socialtjänstens personal och beslutsfattare ett bättre vetenskapligt kunskapsstöd.

Ett centrum för att göra social forskning tillgänglig för praktiken

På regeringens uppdrag tillsatte Socialstyrelsen hösten 1991 en internutredning, ledd av Monika Olin Wikman och med Lars Erik Lundmark och Hans Mattsson som utredare [18]. Under arbetet rådgjorde de bland annat med tre av myndighetens vetenskapliga råd i socialt arbete: Bengt Börjeson, Ulla Pettersson och Sune Sunesson, med ledande utvärderingsexpertis samt med företrädare för Socialvetenskapliga forskningsrådet.

I sina slutsatser tog utredarna i hög utsträckning fasta på regeringsuppdragets formuleringar om behovet av vetenskapligt grundade utvärderingar av behandlingsmetoder och andra insatser i socialtjänsten. Men man kom att problematisera vissa aspekter av utvärderingsforskning. Exempelvis framhölls också värdet av förtroghetskunskap och riskerna med ett alltför begränsat perspektiv på socialt arbete.

I utredningen föreslogs etableringen av ett Centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete. Det skulle placeras vid Socialstyrelsen men ha viss självständighet, främst genom egen styrelse och särskild arbetsordning. Huvuduppdraget föreslogs bli att sammanställa redan existerande primärforskning om verksamma behandlingsmetoder samt att sprida sådan kunskap till målgrupper inom socialtjänsten. Centret föreslogs inledningsvis enbart arbeta med frågor inom individ- och familjeomsorgens (IFO) område.

Socialstyrelsens generaldirektör Claes Örtendahl följde utredningens förslag och begärde hösten 1991 att myndigheten skulle få inrätta en centrubildning för utvärdering av metoder i socialt arbete från 1 januari 1992 och att Socialstyrelsens instruktion skulle ändras med hänsyn till detta [19]. Huvuduppdraget blev att göra kunskapssammanställningar av metoder och arbetssätt i socialt arbete.

Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS) 1992–1995³

Centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete (CUS) första verksamhetsperiod sträcker sig fram till våren 1995 och kännetecknas av en uppbyggnad av verksamheten och en omorientering av uppdraget från att sammanställa existerande forskning om insatsers effekter till att även producera vetenskaplig kunskap.

Uppdrag, ledning och organisation

Styrelse

CUS etablerades vid Socialstyrelsen den 1 januari 1992 under ledning av Monika Olin Wikman. Det långa namnet förkortades 1994 av praktiska skäl till Centrum för utvärdering av socialt arbete.

En interimstyrelse tillsattes (bilaga C) med professorn och riksdagsledamoten Daniel Tarschys som extern ordförande. Socialstyrelsen hade en ledamot i styrelsen, myndighetens överdirektör Kerstin Wigzell. Inga representanter från forskningsdisciplinen socialt arbete ingick i styrelsen. Redan 1994 lämnade både den externa ordföranden och Socialstyrelserepresentanten styrelsen för andra uppgifter. Först i och med Socialstyrelsens omorganisation 1995 fick CUS åter en ordinarie, nu intern ordförande; verkets nya överdirektör Ann-Marie Begler.

Personal

Monika Olin Wikman lämnade CUS våren 1992 och Karin Tengvald tillträdde som chef 1993. Tengvald är sociolog och var professor vid den tvärvetenskapliga TEMA-institutionen Hälso- och sjukvården i samhället vid Linköpings universitet. Under 1970-talet hade hon varit verksam vid Socialhögskolan i Stockholm som lärare i sociologi och social metodik och som forskare. Ett par år deltog hon också som tillförordnad professor i uppbyggnaden av det akademiska ämnet socialt arbete vid institutionen.

När CUS verksamhet startade 1993 bestod personalen av två personer, chefen och en administratör från Socialstyrelsen. Vid periodens slut 1995 bestod CUS av sex personer. Alla utom administratören hade rekryterats externt. Endast chefen var disputerad.

Arbetsordning, organisation och budget

Under åren 1993–95 fanns CUS utanför Socialstyrelsens linjeorganisation. Justitiedepartementet informerade tidigt CUS chef om att centrets ställning var ”offentli-

³ Framställningen bygger i huvudsak på CUS verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser samt Karin Tengvalds minnesbilder.

grättsligt oklar”. Socialstyrelsen finansierade verksamheten och budgeten varierade mellan cirka 3 och 6 miljoner kronor per år.

Våren 1994 fastställde Socialstyrelsens generaldirektör Claes Örtendahl den arbetsordning för CUS som kom att gälla till år 2000 [20]. Den hade stora likheter med Socialstyrelsens utredningsförslag från 1991 som i praktiken fungerade som riktningsgivare från start. Arbetsordningens andra paragraf beskrev centrets uppdrag:

- att på sakliga och så långt möjligt vetenskapliga grunder göra kunskapssammanställningar och bedömningar av värdet av olika metoder och arbetssätt inom individ- och familjeomsorgen och andra delar av socialtjänsten
- att fungera som kunskapscentrum genom spridning av väl underbyggd information om värde och effekter av metoder och arbetssätt inom socialtjänsten och av information om utvärdering av metoder i socialt arbete
- att verka för internationellt samarbete om utvärdering av metoder i socialt arbete
- i mån av resurser skall CUS kansli bistå Socialstyrelsens enheter med kompetens i frågor som gäller utvärdering.

I arbetsordningen reglerades även relationen till Socialstyrelsen, CUS styrelses roll och ansvar samt chefens ansvar. Styrelsen skulle fatta beslut om:

- verksamhetsplan för CUS
- hur tilldelade medel skall fördelas inom CUS verksamhet
- utgivning av publikationer och kunskapssammanställningar om värdet av olika metoder och arbetssätt inom socialtjänsten
- verksamhetsberättelse

Centrets eget publiceringsansvar utgjorde en central del i dess relativa oberoende. Det innebar att Socialstyrelsens generaldirektör avsade sig beslutsmyndighet över CUS publikationer. CUS styrelse delegerade å sin sida publiceringsansvaret till centrets chef, ett förhållande som kom att gälla under centrets fortsatta existens. CUS ledning och styrelse valde vidare att ange författarnas namn, oberoende av om publikationen hade interna eller externa författare. Förutom symbolvärdet bedömdes detta bidra till att höja kvaliteten på publikationerna eftersom författarna själva tydligt ansvarade för innehållet.

Efter en del diskussioner med Socialstyrelsens informationsansvariga fick CUS också möjlighet att förlagspublicera sina skrifter.

En organisation med tre sakprogram. 1993 började huvuddelarna av CUS organisation formas. Tyngdpunkten låg på tre sakprogram som alla var relaterade till individ- och familjeomsorgens verksamheter: socialbidrag, barn- och ungdomsvård samt missbruksvård. Ett sakområdesövergripande program, God praktik, etablerades 1994. Till stöd för varje program skapades expertgrupper som bestod av ledande forskare, varav flera kom från ämnet socialt arbete (bilaga D). Programmet

God praktik hade istället en ledningsgrupp bestående av chefer från individ- och familjeomsorgens lokala verksamheter (bilaga D).

Verksamheten

Verksamheten startade år 1993 med programmet för missbruksvård, där en expertgrupp under ledning av professor Mats Berglund etablerades (bilaga D). Arbetet inleddes med produktion av centrets första kunskapsöversikt om behandling av alkoholproblem, vilken publicerades 1994 [21]. Vid denna tid var det ovanligt med lättillgängliga översikter på svenska och skriften kom att användas inom utbildningarna för flera välfärdstjänsteprofessioner [22] och gå ut i närmare 5 000 exemplar. Den korta tiden från start till färdig rapport kan förklaras av att det redan fanns ett förarbete av en expertgruppsledamot [23].

Tack vare expertgruppens engagemang blev arbetet med missbruksvårdsprogrammet något av experimentverkstad för CUS. Utgående från tanken att chefer var en betydelsefull målgrupp prövades olika idéer om vilken typ av kunskapsstöd som skulle behöva komplettera översikten [24]. Expertgruppen och CUS chef initierade flera större studier med syftet att komplettera översikten med information om förekomsten av olika arbetssätt inom missbruksvården samt kostnader för olika insatser. En sådan tredelad inriktning liknade SBU:s arbete och även Socialstyrelsens riktlinjearbete, som det kom att se ut tio år senare. Idén om komplettering med praxis- och kostnadsanalyser måste dock överges eftersom det i stort sett saknades systematiskt underlag om praktiker och kostnader. Det lilla som fanns hade dessutom i allmänhet för låg kvalitet.

Inom de två övriga sakprogrammen gick arbetet trögare. En expertgrupp etablerades hösten 1994 för det sociala barn- och ungdomsvårdsprogrammet (bilaga D) och arbetet med en kunskapssammanställning inleddes. Det resulterade 1996 i en antologi om barnavårdens innehåll [25]. Publikationen behandlade dock inte verk samma behandlingsmetoder.

Programmet för socialbidrag startade 1993 med en mindre referensgrupp av forskare (bilaga D). Verksamheten inriktades här på en empirisk studie av variationer i biståndsbeslut. Den genomfördes med användning av så kallade vinjetter (fiktiva ärendebeskrivningar). Studien publicerades 1995 och visade på stora variationer i bidragsbeslut i likartade ärenden [26], vilket resulterade i en del negativa reaktioner från socialarbetare över hela landet.

Brist på primärforskning gör uppdraget omöjligt

Det blev ganska snabbt uppenbart att det saknades tillförlitlig primärforskning för de flesta områden av individ- och familjeomsorgens verksamhetsfält. Detta var inte unikt för Sverige. I en antologi om internationellt socialt arbete från 1992 sammanfattade några tongivande internationella forskare i socialt arbete situationen på följande sätt [27]:

/.../ the profession lacks systematic empirical validation of its practice strategies. Ongoing evaluation of social work interventions seems to be a desperate need all over the world (s. 187).

Därmed föll det huvudsakliga motivet till CUS etablering, det vill säga att sammanställa forskningsbaserad kunskap om det sociala klientarbetets resultat och tillgängliggöra den för praktisk användning. Idén att dessutom ge socialtjänstens chefsnivåer kompletterande beslutsstöd blev därmed dessutom inte bara svår genomförd utan också ointressant.

CUS förespråkar en annan forskningstradition

Istället började tankar ta form om ett annat tredelat uppdrag för CUS: narrativa översikter⁴, egna interventionsstudier samt stöd till lokal uppföljning av verksamhetens resultat för klienter och brukare [28]. Sådan forskning kräver att individinformation sammanställs på gruppnivå, vilket förutsätter kvantitativa metoder. Även den enklaste uppföljning av klientresultat i en verksamhet ställer sådana krav på utvärderingens uppläggning och metodanvändning om resultaten ska kunna vara mer allmängiltiga. Bakom dessa tankar låg en analys av förutsättningarna för en förbättrad kunskapsutveckling för socialtjänsten, som CUS chef gjort på uppdrag av Socialtjänstkommittén [29]. Analysen publicerades 1995 i ett delbetänkande från Socialtjänstkommittén [30].

Bristen på empiriskt stöd för den sociala praktikens metoder och arbetssätt sågs som ett problem av amerikanska forskare i socialt arbete. Men ledande företrädare för det svenska forskarsamhället i socialt arbete hade en annan uppfattning. De ansåg vare sig att sådan kunskap kunde eller borde produceras, framförallt av kunskapsteoretiska skäl [31]. CUS krav på kvalificerat forskningsstöd för det sociala arbetet uppfattades även som ett hot mot forskningens autonomi och en risk för ”perspektivlös redskapsforskning” [32-34].

Vikten av ett fungerande samspel mellan forskning och praktik och forskningens betydelse för praktikens kunskapsbehov hade visserligen accepterats av universitetsvärlden genom att infogas i ämnesbeskrivningarna för landets fyra första professorer i socialt arbete. Alla svenska forskare i socialt arbete delade inte heller den kunskapsteoretiska begränsningen och enstaka forskare hade sedan tidigare arbetat för utvärdering av det sociala arbetet och för att stödja lokal uppföljning [35, 36]. Men ledande forskare upprätthöll länge standpunkten att kvantitativa metoder i dessa sammanhang var mycket olämpliga. Bland annat kallades CUS forskningsinriktning ”nattstånden positivism” av en professor i socialt arbete så sent som år 2001 [33].

Konfrontation vid 1995 års FORSA-symposium

Olikheter i synen på forskarsamhällets uppdrag blev tydliga vid 1995 års FORSA-symposium. Symposiets tema avhandlade vikten av utvärdering, uppföljning och kvalitetssäkring i ljuset av Socialtjänstkommitténs nyligen publicerade slutbetänkande. Där fanns förslag om att krav på uppföljning och kvalitetssäkring skulle införas i Socialtjänstlagen. I paneldiskussionen uppstod en dispyt mellan Karin Tengvald och professorerna Rosmari Eliasson och Sune Sunesson som blev mycket

⁴ En narrativ (berättande) översikt ger ofta en övergripande beskrivning av ett ämne snarare än att söka besvara en specifik fråga, som hur effektiv en viss intervention är för ett visst problem. Narrativa översikter redovisar sällan hur sökningen efter litteratur går till eller vilka kriterier som används för att välja ut det som inkluderas.

upprörda över att "lakejen" Tengvald tog praktikens parti. I Eliassons eget anförande nästa dag presenterade hon de allvarliga riskerna med reduktionism, objektivisering och "lysenkoism" som hon ansåg att CUS forskningsinriktning representerade [32].

Inte överraskande var praktiker och chefer besvikna över forskarnas bristande stöd för uppföljning. En erfaren socialarbetare formulerade sina reaktioner på forskarnas hantering av professionens kunskapsbehov på följande sätt i symposiets konferensrapport [37]:

När diskussioner om forskningens riktning, ansvar eller intresseområden dyker upp på en gemensam och offentlig arena (som t.ex. FORSA-symposiet) tar sig forskarna stora friheter vad gäller sitt sätt att uppträda. Signalsystemet är tydligt vad gäller oss "icke-initierade": Otrogna till den rätta hållningen skall malas ner och tillintetgöras. Att vara trogen innebär att man i fullt in-blanco-förtroende ger alla forskare total frihet att själva formulera sitt uppdrag, ta uppdrag av vem man vill samt formulera vad som är angeläget. Ett annat sätt att uttrycka är att framstående forskare måste "stå fria" och att de inte skall belastas med konsulternas fula epiteter eller praktikernas pragmatism (s. 209).

Bristen på dialog mellan forskning och praktik i socialt arbete fick också konsekvenser för CUS arbete. Inför bildandet av expertgruppen för missbruksvård fördes forskare och praktiker samman i gemensamma möten för diskussioner om områdets kunskapsbehov. Dessa möten utvecklades till forskarmonologer där praktiker inte kom till tals. Expertgrupperna för CUS sakprogram kom därefter att enbart bestå av forskare. Centrets möten med företrädare för praktiken fick ta andra former, som exempelvis rådslag med praktiker om kommande skrifters relevans för den sociala praktiken.

Praktiken sökte utvärderingsstöd från CUS

Med Socialtjänstkommitténs förslag stod socialtjänsten inför uppgiften att åstadkomma lokal uppföljning och kvalitetssäkring. Nu riktades en ökande mängd förfrågningar till CUS om utvärderingsstöd. Många gånger kom önskemålen från enskilda praktiker som utvecklat eller prövat ett för den egna verksamheten nytt arbetssätt. De utvärderingar som genomfördes vid denna tid baserades oftast på några intervjuer i efterhand med dem som använt metoden och kanske med några klienter. Undersökningarna hade dessutom sällan fokus på insatsernas utfall eller klientresultat. De utvärderingsdesigner som CUS nu arbetade för förekom knappast och förståelsen för CUS inriktning saknades. Motståndet mot empiriska undersökningar med användning av kvantitativa metoder dominerade i socionomernas grundutbildning och fanns också därmed hos chefer och personal inom socialtjänsten. Den metodologiska begränsningen försvårade praktikernas egna insatser för uppföljning av de resultat som uppnåddes lokalt för klienternas del.

Socialstyrelsen stöder omvandlingen av CUS

CUS styrelse och Socialstyrelsens ledning var nu medvetna om bristen på primärforskning som underlag för kunskapsöversikter. Våren 1994 presenterade verksledningen ett förslag om att vidga översikternas kunskapsunderlag genom att komplettera kunskap från effektutvärderingar med socialarbetarkårens muntliga erfarenhetsbaserade kunskap. Programmet God Praktik skapades för detta, men det visade sig tidigt att yrkeskåren saknade mer enhetlig uppfattning om värdet av metoderna, vilket gjorde idén omöjlig.

En ny verksamhetsstrategi presenteras

Under 1994 inledde Socialstyrelsens generaldirektör en omorganisation av myndigheten. Hösten 1994 presenterade Tengvald idén med det tredelade uppdraget för CUS med narrativa översikter, egna interventionsstudier samt stöd till lokal uppföljning. Generaldirektören var positiv och ansåg i ett första skede att huvuddelen av myndighetens årliga utvecklingsmedel, cirka 45 miljoner kronor, skulle användas för omfattande försöksverksamhet stödd av jämförande interventionsforskning inom socialtjänsten. Tengvald bedömde detta som omöjligt på kort sikt, eftersom det saknades forskare med nödvändig utvärderingskompetens och en positiv attityd bland praktiker i socialt arbete för denna typ av forskning.

Diskussionerna slutade i en kompromiss där CUS infogades i myndighetens socialtjänstorganisation, men med intakt ledning, styrelse och organisation. Därmed förlorade CUS formellt sin mer självständiga ställning. Viktigare var att Socialstyrelsens verksledning och CUS styrelse och chef var eniga om att centrets huvuduppgift nu var att bidra till den professionella kunskapsbasens förstärkning samt att CUS därför också skulle stimulera och genomföra relevant, vetenskapligt baserad kunskapsproduktion. Den principiella enigheten framgår av Generaldirektörens skrivelse till Socialdepartementet 1994 där både långsiktighet och mer kvalificerade empiriska studier nämns [38].

I det nya tredelade uppdraget låg en stor utmaning. För att kunna fullgöra uppgiften att bistå praktiken med ett vetenskapligt kunskapsstöd om sociala insatsers klienteffekter behövdes kvantitativa empiriska metoder och statistik. De indikationer CUS fick tydde på ett omfattande teoretiskt motstånd mot användningen av kvantitativa metoder för kunskapsproduktion i socialt arbete. Det sociala arbetets karaktär ansågs kräva att kunskapen enbart baserades på kvalitativa metoder. Eftersom detta synsätt fanns inom social praktik, forskning och utbildning i socialt arbete, handlade det om ett långsiktigt förändringsarbete. Vid ett möte med Socialstyrelsens styrelse 1994 talade Tengvald om en trettioårig förändringsprocess.

Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS) 1995–1998⁵

Bristen på relevant kunskap gjorde att fokus flyttades till produktion av kunskap, snarare än sammanställning av kunskap. Forskare, särskilt de i socialt arbete, blev därmed en ny målgrupp för CUS arbete. Individ- och familjeomsorgens praktiker och beslutsfattare sågs fortfarande som huvudmålgrupp, men för tillfället mer i deras egenskap av potentiella kunskapsproducenter än som användare. Mellan 1995 och 1998 ökades CUS interna kunskapsproduktion och centret började med externt stöd bygga upp stöd för lokal uppföljning av klientarbetet.

CUS blir en enhet inom Socialstyrelsen

Hösten 1995 blev CUS en enhet inom Socialstyrelsens socialtjänstavdelning, fortsatt med egen styrelse. CUS arbetsordning ändrades inte och CUS relativa självständighet kvarstod. Ny styrelseordförande blev Socialstyrelsens överdirektör för socialtjänstområdet, Ann-Marie Begler, vilket i praktiken ökade Socialstyrelsens inflytande.

Företrädare från forskarsamhället i socialt arbete ingick numera i styrelsen (Bilaga C). Det medförde att CUS fick fler direkta kontakter med ledande representanter för denna viktiga målgrupp.

Efter omorganisationen kom Socialstyrelsens socialtjänstavdelning att härbärgera två synsätt på kunskapsutvecklingen för socialt arbete, varav CUS stod för det ena. Det andra företrädades av Utvecklingsenheten som hade samma kvalitativa perspektiv som ledande forskare i socialt arbete och många yrkesverksamma socialarbetare. Utvecklingsenheten använde en stor del av den omfattande budgeten till uppbyggnad av lokala FoU-miljöer för individ- och familjeomsorgen, något som var mycket efterfrågat från praktiken. Under de närmaste åren var det Utvecklingsenhetens inriktning för kunskapsutveckling som dominerade. Det innebar att Socialstyrelsens kraftfulla FoU-satsning inte kom att inkludera systematisk utvärdering och uppföljning av individ- och familjeomsorgens metoder och arbetssätt.

Efter att Kerstin Wigzell tillträdde som generaldirektör 1998 minskades FoU-stödet. Men fortfarande vid mitten av 2000-talet bedömde ledande forskare i socialt arbete att 1990-talets kunskapsteoretiska och empiriska inriktning nästan helt styrde dessa FoU-miljöers kvalitativa kunskapsproduktion [39]. Och i sin avhandling i socialt arbete från 2002 drar Ekermo [40] slutsatsen att Socialstyrelsens stöd till FoU-miljöerna under 1990-talet präglades av en normativ-ideologisk styrning. Det handlade således inte om detaljstyrning från myndighetens sida utan snarare om att ”propagera för ett visst tänkande” (s.246)

⁵ Framställningen bygger i huvudsak på CUS verksamhetsplaner, verksamhetsberättelser samt Karin Tengvalds minnesbilder.

CUS uppdrag breddas

Det var fyra uppdrag som började utmejslas:

1. Att sammanställa kunskaper om värdet av metoder och arbetssätt i socialt arbete.
2. Att utföra kvalificerade empiriska studier av relevans för frågan om verksamma metoder och arbetssätt.
3. Att utveckla stöd till lokal uppföljning i form av uppföljning av klientarbetet och dess resultat.
4. Att sprida väl underbyggd kunskap om värde och effekter av socialt arbete och informera om utvärderingsmetoder.

Det tredje uppdraget hade sitt ursprung ur den ökade uppmärksamheten kring erfarenhetsbaserad kunskap och föreställningarna om de reflekterande praktikernas betydelse för arbetets kvalitet [41].

CUS växte

Verksamheten fick ökat ekonomiskt stöd från Socialstyrelsen och budgeten mer än fördubblades från knappa sex miljoner kronor budgetåret 1994–95 till närmare 13,5 miljoner budgetåret 1998. Det bidrog till att CUS personal ökade från fem till 20 heltidstjänster. Som en följd av det breddade uppdraget rekryterades nu akademiskt kvalificerade personer. För ledningen av centrets programverksamhet utvecklades rollen som forskningsledare.

Under perioden var tio disputerade personer anställda, varav fyra hade disputerat i socialt arbete, de övriga i sociologi och pedagogik. Några av de nya forskarna hade lång vetenskaplig erfarenhet och flera har varit knutna till CUS och IMS i mer än ett decennium.

CUS strävade samtidigt efter att använda ledande nationell expertis i forskningsprojekt och andra aktiviteter. I de tre verksamhetsberättelserna för perioden anges att ett drygt hundratal personer arvoderades på årsbasis. Här ingick både praktiker, beslutsfattare, forskare och i enstaka fall klienter. Insatserna varierade mycket, från ledning av stora forskningsprojekt till deltagande i en enstaka hearing.

Internationella kontakter

Bakom CUS breddade uppdrag låg det ambitiösa syftet att stimulera forskarvärlden att bedriva klienteffektutvärderingar. Från den målgruppen uttrycktes ibland önskemål om diskussioner kring olikheterna i kunskapssyn. Den strategi CUS istället valde syftade till att producera konkreta exempel på forskning som motsvarar praktikens behov av kunskap om verksamma insatser, i första hand genom att utföra klienteffektutvärderingar.

Spetskompetens för detta hade CUS inte lyckats rekrytera vid denna tid. Personalens kompetens behövde höjas och för detta behövdes internationellt stöd. Ett första steg togs därför mot en internationalisering av CUS. Starten blev den internationella konferensen om utvärderingsforskning *Evaluation as a Tool in the Development of Social Work Discourse* som anordnades på Lejonaldals slott år 1997 i

samarbete med Socialvetenskapliga forskningsrådet (SFR) och FORSA. Tack vare statsvetarprofessorn Evert Vedungs kontaktnät kunde ledande internationell utvärderingsexpertis engageras för att presentera kunskapsläget. Konferensens huvudsyfte var att ge de inbjudna svenska forskarna, särskilt i socialt arbete, kontakt med internationell utvärderingsforskning. Utvärdering blev också ett viktigt koncept framöver, framförallt i socionomutbildningen och i uppdragsutbildningar i socialt arbete. Men just metoder för klienteffektutvärderingar ingick inte. Däremot fick konferensen stor betydelse för CUS personal och centrets fortsatta verksamhet. Den ökade personalens medvetenhet om grundläggande frågeställningar kring utvärderingsmetodologi och överföring till praktisk tillämpning. Den ökade också CUS internationella kontaktnät betydligt. Konferensen resulterade konkret i en fyradagars minikurs om effektutvärderingar för all personal på CUS, som hölls av professor Robert Boruch, en av huvudtalarna vid konferensen. Omvänt ökade kännedomen om CUS verksamhet hos internationella forskare. Att CUS blev inbjudet att delta i förmötet till etableringen av Campbell Collaboration 1999 var den viktigaste effekten.

Konferensen på Lejondal kom att följas av ytterligare tre, varav två behandlade implementering respektive effektutvärdering. Lejondalskonferensen 2007 handlade om implementering: *Stockholm Conference on Implementation and Translational Research*. Den passade mycket väl i det nya läget med praktikens intresse för en evidensbaserad praktik.

Fyra år senare genomfördes en konferens på samma slott om effektutvärderingar; *The 2011 Stockholm Conference on Outcome Studies of Social, Behavioral and Educational Interventions*. Den konferensen blev ett slags uppföljare till CUS första internationella utvärderingskonferens på Lejondal år 1997 och gav perspektiv på den stora förändring som skett på ett decennium. 1997 års konferens gav en bred men grund överblick över olika utvärderingskoncept medan konferensen 2011 kunde ägnas åt fördjupningar kring den vetenskapliga utvecklingen inom området effektutvärderingar. Konferensen år 2011 stimulerade en nordisk diskussion om samarbete om forskarutbildning med inriktning på effektutvärderingar. De två sista konferenserna arrangerades gemensamt av IMS, FAS, Folkhälsoinstitutet och Statens institutionsstyrelse. Presentationerna från båda konferenserna publicerades i *Research on Social Work Practice* 2009 respektive 2011.

Verksamheten

Verksamheten var fortsatt organiserad utifrån individ- och familjeomsorgens tre verksamhetsområden; missbruksvård, barn- och ungdomsvård samt socialbidrag. Programmet för missbruksvård leddes av professor Mats Berglund från Lunds universitet, som 1997 ersattes av docent Lars Oscarsson. Programmet för barn- och ungdomsvård leddes av fil.dr Bo Vinnerljung. Programmet för socialbidrag leddes av fil.dr Annika Puide. Docent Haluk Soydan utvecklade programmet kring utvärderingsmetoder och utvärderingsforskning till att bli periodens mest omfattande. Dessutom etablerades ett särskilt etnicitetsprogram, också det lett av Soydan. Programmet God Praktik leddes av Pia Milton.

Under perioden ökade behoven av att tydligare betona centrets fyra uppdrag. Det syns exempelvis genom att sakprogrammets projekt från 1998 års verksamhetsberättelse redovisas under rubrikerna kunskapsöversikter, interventionsstudier, stöd till lokal uppföljning samt kunskapspridning.

Kunskapsöversikter

Inom programmet för social barn- och ungdomsvård startade flera narrativa översikter med fokus på frågor om insatsernas värde för klienterna. Även expertgruppen för socialbidrag och ekonomiskt bistånd inledde arbetet med en översikt. Den senare kom dock att sakna information om insatsers värde för klienter, med undantag för ett kapitel om amerikanska erfarenheter av work-fare-reformerna [42].

Interventionsstudier

I målsättningen att pröva möjligheterna att genomföra studier av sociala insatsers effekter betonades studiedesignens två kärnpunkter. Studierna skulle innehålla jämförelser mellan olika insatser för samma målgrupp klienter och de skulle genomföras för representativa grupper av klienter ("på gruppnivå").

Andra överväganden påverkade också centrets interventionsforskning. Framförallt styrde uppfattningarna hos sakprogrammets expertgrupper och forskningsledare om vad som var viktiga kunskapsbehov för praktiken. Inom etnicitetsprogrammet startade exempelvis en omfattande komparativ vinjettstudie av etnicitetens betydelse för socialarbetares beslut i barnavårdsärenden [43-45].

Inom barn- och ungdomsvårdsprogrammet startade en riksrepresentativ aktstudie av 13-16-åringar som placerats i dygnsvård 1991 för att studera förekomsten av sammanbrott i placeringar och vad som ökar eller minskar risken för dem. En femårsuppföljning visade att mellan 30 och 37 procent av placeringarna hade brutit samman [46]. Studien visade på ett omfattande problem i barn- och ungdomsvården som fått betydelse för synen på dygnsvård. Studien gav också socialtjänsten ett grovt men enkelt framtagbart utfallsmått för uppföljning av dygnsvården.

Klienteffektstudier. Under perioden startade tre utvärderingar, som uppfyllde de två kraven på jämförelser mellan olika metoder för samma klientgrupp samt god representativitet på gruppnivå. De tre studierna gällde KrAmi-verksamheten, Uppsala-modellen samt Familjerådslag. Trots den gemensamma kärnan varierade studiernas uppläggning i andra avseenden. När de tre utvärderingarna rapporterades runt millennieskiftet hade intresset för bättre kunskapsstöd ökat betydligt och studierna började fungera som konkreta exempel på värdet av detta kunskapsstöd.

KrAmi är en organisatorisk samverkan mellan kommun, kriminalvård och arbetsförmedling för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för personer med kriminalitet och ofta även missbruksproblem. Arbetssättet innebär att klienterna direkt ska placeras i arbete på den reguljära arbetsmarknaden och sedan utifrån den situationen få det stöd som behövs. Metoden jämfördes med frivårdens stöd och med ett arbetsträning-program. Datainsamlingen utgjordes med hjälp av Addiction Severity Index (ASI) vid programstart och cirka ett år senare. Resultaten visade att något fler personer med erfarenhet av missbruk och kriminalitet kunde få och behålla arbete med hjälp av KrAmi. Metoden var även något effektivare samhällsekonomiskt [47, 48]. KrAmi-studien ökade kriminalvårdens intresse för arbetssättet.

När studien inleddes fanns KrAmi på två orter i landet och 2012 finns verksamheten på 15 orter.

Uppsalamodellen utvecklades i en kommun del i Uppsala under högkonjunkturen runt 1990 med syftet att hjälpa arbetslösa socialbidragstagare att få arbete eller utbildning och därigenom minska kostnaderna för kommunerna. Med kraftfullt stöd från Svenska kommunförbundet spreds metoden över landet under en period av kraftigt stigande arbetslöshet i mitten av 1990-talet. Uppsalamodellen utvärderades som en retrospektiv aktstudie, vilket möjliggjorde jämförelser av hur väl modellen fungerade både i låg- och högkonjunktur. Klienter från kommunen som infört modellen jämfördes med samma typ av klienter från en annan kommun del i Uppsala med traditionellt arbetssätt. Resultaten [49] visade att Uppsalamodellen inte var mer effektiv med att hjälpa långvariga bidragstagare till arbete eller utbildning. Studien kunde också tydligt visa att båda arbetssätten fungerade mycket sämre i lågkonjunktur. Det medförde att personer inom Svenska kommunförbundet med ansvar för socialtjänsten blev försiktiga med att rekommendera nya metoder före de utvärderats.

Familjerådslag används i sociala barnavårdsutredningar. Ett familjerådslag är ett möte där familj, släkt och andra viktiga personer samlas för att diskutera och planera för barnens framtid. Metoden utvecklades i Nya Zeeland och introducerades i Sverige av Svenska Kommunförbundet. Utvärderingen var kvasiexperimentell och följde samtliga barn och unga i tio kommuner, som blev föremål för familjerådslag under ett år. De första resultaten 1999 visade att metoden kunde användas i Sverige som avsett och med rimlig metodtrohet [50]. Som jämförelsegrupp användes ett slumpvis urval av barn och unga från samma kommuner som inte fick familjerådslag. När de två grupperna jämfördes efter tre år fanns ingen skillnad till förmån för familjerådslag [51, 52]. Redan innan resultaten från treårsuppföljningen presenterades 2002 hade antalet familjerådslag minskat drastiskt i de tio kommunerna och idag förekommer det nästan inte alls.

Stöd till lokal uppföljning. Socialtjänstkommittén betonade starkt värdet av att genom lokal uppföljning och utvärdering få bättre kunskap om verksamheten och dess resultat. Stödet till lokal uppföljning blev också den andra delen av CUS bredade uppdrag utöver interventionsforskning. CUS chef och expertgruppen för missbruksvård engagerade sig i frågan och publicerade en skrift om systematisk dokumentation för behandlingsarbete, uppföljning och metodutveckling [53].

För att kunna stödja den lokala kunskapsproduktionen behövdes tillförlitliga och användbara empiriska indikatorer för att kunna avläsa om klienternas situation förbättrades. Sådana indikatorer användes inte vid denna tid i Sverige. Därför tog CUS 1994 kontakt med upphovsmannen till den standardiserade intervjun Addiction Severity Index (ASI) och de svenska institutioner som prövat ASI i forskningssyfte. Ett första steg blev att översätta ASI till svenska och att validera metoden [54]. Därefter erbjöds utbildning till intresserade inom missbruks- och beroendevården. Vid diskussioner med företrädare för den sociala praktiken framkom en stor tveksamhet till standardiserade intervjumetoder. Arbetet med ASI fortsatte dock inom CUS och fortgår även efter att IMS integrerades i Socialstyrelsen 2010.

Kartläggningar av kunskapsproduktionen. CUS breddade uppdrag hade tillkommit på grund av avsaknaden av kunskapsproduktion om insatsernas värde för klienter. Bristerna av forskning var nu relativt välkända, men läget och förutsättningarna inom de lokala verksamheterna behövde klarläggas. CUS genomförde därför en enkätundersökning av ett riksrepresentativt urval av mellanchefer inom hela socialtjänsten [55]. De flesta chefer uttryckte ett positivt intresse för utvärdering vid 1990-talet slut. Socialtjänstkommitténs förslag bidrog säkerligen till detta. Men det framgick också att de utvärderingar som genomförts lokalt mest handlade om ekonomi och sällan om klienternas situation hade förbättrats.

År 1997 fick CUS i uppdrag av Socialstyrelsens verksledning att kartlägga utbildningar för socialtjänstens personal. En akademisk grundutbildning har mycket stort inflytande på hur den kommande yrkesutövningen gestaltar sig. Vid denna tid stod socionomutbildningens förmedling av vetenskapliga metoder och därmed förberedelse för den yrkesrelevanta kunskapsproduktionen i fokus för CUS. Flera externa forskare involverades på olika sätt i uppdraget.

Några studier analyserade utbildningens innehåll och omfattning. I en studie granskades utbildningen om social barnavård [56]. I en annan studie jämfördes utbildningen kring alkoholkunskap för olika välfärdsyrken. Det fanns stora variationer i innehållet mellan olika socialhögskolor. Socionomutbildningarna skilde sig i detta avseende från läkarutbildningarna [22]. Exempelvis ingick CUS översikt över behandling av alkoholproblem i kurslitteraturen vid samtliga läkarutbildningar men endast i några fall vid socionomutbildningarna. Lärarna på läkarutbildningarna gav också översikten högsta betyg, medan den av lärare på socionomutbildningarna bedömdes vara medelmåttig [22].

Frågan om hur väl grundutbildningen förberedde socionomstudenter för arbete med lokal uppföljning belystes i Dellgran och Höjers genomgång av tre decenniers C- och D-uppsatser [57]. Utvärderingsinslag förekom i mindre än 10 procent av uppsatserna och andelen minskade något över tiden. Deras genomgång av vilka vetenskapliga metoder som studenter använde i uppsatser från 1997 visade dessutom att uppsatserna sällan innehöll empiriska inslag av kvantitativ karaktär. Av C-uppsatserna hade 80 procent enbart kvalitativt material. Grundutbildningen tycktes inte förbereda blivande socialarbetare för att arbeta med lokal kunskapsproduktion eller att förstå mer kvalificerade utvärderingsstudier. Dellgran och Höjers studie tyder på att bristerna gäller för hela perioden från 1970-talet då utbildningen fördes in i akademien, till slutet av 1990-talet. Bergmark och Lundström bedömde 2006 att situationen inte hade förändrats [39].

Studierna användes som underlag i Socialstyrelsens utredning om behovet av nationellt stöd för socialtjänstens kunskapsutveckling [58, 59]. De utnyttjades också senare som underlag för det så kallade KUBAS-projektet, främst om socionomutbildningarnas kurser i utvärderingsmetoder [11].

CUS kunskapsspridning

CUS hade få egna publikationer att sprida information om under denna period. I stället ägnades den utåtriktade kunskapsspridningen åt att informera om CUS syfte, uppdrag och centrets pågående forskning och verksamhet samt om viktiga händelser i omvärlden. Utöver personalens deltagande på olika konferenser och möten spreds engångstidningen CUSmagasin i 12 000–14 000 exemplar per år till fackligt

anslutna samt chefer inom individ- och familjeomsorgen under 1996–1998. En enkät till ett litet slumpmässigt antal som nåtts av CUSmagasin visade att intresset var begränsat för tidningen, men också att det var vanligare med antingen klart positiva eller negativa reaktioner på CUS budskap.

En särtrycksserie skapades med möjlighet till beställning av det ökande antalet artiklar som publicerats av CUS personal. 1997 och 1998 var 20 respektive 26 artiklar tillgängliga. De distribuerades i cirka 3 000 exemplar.

En utvärdering av CUS verksamhet åren 1993–97

År 1997 hade CUS existerat i fem år och Socialstyrelsens verksledning efterlyste en utvärdering av verksamheten. Uppdragen gick till professorerna Edward J. Mullen, Columbia University i USA [60] och John Triseliotis, University of Edinburgh från Skottland [61]. De två utvärderarna var överlag positiva:

Having regard to the Centre's budget, the overall work undertaken so far and the involvement of so many people with relevant expertise, point to very good overall value for money (s. 5).

För att säkerställa fortsatt god kvalitet på produkterna, god produktivitet och centrets synlighet utåt föreslog utvärderarna:

- att centrets påbörjade kvalitetskontroll av publikationerna systematiserades
- att alla program leddes av personer med hög vetenskaplig kompetens
- att man fortsatte det omfattande externa samarbetet med både forskarsamhälle och praktik
- att CUS utvecklade den skriftliga delen av kunskapsspridningen genom att i större utsträckning använda internet.

Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS) 1998–2003⁶

Kring millennieskiftet började den forskningstradition som CUS förespråkade få genomslag internationellt och begreppet evidensbaserad praktik började användas i socialt arbete. Nu ökade antalet produkter från CUS, både interventionsstudier, enstaka översikter och en standardiserad bedömningsmetod och allt mer tillkom under perioden. Det ökade praktikens intresse och föreläsningar och rapporter från CUS började efterfrågas.

Socialstyrelsen engagerar sig för kunskapsbaseringen

Den 1 juli 1998 tillträdde Kerstin Wigzell som generaldirektör för Socialstyrelsen. Hennes chefskap bidrog till att tankegångarna om kunskapsbaserad praktik spreds inom socialtjänsten.

Under hennes tid som generaldirektör (1998–2004) togs flera initiativ för att uppmuntra kunskapsutvecklingen. Tre insatser framstår i efterhand som särskilt viktiga i stödet för evidensbaserad praktik.

Wigzell kritiserade socialtjänstens bristande kunskapsstöd

Den första var Wigzells kritik av socialtjänsten. År 1999 publicerade hon två inlägg på DN debatt som delvis baserade på underlag från CUS [55]. Det var en skarp kritik mot socialtjänsten för dess bristfälliga kunskap om den egna verksamheten. Hon lyfte särskilt fram bristen på kunskap om vad man uppnådde för klienternas del:

Hälften av landets socialchefer vet inte vilken nytta socialtjänstens insatser för missbrukare, barn och ungdomar som far illa och socialbidragstagare gör för klienterna eller deras anhöriga. Bara 15 procent säger sig "i stort sett ha god inblick" i resultaten /.../ Man kan faktiskt tala om att hjälpbehövande människor ibland utsätts för okontrollerade experiment när en ny behandlingsmetod börjar tillämpas utan att dess värde, resultat eller eventuella biverkningar på något sätt dokumenterats, prövats eller verifierats. Det är oetiskt och det är oacceptabelt. [62]

Forskningen (i socialt arbete, vår kommentar) är i stor utsträckning inriktad på studier av sociala fenomen och sociala problem i allmänhet och i alltför liten utsträckning inriktad på att undersöka resultaten av det sociala arbetet. I det konkreta sociala arbetet är det samtidigt mycket sällsynt

⁶ Framställningen bygger i huvudsak på CUS verksamhetsplaner, verksamhetsberättelser samt Karin Tengvalds minnesbilder.

att praktiskt arbete förenas med forskning. Det är till exempel fortfarande ovanligt med lokala uppföljningar av vad man uppnått för resultat för klienternas del med sina insatser. Socialtjänstens metoder och innehåll styrs i stället mer av ideologi och lagtolkning. [63]

Wigzell riktade också kritik mot de lokalt ansvariga för deras bristande engagemang för en bättre kunskapsutveckling och den ledande personalens låga vetenskapliga kompetens. Hon menade att doktorsexamen borde krävas av socialtjänstens chefer, så som gäller för chefspositioner inom sjukvården.

Det treåriga KUBAS-projektet

Regeringen gav Socialstyrelsen medel för att stödja socialtjänstens kunskapsutveckling. För huvuduppdraget, att fungera som samordnare och motor i arbetet, fick myndigheten ett treårigt anslag på 50 miljoner kronor. Den summan kompletterades från Socialstyrelsens egna anslag med 25 miljoner.

Projektet fick namnet Nationellt stöd till kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten och kallades KUBAS-projektet (2001–2003). Dess organisation speglade i stor utsträckning strävan till bred nationell förankring av budskapet om behov och värde av en kunskapsbaserad socialtjänst. Wigzell var ordförande i projektets styrgrupp och samarbetade nära med projektets externrekryterade chef, docent Jan-Håkan Hansson. Projektets visioner hade tydliga likheter med CUS inriktning, även om man inte bedrev egen kunskapsproduktion. Förekomsten av ett ökande antal produkter från CUS blev därför ett användbart komplement.

KUBAS-projektet använde ungefär hälften av medlen till att stödja försöksverksamheter som syftade till att bygga upp ett mer långsiktigt samarbete mellan forskning, utbildning och praktik i socialt arbete. Det liknar tankegångarna i Tengvalds analys 1995 [64]. Institutionerna i socialt arbete vid universiteten i Stockholm, Umeå och Lund fick betydande finansiellt stöd. I Växjö egenfinansierades ett motsvarande lokalt samarbete mellan forskning, utbildning och praktik [65].

KUBAS-projektet fick inte de eftersökta effekterna. Det kom att leda till förslaget om att etablera ett metodinstitut med uppdrag som liknade CUS men utökat till verksamhet för hela socialtjänsten. Resultatet blev år 2004 Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS).

Socialstyrelsens socialtjänstverksamhet börjar påverkas

Genom det tydliga stödet för socialtjänstens kunskapsbaserad verksamhet kom Kerstin Wigzells återkomst till Socialstyrelsen att påverka socialtjänstavdelningens personal i en för kunskapsbaserad praktik positiv riktning. Hon fasade ut den FoU-satsning som kännetecknades av motstånd mot de kvantitativa forskningsmetoder som förespråkades av CUS. Med sina insatser inledde Wigzell en konkret förbättring av myndighetens kunskapsstöd för det sociala klientarbetet.

Ökat gehör för kunskapsbaserat socialt arbete

Etableringen av det internationella nätverket Campbell Collaboration (C2) år 2000 fick avgörande betydelse för CUS. C2 är en organisation för produktion och sprid-

ning av systematiska översikter om interventioners effekter för socialt välfärdsarbete som kunskapsstöd för socialtjänst, kriminalvård och utbildning. Dess förebild är motsvarande organisation för medicinsk verksamhet, Cochrane Collaboration.

Professor Robert Boruch, University of Pennsylvania, var initiativtagare till C2. CUS tidigare kontakter med honom bidrog till att centret blev inbjudet att delta i ett förmöte i London, där majoriteten av deltagarna kom från Storbritannien och USA. Mötet avslutades med en rekommendation att bilda Campbell Collaboration och CUS erbjöds en plats i C2s styrgrupp. Vid det konstituerande mötet år 2000 valdes Haluk Soydan in i styrgruppen och han delade så småningom ordförandeskapet i C2 med Robert Boruch. Genom Soydans position inom C2 fick CUS snabbare tillgång till den länge efterfrågade spetskompetensen inom interventionseffektforskningens och det systematiska översiktsarbetets område.

Internationella initiativ och samarbeten

Under 1999 och 2000 anordnade CUS endagskonferenser om Campbell Collaboration i Stockholm, Oslo, Helsingfors och Köpenhamn i samarbete med statliga myndigheter i respektive land. Detta bidrog till att göra dess målsättning och verksamhet känd och ökade intresset i övriga nordiska länder. Med ekonomiskt stöd från FAS anordnade CUS Campbells tredje internationella konferens, den första utanför USA, i Stockholm 2003 med drygt 300 deltagare.

Det nordiska Campbell-centret (NC2) bildades. På danskt politiskt initiativ etablerades det nordiska Campbell-centret i Danmark (NC2) år 2002. CUS stödde centret ekonomiskt och personal från CUS ingick i NC2:s styrelse tillsammans med representanter från övriga nordiska länder.

Med NC2 samarrangerade IMS flera konferenser för forskare samt de årliga *What works*-konferenserna för praktiker och beslutsfattare. Konferenserna lockade dock få svenska deltagare. Trots försök att öka intresset, exempelvis genom svenska förkonferenser, bidrog det till att IMS 2008 avvecklade sitt engagemang i NC2.

CUS fick internationella studiebesök. Runt millennieskiftet var CUS en av få existerande organisationer med pågående kunskapsproduktion och översiktsarbete inom socialtjänstområdet. Det gjorde att CUS fick inbjudningar till och studiebesök från Danmark, Finland, Norge och England. För CUS del blev perioden en tid av starkt ökande internationella influenser. Bland annat bidrog de internationella kontakterna till att termen *evidensbaserad praktik* började användas internt i början av 2000-talet och i skrift inför övergången till IMS 2003 [66].

Nationella initiativ och samarbeten

Vid denna tid fokuserade också andra nationella myndigheter på frågor om ett bättre kunskapsunderlag för arbetet med mottagare av verksamheternas tjänster.

Kriminalvårdsstyrelsen hade anammat konceptet "what works" och inlett uppbyggnaden av en ackrediteringspanel efter internationell modell. Kraven på ackrediterade metoder var högt ställda och gällde både förekomsten av god empirisk evidens och material till stöd för arbetsmetodens implementering och korrekta tillämpning. CUS chef och en forskningsledare ingick i Kriminalvårdsstyrelsens ack-

rediteringspanel och fick därmed värdefulla inblickar i bredden och omfattningen av det förändringsarbete som nu också låg framför socialtjänsten inför användningen av evidensbaserade metoder. Kriminalvården kompletterade ackrediteringssystemet med standardiserad bedömning av nyintagna. Myndighetens val av Addiction Severity Index (ASI) som bedömningsmetod ledde till den första direkta samordningen av ASI-frågorna mellan CUS och Kriminalvårdsstyrelsen.

Även inom Statens institutionsstyrelse (SiS) ökade engagemanget för ett vetenskapligt grundat kunskapsstöd. Det medförde ett ökat samarbete mellan CUS och SiS, bland annat kring Tore Andréassens forskningsöversikt om institutionsvårdens effekter för ungdomar [67]. SiS arbetade också för att stödja den lokala uppföljningen med hjälp av standardiserade bedömningsmetoder, där utvärderings- och dokumentationssystemet DOK var huvudinstrumentet för missbruksvården och Adolescent Drug Abuse Diagnosis (ADAD) för ungdomsvården. SiS forskningschef Nils Åkesson engagerade sig för att få till stånd randomiserade kontrollerade utvärderingar. Han mötte samma problem som CUS, nämligen praktikens motstånd, brist på kompetenta och intresserade forskare samt svårigheter att rekrytera undersökningsspersoner.

Svalt intresse från universitetsämnet

Det ökade intresset från statliga myndigheter och även från socialtjänstens praktiker och beslutsfattare motsvarades inte av ett ökat engagemang från utbildningarna eller forskarsamhället i socialt arbete. I facktidskriften Socionomen riktade professor Sven-Axel Månsson stark kritik [33, 68] mot forskningsavsnittet i den Socialstyrelseutredning som förberedde KUBAS-projektet [59].

De tankar om utvärdering av det sociala arbetet som rapporten föreslår bygger på en kunskapsteoretisk modell hämtat från medicinens värld. Den bortser från det sociala arbetets komplexitet /.../ Tanken att låta denna befängda import från medicinen styra den sociala forskningens val av frågeställningar och arbetsmetoder i forskning känns inte alls tilltalande.

I nästa nummer intervjuades några socialchefer som var försiktigt positiva till ökad kunskapsbaserad och ökat vetenskapligt stöd. Men de oroade sig också för "den medicinska modellen" [69].

Månsson konstaterade också med viss rätt ett gap mellan utredningens beskrivning av den sociala praktiken och avsnittet om behovet av kunskapsunderlag om verksamhetsmetoder och arbetssätt. I en replik presenterades CUS vision om den framtida kunskapsproduktionen och dess värde för klienter och profession [70].

CUS och Socialstyrelsen

CUS verksamhet med fyra huvuduppgifter återkommer i alla verksamhetsberättelser från denna period (t.ex. 2003):

CUS huvuduppgift är att på vetenskaplig grund sammanställa kunskaper och erfarenheter om det sociala arbetets värde för klienterna och i ett bredare samhällsperspektiv. För att fullgöra denna uppgift arbetar CUS såväl med sammanställningar av erfarenheter från redan utförda studier som med produktion av egna utvärderingar av olika insatser inom det sociala området. CUS söker även stödja lokal kunskapsproduktion inom området genom att utveckla väl underbyggda underlag för lokal uppföljning av klientarbetet.

En inrättning för statistik och forskning

CUS arbetsordning förtydligades år 2000 [20] genom ett inledande tillägg om att CUS var en ”inrättning för forskning och statistik” vid myndigheten. En motsvarande ändring infördes i regeringens instruktion för myndigheten. När CUS uppdrag breddades till att även inkludera viss primärforskning i egen regi diskuterade CUS styrelse och ledning behovet av förändring av 1994 års arbetsordning, men någon sådan ansågs inte nödvändig. En begäran (Dnr 68-1361/99) att få ut information om enskilda personer från ett av CUS forskningsprojekt gjorde myndighetens ledning osäker på CUS möjligheter att skydda sina insamlade data genom hänvisning till så kallad forskningssekretess.

Begäran kunde lämnas utan åtgärd, efter prövning av Datainspektionen, men för att undvika eventuella fortsatta problem beslutade generaldirektören att CUS forskningsuppgifter skulle framgå tydligt i arbetsordningen. Enligt den nya arbetsordningen fick centrets chef också ansvar för dess forskningsregister.

Ett förslag till förändring kom också 2001. Generaldirektören föreslog då att CUS uppdrag skulle begränsas till produktion av kunskapsöversikter. Förslaget passade väl med nystartade Campbell Collaboration där CUS spelade en aktiv roll. Men bristen på svensk forskning om sociala insatsers effekter gjorde CUS chef och styrelse tveksamma till förslaget och centret fick behålla sitt bredare uppdrag.

Vid denna tid kom statliga förslag om skärpning av forskningsetiska prövningar [71]. Eftersom förslagen inte tillgodosåg behoven hos myndigheter med begränsad forskning etablerade Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet, Riksförsäkringsverket och Statens institutionsstyrelse år 2000 en gemensam forskningsetisk kommitté som kom att verka i fyra år och behandla ett 50-tal ärenden [72]. Kommitténs kansli administrerades från CUS.

CUS styrelse ändras

År 1999 ersatte Lars Pettersson Ann-Marie Begler som överdirektör och som styrelseordförande. Redan år 2000 ändrades styrelsen igen. CUS fick åter en extern styrelseordförande som en konsekvens av centrets roll som ”inrättning för statistik och forskning”. Det blev professor Robert Erikson, huvudsekreterare i Socialvetenskapliga forskningsrådet, som under året omvandlades till Forskningsrådet för arbetsliv och social vetenskap (FAS). Robert Erikson förblev CUS och sedan IMS styrelseordförande till och med våren 2007. Styrelsens övriga sammansättning förändrades samtidigt (bilaga C).

Budget och personal

Ändrade myndighetsplaner - minskad budget

Wigzell ändrade förutsättningarna för CUS verksamhet. Den nya verksledningen prioriterade Socialstyrelsens arbete med normering och tillsyn och myndighetens direkta roll i kunskapsutvecklingen tonades ner. För CUS innebar det en minskad budget.

I detta nya läge prioriterade CUS ledning att säkerställa att pågående projekt slutfördes. Hit hörde flera kostsamma projekt där omfattande datainsamling pågick av både klienter och socialarbetare, exempelvis KrAmi-projektet och arbetet med Addiction Severity Index (ASI). Däremot avbröts planeringen av nya effektutvärderingar, exempelvis två randomiserade kontrollerade försök inom missbruksvården, dels om CRA-metodens effekter, dels om återfallsprevention som kompletterande behandling.

Den minskade budgeten ersatte till en del av ökad projektfinansiering från andra statliga källor. Den statliga kommittén Mobilisering mot narkotika bidrog exempelvis till förstärkt arbete med ASI:s implementering i fyra modellkommuner.

Prioriteringen fick också konsekvensen att arvoderingen av CUS expertgrupper avslutades. Flera forskare i socialt arbete hade ingått i de olika programmens expertgrupper och den kontakten minskade därefter.

Personalsituationen förändrades

Perioden utmärktes av viktiga personalförändringar samt av att viss personal togs i anspråk för externa uppgifter eller uppgifter för övriga Socialstyrelsen. Tre av CUS fyra forskningsledare lämnade verksamheten helt eller delvis under perioden, två av dem för professurer i socialt arbete. CUS chef och annan personal deltog dessutom i arbete för och med Socialstyrelsens omfattande projekt för socialtjänstens kunskapsutveckling kallat KUBAS-projektet [58, 73]. Allt detta minskade centrets egen produktion men idémässigt påverkades både CUS och KUBAS-projektet och sannolikt även övriga Socialstyrelsen och forskningen i socialt arbete positivt av förändringarna av centrets arbetsinsatser.

Verksamheten

Så långt hade sakprogrammen styrt CUS organisation. Nu började emellertid funktionsuppdragen få allt större organisatorisk tyngd: översiktsuppdraget, uppdraget att genomföra interventionsstudier av sociala insatser, uppdraget att stödja lokal uppföljning samt uppdraget att sprida kunskapen.

Det var arbetet med uppgraderingen av CUS översiktsarbete till ett mer systematiskt tillvägagångssätt som startade processen. Under perioden skedde en förskjutning av uppdraget om stöd till lokal uppföljning, bland annat med hjälp av standardiserade bedömningsmetoder, till en betoning av den standardiserade bedömningens roll i inledande utredningsarbete.

Kvalitetssäkringssystemet utvecklas

Under årens lopp hade CUS använt olika former av kvalitets- och relevansgranskning av CUS publikationer. Expertgruppernas granskning hade varit en sådan, hearings med ledande praktiker en annan. Vetenskapligt inriktade granskningsseminarier, ofta med extern kommentator, var ytterligare en form av kvalitetskontroll. I syfte att systematisera kvalitetsgranskningen och säkra kvaliteten på CUS vetenskapliga arbeten infördes en redaktionskommitté för publikationer i CUS namn. Erfarenheterna redovisades i verksamhetsberättelsen för år 2001 och medförde framför allt en minskad användning av externa projektledare.

Den första systematiska översikten⁷

Med etableringen av Campbell Collaboration började också CUS fokusera på systematiska översikter. För att själva kunna producera sådana översikter utvecklades interna rapporter om arbetsprocesserna för ett systematiskt översiktsarbete [74] och berörd personal fick utbildning. Genom det nationella riktlinjearbetet hade Socialstyrelsens bibliotekarier redan hög kompetens för litteratursökningar enligt principerna för systematiskt översiktsarbete. Deras betydelse för utvecklingen av CUS översiktsarbete kan inte överskattas.

Den första systematiska översikten publicerades inom etnicitetsprogrammet med Haluk Soydan som en av författarna [75]. Översikten visade att insatserna som utvecklats för ett majoritetssamhälles ungdom hade lika god effekt för ungdomar från etniska minoriteter. År 2003 belönades författarna med priset Pro Humanitate Literary Award for Intellectual Integrity and Moral Courage av the North American Resource Center for Child Welfare.

Fortfarande var dock huvuddelen av CUS översikter av narrativ karaktär. Totalt 10 översikter publicerades under perioden, varav sju berörde barn- och ungdomsvården [67, 76-81] och övriga gällde missbruksvård, socialbidrag samt etnicitetsfrågor.

Den internationella vinjettstudien

Den omfattande internationella studien om fiktiva beslut av insatser för barn och unga avrapporterades [43-45, 82, 83]. Analogt med metaanalysen av etnicitet och behandlingseffekter [75] visade resultaten inte några etnicitetsskillnader i förslagen till beslut i något av de ingående länderna. Däremot visade studierna på skillnader mellan länderna beträffande de förslag till åtgärder som socialarbetarna gav. Och liksom i andra vinjettstudier av fiktiva beslut inom socialtjänsten fanns även stora skillnader mellan olika socialarbetare i samma land.

Registerforskning om social barnavård

Under åren 1999–2009 genomförde CUS/IMS en satsning på longitudinella registerstudier om utsatta barn. Verksamheten har rapporterats i runt 45 publikationer. De flesta studier genomfördes i tvärvetenskapliga forskargrupper, under ledning av barnläkaren Anders Hjern, barnpsykiatern Frank Lindblad och Bo Vinnerljung.

⁷ Den systematiska översikten är inriktad på en fokuserad fråga och följer samma vetenskapliga metodik som primärforskning. Den skall redovisa frågeställning, metod, genomförande och tolkning på ett sådant sätt att andra forskare kan reproducera resultaten

Resultaten blev banbrytande i många avseenden och dessutom en källa till inspiration för barnforskare i våra grannländer.

I drygt dussinet artiklar redovisades den långsiktiga utvecklingen för internationellt adopterade jämfört med olika grupper av jämnåriga.

Långsiktiga utfall av familjehemsvård, institutionsvård och kontaktfamiljsinsatser har rapporterats i mer än tjugo publikationer. Tillsammans med Eva Franzén [84] på Socialstyrelsens Epidemiologiska Centrum gjordes två för sin tid ovanliga studier av den sociala dygnsvårdens epidemiologi. De visade exempelvis att invandrarbarn inte hade överrisker att hamna i fosterhem eller på institution när forskarna kontrollerat för socioekonomisk bakgrund. I en internationellt uppmärksammat artikel gjordes longitudinella studier av barn som växte upp i familjer med socialbidrag [85]. Analyser av skolprestationers betydelse för utsatta barns framtid publicerades i Social Rapport 2010 [86]. Forskarna fann att låga eller ofullständiga skolbetyg från årskurs nio var en kraftfull prediktor för framtida psykosociala problem (bland annat psykisk ohälsa och narkotikamissbruk) för alla barn, oavsett socioekonomisk bakgrund. För socialt utsatta barn var dåliga skolprestationer den starkaste riskfaktorn för deras fortsatta utveckling.

Delar av resultaten om den sociala barnvården finns sammanfattade i skrifterna Social Rapport 2006 och 2010 [86, 87], i två svenska översikter [88, 89] samt i en internationell antologi [90]. Adoptionsstudierna har bland annat sammanfattats i en antologi utgiven av IMS [91].

Beskrivning av ekonomiska biståndsärenden

Under perioden startade ett omfattande projekt för att empiriskt beskriva och typologisera arbetssätten i ekonomiska biståndsärenden. Insatserna till 550 klienter följdes under ett år. Projektet kan ses som ett exempel på det för framtiden nödvändiga arbetet med en mer enhetlig begreppsapparat för det sociala klientarbetet. Avrapporteringen från projektet var dittills begränsad [92], men delar av materialet kom att ingå i Jenny Nyboms avhandling i socialt arbete [93].

Addiction Severity Index används till mer än lokal uppföljning

Insatserna som var knutna till den standardiserade bedömningsmetoden Addiction Severity Index (ASI) ökade. Inledningsvis hade arbetet handlat om att ge praktikers företrädare ett verktyg för att följa upp klientarbetets resultat i den egna verksamheten. Nu vidgades arbetet till att även underlätta intervjuans användning i utredningsarbete [94]⁸. Här sammanfattas huvuddragen i CUS/IMS ASI-arbete från 1990-talets slut och framåt.

Bedömningsmetodens andra svenska version färdigställdes 1999 [95] och kom att fungera som bas för ASIs användning i Sverige i närmare tio år. Via två arbetsgrupper (bilaga D) för metodutveckling och utbildning samt en övergripande ledningsgrupp samordnades ASI-verksamheten för socialtjänstens missbruksvård, för kriminalvården samt i viss mån också hälso- och sjukvårdens beroendevård under ledning av Siv Nyström.

⁸ Utöver de som ingick i samordningsgruppen för ASI (bilaga C) medverkade Anders Andrén, Kerstin Armelius, Lars Brännström, Axel Fors, Anneli Jäderland, Joel Kobberstad, Peter Råbe, David Zingmark samt Kristina Öberg-Östergren.

En enkät [96] till de flera hundra personer som genomgått ASI-utbildning visade att få använde intervjun systematiskt i sitt arbete. Den erfarenheten ledde till att insatserna för att öka metodens användbarhet förstärktes. Utöver utbildning erbjöds till att börja med en förbättrad manual samt en särskild ASI-hemsida hos CUS.

En typ av insatser ägnades åt att förbättra själva ASI-intervjun och dess stödfunktioner [97]. Först kom en nätversion av ASI och snart en möjlighet att få den datoriserade intervjun i klartext. Efter kontroll kunde klartextversionen användas som grund för klientsamtal och som utredningsdokumentation, vilket minskade personalens administrativa arbete. Senare undersöktes också tillförlitligheten i ASI-intervjuns intervjuarskattningar med positivt resultat [98], vilket ökade skattningarnas trovärdighet.

Användningen i praktiken underlättades också genom att olika typer av stödmaterial producerades. Exempelvis skrevs en handbok för ASI-användare [99]. Under IMS tid skapades kliniska referensmaterial med hjälp av ASI-databasens material med tusentals grund- och uppföljningsintervjuer. Detta har kommit att användas för problem- och behovsbedömning både på individ- och verksamhetsnivå [100-102].

En tredje typ av insatser från IMS gällde direkta stödinsatser i samband med lokalt införande av ASI eller annan standardiserad bedömning. Med medel från Mobilisering mot narkotika genomfördes ett modellkommunprojekt, där IMS personal fungerade som metodstödjare [94, 103]. Projektets implementeringserfarenheter utvärderades externt [104]. I slutet av perioden förbereddes det omfattande Länsstyrelseprojektet 2007–2009 där IMS bistod med kompetens.

Arbetet med referensmaterialet och revideringen av manualen gav positiva effekter. Bland annat uppmuntrade det datorföretagen att utveckla beslutstöd och verksamhetsrapporter för att underlätta det direkta klientarbetet och för intervjuns användning i lokal verksamhetsplanering och uppföljning. Det omfattande kliniska referensmaterialet har också använts för mer systematiska beskrivningar av missbruksklienter i Missbruksutredningen [102].

Arbetet med ASI är troligen det tydligaste exemplet på IMS påverkan på praktiken. Från mitten av 2000-talet uppmärksammades ASIs positiva inverkan på klientarbetet allt mer och CUS/IMS insatser fick ökat externt stöd. I Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevården från 2007 rekommenderas bland annat ASI. I den statliga utredningen om insatser till personer med tungt missbruk [105] lyftes betydelsen av socialarbetarnas utrednings- och bedömningsarbete också upp. Ur ekonomisk synpunkt var det finansiella stödet till ASI-arbetet från Mobilisering mot narkotika avgörande. År 2011 använde exempelvis 66 procent ASI av dem som arbetade med missbruk och beroendeproblem inom socialtjänsten [106].

Ökad muntlig och skriftlig kunskapsspridning

Under denna period började frågor om kunskapsbaserad och så småningom evidensbaserad praktik uppmärksammas av socialtjänstens personalgrupper. Till detta bidrog Socialstyrelsens och andra myndigheters aktiviteter. Och nu hade CUS äntligen publikationer med det slags innehåll som centret förespråkade. Från hösten 1998 till och med år 2003 publicerade CUS runt 130 vetenskapliga artiklar, myn-

dighetsrapporter, debattartiklar samt böcker (bilaga A). CUS 11 översikter såldes sammantaget i närmare 20 000 exemplar och som stöd för användningen skrevs studiehandledningar till flera av dem.

När publikationerna ökade kunde CUS också öka sin övriga skriftliga information riktad till praktiken. Ett nyhetsbrev med 2–4 nummer per år kom ut första gången 1999 och sändes till 2 000–3 000 personer. CUS särtrycksserie hade utökats till 40 artiklar som distribuerades på beställning till nästan 6 500 personer under perioden.

Socialstyrelsen inledde nu arbetet med informationsspridning via internet. I samband med detta kan det noteras att ASI-manualen blev den mest nerladdade filen på socialtjänstavdelningen 2003 med i genomsnitt 400 externa nedladdningar per månad. För kunskapsspridningen samarbetade CUS nu också i ökad omfattning med andra enheter inom socialtjänstavdelningen, främst individ- och familjeenhets missbruksvårdpersonal och med KUBAS-projektet.

Utbildningsinriktade konferenser anordnas. Även chefer inom individ- och familjeomsorgen började intressera sig för innebörden i evidensbaserad praktik. Därför utvecklade CUS konferenser som riktade sig till denna målgrupp. Den första var en nationell endagskonferens om ASI och lokal uppföljning för chefer inom missbruksvården, som hölls på Socialhögskolan i Stockholm. Ett drygt hundratal chefer deltog. Den följdes av flera regionala ASI-konferenser för chefer och intresserade inom missbruks- och beroendevård.

Utöver centrets egna konferenser medverkade CUS personal som föreläsare vid mer än 100 tillfällen under åren 1999 och 2000 och nådde över 6 000 personer.

Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS): 2004–2006⁹

År 2004 omvandlades CUS till Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) och verksamheten utvidgades till att gälla hela socialtjänstens område. De första tre åren handlade till en del om att organisera verksamheten och anställa och utbilda medarbetarna enligt de nya förutsättningarna.

IMS och Socialstyrelsen

Socialstyrelsens KUBAS-projekt avslutades år 2003. Projektets slutrapport förebådade IMS tillblivelse [65]:

Socialstyrelsen fortsätter sin satsning på nationellt kunskapsutvecklingsstöd. Med stöd från Socialdepartementet inrättar myndigheten 2004 Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS). Institutet får det övergripande uppdraget att bidra med och förstärka användningen av vetenskapligt baserat beslutsstöd i socialt arbete och därmed främja en kontinuerlig utveckling av metoder och arbetsformer inom socialtjänsten. Det nya institutet är en utveckling av Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS), som därmed uppgått i IMS. IMS kommer dock att få ett väsentligt bredare uppdrag, eftersom dess insatser skall riktas mot hela socialtjänsten (s. 128).

Socialstyrelsens ledning samarbetade med CUS chef om de konkreta förberedelserna för institutet. Det gällde IMS relation till Socialstyrelsen, en arbetsordning för IMS, kalibrering av Socialstyrelsens och institutets beslutsordningar (i Socialstyrelsens delegationsordning) samt tillsättning av IMS styrelse och chef.

Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) startade sin verksamhet den 1 april 2004 och Socialstyrelsens instruktion förändrades samtidigt. Institutet förlades nu utanför myndighetens linjeorganisation. CUS verksamhet fortsatte tills centret gick upp i IMS. Institutet invigdes officiellt den 8 oktober 2004 av folkhälso- och socialministern Morgan Johansson.

IMS arbetsordning och uppdrag

IMS arbetsordning [107] fastställdes av generaldirektören Kerstin Wigzell i maj 2004 och utformades i syfte att stärka IMS relativa självständighet i förhållande till myndigheten. Enligt arbetsordningen (3§) utsågs IMS styrelse av Socialstyrelsens

⁹ Framställningen bygger i huvudsak IMS verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser samt Karin Tengvalds minnesbilder.

styrelse, som huvudsakligen bestod av riksdagsledamöter. Institutets chef utsågs av generaldirektören på förslag från IMS styrelse (5§). Styrelsen hade likartade beslutsuppgifter som CUS styrelse haft (6§): beslut om verksamhetsplan och verksamhetsberättelse samt förslag till budgetunderlag till Socialstyrelsen. I Socialstyrelsens instruktion infördes information om IMS verksamhetsinriktning:

- Enligt 2 § 13 förordningen (1996:570) med instruktion för Socialstyrelsen är institutets övergripande uppdrag att främja utvecklingen av metoder och arbetsformer i socialt arbete genom systematisk prövning och värdering av utfall och effekter av socialtjänstens insatser samt att förmedla kunskap om verkningsfulla metoder och arbetsformer.
- Institutet skall genomföra systematiska forskningsöversikter för att stödja praktikers kompetensutveckling samt ge dem och beslutsfattare bättre tillgång till kunskap som har relevans för arbetet inom det sociala området.
- Institutet skall också främja framtagandet av systematiska och standardiserade metoder för bedömning av klienters och brukares situation och behov samt stödja användningen av dessa metoder.
- För att öka kunskapen om verkningsfulla sociala insatser skall institutet stödja, samordna och genomföra forskning av nationellt intresse inom det sociala området. Vid värderingen av sociala insatser skall kostnadsaspekter, så långt möjligt, vägas in.

Ökat fokus på bedömningsmetodernas roll i utredningsarbetet. I huvudsak motsvarade formuleringarna av IMS uppdrag CUS knappt tioåriga arbete för att främja empiriskt baserat handlings- och beslutsstöd för det sociala klientarbetet. På en punkt hade en viktig förändring skett. En av de tre produktionsuppgifterna handlade nu om att ta fram, granska och stödja praktikens användning av systematiska och standardiserade metoder för kartläggning och bedömning för och med klienter och brukare. Tidigare hade arbetet med standardiserade bedömningsmetoder kopplats samman med CUS stöd till lokal uppföljning. Nu försvann också uppdraget att sprida kunskap om utvärderingsmetoder.

I inledningen till IMS verksamhetsberättelse för år 2004 (s 2) presenterades den vision för institutets kommande verksamhet som hade formulerats under förberedelsearbetet. Den har en tydlig anknytning till formuleringar som använts av David Sackett och medarbetare [108] när de definierat evidensbaserad medicin:

IMS skall bidra till att sociala insatser för individer och grupper, som är i behov av samhällets hjälp och stöd, baseras på bästa tillgängliga kunskap om insatsernas kvalitet, effektivitet och resultat.

IMS styrelse

Styrelsens ledamöter ökades till tolv personer (bilaga C). Sammansättningen avspeglade nu att IMS uppdrag omfattade hela socialtjänsten. Bland annat tillkom personer med erfarenhet av forskning inom handikappomsorg och äldreomsorg (Karin Sonnander och Mats Thorslund). Styrelsen kompletterades också med personer med chefspositioner från statliga myndigheter (Håkan Ceder och Nils Åkeson). Av ledamöterna representerade två verksamheter som IMS behövde upp-

märksamma mer, socionomutbildningar (Birgitta Bergsten) och brukarrörelsen (Maria Lundgren). Nya styrelseledamöter blev också Per-Olof Forsblom från Föreningen Sveriges socialchefer och Terje Ogden. Den senare återkom efter några års uppehåll. CUS tidigare styrelseordförande, Robert Erikson, fortsatte som styrelseordförande för IMS.

Budget, organisation och personal

Karin Tengvald förordnades som institutschef för tre år och KUBAS tidigare chef Jan-Håkan Hansson fick ett sexårsförordnande som biträdande chef. Hansson lämnade dock institutet redan vid årsskiftet 2004–05 för att bli rektor vid Ersta-Sköndals högskola. Ingen ersättare rekryterades. År 2004 blev Nils Varg IMS kanslichef.

Treårigt anslag som senare permanentades

Vid etableringen beviljade Socialdepartementet ett särskilt anslag om sju miljoner kronor per år för en treårsperiod eftersom institutets arbetsområde nu utökats. De första åren användes delar av medlen för annan verksamhet vid Socialstyrelsen, men kom senare att tillfalla IMS fullt ut och permanentades år 2007.

Budgetutfallet mer än fördubblades från 11,7 miljoner kronor under CUS sista år till 27,7 miljoner kronor år 2006. Ökningen kom både från etableringsanslaget och från särskilda regeringsuppdrag, men även från andra källor som Mobilisering mot narkotika.

Ny organisation

IMS uppdrag innebar förväntningar på insatser av relevans också för äldre- och handikappomsorgens verksamheter och därmed krav på personal med sådan sakkompetens och erfarenhet. I stället för att utöka de tidigare sakprogrammen med program inriktade mot äldre- och handikappomsorg valdes en funktionsindeldad organisation, baserad på fyra uppdrag: översikter, standardiserade bedömningsmetoder, interventionsstudier samt utåtriktad kommunikation.

Det medförde att rollen som forskningsledare omvandlades till ett uppdragsansvar. De uppdragsansvariga hade till uppgift att bidra till uppdragets utveckling och att ge kompetensstöd till uppdragets interna projektledare och dess övriga personal. För externt ledda projekt utsåg även en intern projektansvarig.

Med den funktions- och processbaserade organisationen synliggjordes att IMS fyra uppdrag krävde olika vetenskaplig och metodologisk kunskap och erfarenhet. Arbetsprocessen för en systematisk översikt kräver andra kompetenser än en effektutvärdering, som kräver annan kunskap än att kvalitetssäkra standardiserade bedömningsmetoder

Omorganisationen var djupgående och medförde ändrade arbetsuppgifter och arbetsrelationer för många i personalen. För flera var det en besvärlig förändring, bland annat eftersom man hade sin yrkesidentitet kopplad till något av individ- och familjeomsorgens verksamhetsområden. Den positiva känslan av att ha ett sakinriktat uppdrag hade dessutom förstärkts av det ökande intresset från praktiker och beslutsfattare, som ju oftast var verksamma inom ett specifikt område.

Samtidigt hade omorganisationen fördelar. Den ökade personalens möjligheter till specialisering och vetenskaplig profilering på ett sätt som höjde kvaliteten på IMS publikationer. Rekryteringen av personer med kvalificerad metodologisk kompetens för IMS olika uppdrag underlättades dessutom.

Ny ledningsgrupp och arbetsfördelning

Den nya ledningsgruppen bestod inledningsvis av Karin Tengvald, Jan-Håkan Hansson, Haluk Soydan och Nils Varg med ansvar för varsitt av CUS uppdragsområden, förutom den biträdande chefen som ansvarade både för kommunikationsuppdraget och uppdraget kring bedömningsmetoder. Tengvald ansvarade för interventionsforskningsuppdraget, Soydan för översikterna och Varg för budgetarbete, internadministration samt verksamhets- och personalutvecklingsfrågor. Som en följd av att Hansson och Soydan lämnade verksamheten bestod ledningsgruppen mot periodens slut istället också av Sten Anttila (översikter), Ulla Jergeby (bedömningsmetoder) och Petra Ulmanen (kommunikationsuppdraget). Publikationsansvaret hade IMS chef med bistånd av en redaktionskommitté.

Utökad personalstyrka

Personalen ökade från motsvarande 16 heltidstjänster 2003 till 26 år 2006 (bilaga B). Forskare med sakkunskap från äldre- och handikappomsorg, inklusive psykiska funktionshinder anställdes nu. IMS fick också möjlighet att anställa en forskare som kvalificerat metodstöd för översiktsarbete och interventionsstudier. Vissa omfattande projekt fick ökade personalresurser, främst ASI-projektet, som fortsatt stöddes ekonomiskt av Mobilisering mot narkotika. Ökad kapacitet för kommunikationsuppgifterna var också prioriterat. Från 2004 fanns två informatörer på IMS.

IMS började nu mer medvetet stödja avhandlingsarbeten med inriktning mot interventionsforskning. CUS hade tidigare gett begränsat stöd till en doktorand som disputerat 1999 [109]. Under de närmaste åren fick ytterligare fem medarbetare möjlighet att påbörja forskarutbildning med IMS ekonomiska stöd. I dessa fall ingick avhandlingsarbetet i IMS verksamhet. Denna strategi för att stärka den relevanta forskningskapaciteten innebar också ökade kontakter med doktorandernas institutioner. Även ett par externa doktorander fick begränsat stöd.

Uppdraget om översikter

Syftet med IMS översiktsuppdrag beskrivs på följande sätt i verksamhetsberättelsen 2004 (s 9):

IMS ska kumulativt utveckla och tillhandahålla lättillgängliga forskningsöversikter, som främst syftar till att ge svar på frågor om vad som fungerar, vad som är skadligt och vad som är lovande i praktiskt socialt arbete. Översikterna skall i huvudsak utföras i enlighet med principerna för systematiska forskningsöversikter. Forskningsresultaten är sällan direkt tillämpbara utan behöver som regel tolkas och sättas in i den praktiska verksamhetens sammanhang för att vara relevanta för praktiskt socialt arbete. Tillämpbarheten är även den ett ansvar för IMS.

Nu eftersträvades en övergång från narrativa till systematiska översikter. Vid den här tiden förväntade sig både ledningen för Campbell Collaboration (C2) och IMS att C2 skulle producera ett stort antal systematiska översikter. För IMS del planerades två huvudinriktningar på IMS egna översiktsarbete. Utöver att sammanställa primärstudier skulle även översikter genomföras som baserades på redan producerade systematiska översikter (översikt av översikter).

Samarbete och kompetensstöd från C2 och Socialstyrelsen

Mycket av IMS arbete skedde i kontakt med internationella C2 och med det Nordiska Campbellcentret (NC2) i Köpenhamn. IMS deltog i de årliga Campbell-konferenserna (kallade kollokvier), anordnade den tredje Campbell-konferensen 2003 i Stockholm och samarbetade i sak och ekonomiskt kring alla NC2s årliga What Works-konferenser. Personal från IMS och personer som deltog i IMS översiktsproduktion fick tack vare detta god inblick och ökad kompetens. Men C2s arbete gick långsamt, vilket bland annat ledde till att IMS producerade en egen detaljerad manual för systematiska översikter [110].

Under denna period initierades också mer kontinuerliga kontakter med personalen vid Socialstyrelsens enhet för nationella riktlinjer, kontakter som blev alltmer institutionaliserade. Exempelvis både deltog IMS personal i framtagandet av de vetenskapliga underlagen till riktlinjerna och undervisade på enhetens kurser om systematiska översikter.

Som del i kompetensförstärkningen på översiktssidan anordnade IMS också en tvådagars utbildning i Campbells principer för systematiskt översiktsarbete våren 2006 respektive 2007. De riktade sig till IMS berörda personal och samarbetsparter. Kurserna leddes av professor Julia Littell vid Bryn Mawr College, Pennsylvania, som ledde C2:s översiktsgrupp för social välfärd och socialt arbete.

Externa översiktsuppdrag

Medan CUS översiktsarbete styrts internt fick IMS nu sina första översiktsuppdrag från Regeringen. Redan 2004 gav Socialdepartementet IMS i uppdrag att göra en översikt om insatser för yngre dementa och en om särskilda insatser för internationellt adopterade barn [111, 112]. Den förstnämnda lades upp som en systematisk översikt medan den andra utformades som en narrativ översikt. IMS bristande erfarenhet bidrog till att uppdragen blev tidsmässigt orealistiska.

Nästa regeringsuppdrag kom från Justitiedepartementet och handlade om insatser för kvinnor som utsatts för våld i nära relationer. På basis av erfarenheterna från arbetet med demens och internationellt adopterade blev diskussionerna med Justitiedepartementet mer fruktbara så att tidsram och upplägg kunde bättre anpassas till uppgiften. Men endast ett tjugotal studier höll tillräckligt kvalitet som underlag [113]. Situationen bidrog till att IMS därefter fick flera primärforskningsuppdrag kring våld i nära relationer av Regeringen.

IMS fick även två uppdrag från Socialstyrelsen. Det första uppdraget genomfördes som en Campbellöversikt. Det handlade om effekter av personlig assistans för flera olika grupper. Uppdraget gavs till Center for Evidence-Based Intervention Research vid Oxford University som valde att registrera översikten under Campbell Collaboration. Sökarbetet blev mycket omfattande. Nära 60 000 referenser identifierades.

erades. Specialsökningar gjordes även av svensk och dansk litteratur. Opublicerade studier (s.k. grå litteratur) lokaliserades via kontakter med olika organisationer, universitet och verksamheter med personlig assistans. Trots allt arbete kunde endast 11 studier inkluderas. Arbetet resulterade 2008 i sex olika C2-översikter [114-119]. Erfarenheterna av denna ineffektiva sökprocess, delvis beroende på forskningsdatabasernas ofullkomlighet, påverkade CUS fortsatta arbete med systematiska översikter.

Det andra uppdraget handlade om psykosociala insatser för grupper av personer med olika typer av psykiska funktionshinder. Det genomfördes som översikter av redan existerande översikter och leddes av professor Agneta Öjehagen, Lund. Tre översikter publicerades år 2006 om insatser för personer med schizofreni, personer med bipolär sjukdom samt personer med utvecklingsstörning och psykisk ohälsa [120, 121]. Det vetenskapliga underlaget som rörde interventioner för personer med schizofreni bedömdes vara tillräckligt för utvecklingen av nationella riktlinjer om psykosociala insatser för personer med dessa problem. Riktlinjerna publicerades år 2011 [122].

Uppdraget om interventionsforskning

Uppdraget om interventionsforskning presenterades på följande sätt i 2004 års verksamhetsberättelse (s12):

Tillgång till relevanta och högkvalitativa empiriska undersökningar om utfall och effekter av olika typer av sociala metoder/insatser/interventioner utgör en central och konkret grundbult i uppbyggnaden av evidensbaserad social praktik /.../ Även andra former av systematisk empirisk information, som fungerar som underlag och stöd i ett klient- och brukarinriktat och resultatorienterat socialt arbete, är av stort värde /.../ Huvudmotiven till uppdraget /.../ är dels den i många sammanhang redovisade bristen på interventionsforskning av god kvalitet och direkt relevans för beslut om lämpliga insatser, dels bristen på systematisk lokal uppföljning och dokumentation av den beprövade erfarenheten /.../ Det övergripande målet är därför att på olika sätt bidra till att (sådana) insatser ökar.

Engagemanget för stödet till lokal uppföljning togs nu upp under interventionsforskningsuppdraget. Det kom exempelvis att utnyttjas vid en före-eftermätning av bland annat välbefinnande hos personer som vistades i skyddat boende av hedersrelaterade skäl [123].

Forskningsstrategiska överväganden

Uppdragets fokus låg på kvalificerade effektutvärderingar, framför allt randomiserade kontrollerade försök. Det fanns även andra forskningsstrategiska överväganden, som att stödja en ökad nationell forskningskompetens. Strävan var därför dels att initiera projektorganisationer som inkluderade flera forskningscentra, dels att låta utvärderingar omfatta verksamheter från flera orter. Fördelen med det första är

att det kan öka kompetensen genom att mindre erfarna forskare ges möjligheten att lära av mer erfarna. Fördelen med det andra är att det framför allt ökar resultatens representativitet.

Två randomiserade kontrollerade utvärderingar startade under perioden: Multisystemisk terapi (MST) samt Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC).

Multisystemisk terapi. Multisystemisk terapi (MST) hade utvecklats i USA för antisociala ungdomar och gett bättre resultat än ordinarie verksamhet. Metoden kom till Norden kring millennieskiftet. En svensk effektutvärdering startade 2004 och omfattade 27 kommuner i Stockholm, Göteborg och Malmö samt i Halmstad kommun. Utvärderingen leddes av docent Knut Sundell och gjordes av forskare och forskarstuderande från tre centra; Stockholms FoU-enhet, Socialhögskolan vid Lunds universitet samt FoU i Väst i Göteborg. Den svenska studien efterliknade den norska RCT som genomförts några år tidigare [124] i val av datainsamlingsinstrument, uppföljningstider med mera.

De svenska resultaten [125, 126] visade att MST-insatsen varken var bättre eller sämre än standardbehandling. I Sverige var MST inte heller mer kostnadseffektivt än traditionella insatser [127]. De svenska resultaten överensstämde inte med de norska, men väl med resultaten i Julia Littells systematiska översikt över MST-studier [128]. Resultaten väckte uppmärksamhet nationellt och internationellt, och stimulerade till en diskussion om överförbarhet av metoder utvecklade i ett kontext till ett annat. Projektet har genererat tre akademiska avhandlingar [127, 129, 130] och flera artiklar i internationella vetenskapliga tidskrifter [126, 131-139].

Multidimensional Treatment Foster Care. Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC) är en manualbaserad intervention för ungdomar. Den har utvecklats i USA som ett alternativ till institutionsvård för ungdomar med beteendeproblem. Den började införas i Sverige i samarbete mellan Socialhögskolan och Familjeforum i Lund. Samtidigt påbörjades en randomiserad effektutvärdering av verksamheten. År 2004 beslöt Statens institutionsstyrelse (SiS) och IMS att stöda utvärderingsprojektet ekonomiskt och därmed bidra till en ökning av projektdeltagarna. Resultaten visar att MTFC har en god potential att behålla ungdomar i behandling, jämfört med traditionell dygnsvård i Sverige att ungdomarnas psykosociala situation förbättrades något jämfört med dem som fått traditionell dygnsvård. Majoriteten av fosterföräldrarna var vidare positiva till att arbeta utifrån MTFC-manualen.

Uppdraget om standardiserade bedömningsmetoder

Under CUS hade standardiserad bedömning använts för att stödja lokal uppföljning. I praktiken hade det endast handlat om att svenskanpassa, utbilda och stödja användningen av Addiction Severity Index (ASI). I IMS verksamhetsberättelse för år 2004 lyder målen för uppdraget om bedömningsmetoder:

Tillgång till relevanta och tillförlitliga behovsbedömningsmetoder är också en förutsättning för att kunna använda kunskap om vilka insatser som visat sig ha god effekt, dvs. tillämpa en evidensbaserad praktik. Slut-

ligen möjliggör en lokal tillämpning – och dokumentation – av tillförlitliga bedömningsmetoder att man kan följa upp vad man åstadkommer med sin verksamhet, för klienters och brukares del. IMS skall därför söka bidra till att professionella yrkesutövare inom det sociala området i ökad utsträckning har tillgång till och använder systematiska, standardiserade bedömningsmetoder som underlag i sitt /.../ arbete. (s. 15f)

Formuleringen betonar den standardiserade bedömningens betydelse för en evidensbaserad praktik. Beslut om lämpliga insatser i enskilda fall förutsätter noggranna utredningar om klientens problem och behov, där relevanta och tillförlitliga bedömningsmetoder blir en viktig del. Potentiellt gjorde den insikten IMS uppdrag om bedömningsmetoder mycket omfattande. IMS skulle nu verka över hela socialtjänsten och tillgången till väl underbyggda bedömningsmetoder av relevans för socialt arbete med klienter och brukare ansågs vara klart begränsad.

Kvalitetsgranskningssystem för bedömningsmetoder

2004 inleddes arbetet med IMS kvalitetsgranskningssystem för bedömningsmetoder. Arbetet blev senare en grund för den del av IMS metodguide om standardiserade bedömningsmetoder. Det utvecklades med stöd av externa experter (bilaga D). Man samlade också internationella erfarenheter. IMS var 2005 värd för en tvådagars internationell workshop om bedömningsinstrument med deltagare från England, Holland, Italien och Norden. Vidare anordnades en orienteringskurs i psykometri för IMS personal och blivande kvalitetsgranskare.

Bedömningsmetoder för äldre- och handikappomsorgen

Arbetet med att utveckla standardiserade bedömningsmetoder för personer med funktionshinder inleddes med en inventering av metoder för att mäta behov hos personer med funktionshinder [140, 141].

Arbete med behovsbedömning för äldre startade också under perioden. Instrumentet CAN-Ä, samt ett urval av frågor från SNAC (the Swedish National Study on Aging and Care), prövades i samarbete med FoU Västernorrland och Nestor FoU i södra Stockholm. De berörda praktikerna tyckte inte att instrumentet eller frågorna var användbara, varför arbetet avbröts.

Som del i ett större EU-projekt inventerades även bedömningsmetoder som rör fysisk aktivitet och funktionsförmåga hos äldre. Till skillnad från situationen för den sociala äldreomsorgen visade studien att det här fanns ett stort antal instrument, dock sällan validerade.

HOME – ett instrument inom barn- och ungdomsvård

CUS hade tidigt planer på att arbeta för standardiserade bedömningsmetoder för hela individ- och familjeomsorgen. Via styrelseledamoten Ogden fick CUS kontakt med norska försök att anpassa det engelskutvecklade dokumentations- och kartläggningssystemet för social barn- och ungdomsvård, the *Looking after Children System*, LACS. Kontakterna övertogs av Socialstyrelsens enhet för nationell uppföljning och utvärdering. Längre fram resulterade myndighetens insatser i dokumentationssystemet Barns behov i centrum (BBiC) [142].

The Home Observation and Measurement of the Environment (HOME) är en standardiserad metod för värdering av kvaliteten i barns uppväxtmiljö, som används i England som komplement till LACS. När BBiC utvecklades ur det engelska systemet fanns inget intresse i Sverige för det engelska systemets standardiserade instrument. År 2005 hade situationen förändrats. IMS startade därför en valideringsstudie för att kvalitetssäkra användningen av HOME i Sverige [143-145]. Detta intresse för standardiserade bedömningsunderlag, nu även inom barn- och ungdomsvården, blev ett tecken på en förändring i praktikernas syn på standardiserade bedömningsmetoder.

Kommunikationsuppdraget

IMS kunskapsspridning inriktades nu mot yrkesverksamma chefer och socialarbetare. IMS prioriterade inte längre kunskapsspridning till forskning och utbildning på det sätt som CUS gjort.

Skriftlig kunskapsspridning

År 2004 övergick Socialstyrelsen till ett internetbaserat publikationssystem. Det förbättrade möjligheterna att göra CUS/IMS skriftliga material tillgängligt på nätet och socialtjänstens personal började vänja sig vid den nya möjligheten. Antalet externa besökare på IMS svenska hemsida ökade från cirka 15 000 år 2005 till 25 000 år 2006.

IMS första period utmärktes av stora satsningar på att sprida översikter och annat material för den sociala barn- och ungdomsvården. Flertalet översikter hade publicerats under CUS-tiden men två tillkom 2005 och 2006: Framgångsrika preventionsprogram [78] och Normbrytande beteende i barndomen [146]. Parallellt producerade IMS fyra studiehandledningar till översikterna inom barn- och ungdomsvård. Studiehandledningen till boken Risk och prognos i socialt arbete med barn [147] publicerades i augusti och laddades ner 1 200 gånger under årets återstående fem månader. Studiehandledningen till Framgångsrika preventionsprogram [148] publicerades i september och laddades ner 800 gånger före årets slut.

Konferenser och samarrangemang

CUS konferenspolicy var att främst medverka på konferenser som anordnades av andra. IMS satsade istället på att samarrangera konferenser med viktiga andra aktörer, eftersom det gav möjlighet att påverka konferensprogrammen. Samarrangemang genomfördes med Socialstyrelsen, SKL, Nordiska Campbellcentret i Danmark, danska socialministeriet, svenska länsstyrelser, olika kommuner, Kompetensfonden i Stockholms stad, Allmänna Barnhuset, Dalarnas forskningsråd och andra FoU-enheter.

Samarrangemang skedde ofta utanför Stockholm och innebar därmed ökad geografisk spridning av IMS budskap. Ett exempel är en tvådagarsturné med konferensen "Lag och tradition räcker inte" som anordnades 2005 med länsstyrelserna i Göteborg och Älvsborg samt FoU-verksamheter i Göteborg och Skövde. Närmare 500 personer deltog.

IMS vände sig alltmer till socialtjänstens chefer med ett allmänt budskap om evidensbaserad praktik. För missbruksvårdens chefer hade konferenser anordnats tidigare. Nu möttes IMS arbete av mer allmän efterfrågan från hela socialtjänsten. På förfrågan från Kompetensfonden i Stockholms stad samarrangerade IMS en fyradagars utbildning för stadens cirka 140 IFO-chefer. Utbildningen följdes av en utbildningsdag för kommunens socialchefer som också framfört önskemål om information om evidensbaserad praktik.

I samverkan med universitet och socialtjänstverksamheter anordnades också endagskonferenser och möten kopplade direkt till IMS publikationer. Ett exempel är översikten om normbrytande beteende [146]. I sex endagskonferenser presenterades rapporten på olika håll i landet och nådde på det sättet närmare 3 000 personer. Åren 2005 och 2006 arrangerade IMS också sina första egna större konferenser riktade till det sociala arbetets praktiker och beslutsfattare. Den första konferensen hölls i Stockholm med 120 deltagare. Rubriken var "Ökad evidensbaserad i socialtjänsten – hur påverkas utbildning, forskning och praktik?" År 2006 arrangerades konferensen "Evidensbaserad praktik i socialtjänsten – flera kunskapskällor" i Linköping med stöd från Institutionen i socialt arbete. Då deltog ungefär 500 personer, för första gången många socionomstudenter och lärare.

Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS): 2007–2009¹⁰

IMS tre sista år 2007–2009 innebar en kraftig expansion av ekonomin, personal och publikationer. Perioden innebar också en förstärkt satsning på de kunskaps-spridande insatserna. Nu fanns många publikationer, utvecklade arbetsprocesser och kompetent personal samt ett påtagligt intresse från socialtjänstens praktiker och chefer.

Regeringens stöd till IMS ökade påtagligt. Mellan 2007 och 2009 fick IMS 19 nya regeringsuppdrag med separata sakanslag. Publiceringen av den statliga utredningen om evidensbaserad praktik i socialtjänsten [149], som leddes av Kerstin Wigzell är också exempel på det politiska engagemanget. Utredningens förslag om avtal mellan regering och huvudmän om långsiktiga strategier för kunskapsutvecklingen blev verklighet redan 2009.

IMS och Socialstyrelsen

IMS arbetsordning

Efter diskussioner med verksledningen fick IMS en ny arbetsordning 2006 [150], som tydliggjorde institutets forskningsmässiga karaktär.

IMS styrelse

Våren 2007 beslutade generaldirektör Kjell Asplund i samråd med IMS nye chef att tillsätta en ny styrelseordförande; före folkpartiledaren och socialministern Bengt Westerberg. Nya ledamöter blev Anders Björklund, professor i ekonomi vid Stockholms universitet, avdelningschef Susann Forsberg, Hjälpmedelsinstitutet, Margareta Hydén, professor i socialt arbete vid Linköpings universitet, Tapio Salonen, professor i socialt arbete vid Växjö universitet samt sektionschef Sabina Wikgren Orstam, Sveriges kommuner och landsting. (bilaga C).

Ny generaldirektör

Socialstyrelsens generaldirektör Kjell Asplund ersattes 2008 av Lars-Erik Holm som började planera för en genomgripande omorganisation av Socialstyrelsen med integration mellan myndighetens hälso-, och sjukvårds- samt socialtjänstavdelningar.

För myndighetens arbete med kunskapsproduktion blev begreppet kunskapsstyrning ett nyckelord. Den utredning som tillsattes för att utveckla myndighetens strategi för kunskapsstyrning blev viktig för IMS. Utredningen leddes av Christina

¹⁰ Redovisningen bygger i huvudsak på IMS verksamhetsplaner och verksamhetsberättelse samt Knut Sundells minnebilder

Kärvinge från Socialstyrelsen. Karin Tengvald och Kerstin Söderholm Carpelan från IMS ingick i projektledningen.

I övrigt fortgick samarbetet mellan IMS och Socialstyrelsen. Det gällde exempelvis socialtjänstavdelningens arbete med en arbetsprocessbeskrivning för myndighetens kommande riktlinjearbete för socialtjänsten. Likaså fortsatte samarbetet kring bedömningsmetoden ASI. Särskilt tydligt blev värdet av samverkan kring den ökande mängden regeringsuppdrag till IMS.

Budget, organisation och personal

Ny chef och ledningsgrupp

Från och med 2007 fick IMS en ny chef när Karin Tengvald lämnade sitt uppdrag efter 14 år. Ny chef blev Knut Sundell, docent i psykologi. Sundell kom från Stockholms stads forsknings- och utvecklingsenhet där han varit forskningsledare med inriktning mot individ- och familjeomsorg. Han hade också medverkat i CUS/IMS arbete nästan sedan starten och bland annat ansvarat för utvärderingen av familjerådslag och multisystemisk terapi.

Även IMS andra chef, Nils Varg, lämnade IMS och ersattes av Mari Forslund. Forslund som arbetat på CUS/IMS sedan 1997 kunde med sina erfarenheter bidra till kontinuiteten i institutsledningen. Utöver de två cheferna bestod den nya ledningsgruppen fyra uppdragsansvariga: Sten Anttila (systematiska översikter), Ulla Jergeby (bedömningsmetoder), Kristin Marklund (kunskapsspridning) samt Elizabeth Åhsberg (interventioner). Från 2009 bestod den av IMS chef, Annika Eriksson (bedömningsmetoder och interventioner), Jenny Rehnman (systematiska översikter), Mari Forslund (stöd och kommunikation) samt Kristin Marklund.

Ökad budget

IMS budget ökade från knappa 30 miljoner kronor år 2006 till över 50 miljoner kronor år 2009. Den främsta förklaringen är det ökade antalet välfinansierade regeringsuppdrag, särskilt för utvärderingar av sociala interventioner. I linje med CUS strävanden att öka den externa kompetensen för effektutvärderingar, förmedlades flera av uppdragen till universitetsbaserade forskare med lämplig erfarenhet. Totalt lades 75,7 miljoner kronor på internt och externt ledda effektutvärderingar under de tre åren. Vissa projekt fortsatte till och med 2012.

Ökad personalstyrka leder till en enhetsorganisation

När perioden inleddes hade IMS en platt organisation med två chefer med personalsvar. De många regeringsuppdragen gjorde att personalstyrkan (omvandlat till heltidstjänster) växte från 26 år 2006 till 38 år 2009.

Det tvingade fram en ny organisation som började gälla från och med mars 2009. IMS bestod därefter av tre enheter: utveckling och utvärdering, kunskapsöversikter samt stöd och kommunikation. Den förstnämnda enheten blev den personalmässigt största och hade ansvar för två av institutets uppdrag; att utveckla bedömningsmetoder och att utvärdera interventioner.

Utöver den egna personalen fortsatte IMS samarbetet med universitetsbaserade forskare. Under 2007 fanns svenska externa disputerade forskare med i 25 av 47

forskningsprojekt (53 procent). Den andelen ökade 2009 till 35 av 53 (66 procent) av projekten.

Uppdraget om översikter¹¹

Arbetet med systematiska översikter fortsatte vara komplicerat. Det omfattande sökarbetet var ett problem. Även om sökprocedurerna utvecklats var fortfarande många referenser irrelevanta. Ett exempel är en översikt över insatser till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer [113]. För varje relevant studie granskade personalen 99 som inte var relevanta [151]. Samarbetet med Campbell Collaboration (C2) var inte friktionsfritt. Bland annat tog översikterna flera år, och försenades gång på gång på grund av motsägelsefulla bedömningar från C2s redaktörer.

Under hösten 2007 beslöt IMS ledning att bygga upp intern spetskompetens. Två forskare med god statistisk kompetens anställdes och samspelet med Socialstyrelsens riktlinjeenhet förstärktes. Med ett undantag leddes därefter samtliga översiktsarbeten som startade internt. I samråd med Socialdepartementet utvecklade IMS också en ny modell för regeringsuppdragen på området. I ett första steg gjordes en preliminär forskningsdatabassökning. Om det fanns forskning att syntetisera ledde det till ett nytt uppdrag om att göra en systematisk översikt.

Regeringsuppdrag för barn- och ungdomsvård

Av de 19 regeringsuppdragen berörde åtta barn- och ungdomsvård. Ett gällde verkningfulla metoder för socialtjänstens arbete med unga lagöverträdare. Uppdraget utfördes som en översikt av översikter och resulterade både i en rapport till regeringen och en bok i samarbete med Gothia förlag [152]. Ett annat uppdrag handlade om erfarenheter av familjecentraler [153]. Det arbetet gjordes i samarbete med Socialstyrelsens socialtjänstavdelning. IMS fick också ett översiktsuppdrag om effekterna av olika typer av insatser till barn som lever i missbruksfamiljer [154, 155].

Interventioner inom social barn- och ungdomsvård

Socialstyrelsen tog initiativ till översikter med relevans för socialtjänstens barn- och ungdomsvård. En handlade om interventioner vid vanvård av barn och föreslogs av Åsa Börjesson, chef för myndighetens socialtjänstavdelning. Arbetet visar på de alternativ som IMS använde i översiktsarbetet, både i arbetssätt och i publiceringsformer. Inom uppdragets ram genomförde Esther Coren från England en systematisk översikt, som baserades på primärforskning om insatser till förstånds-handikappade föräldrar vid vanvård. Den avrapporterades både som Cochrane-översikt [156] och artikel [157]. Professor emerita Marianne Cederblad gjorde en översikt över svensk forskning i ämnet som blev ett internt arbetsmaterial och Ca-

¹¹ Många externa forskare och experter deltog i IMS översiktsuppdrag: Daniel Abrams, Torbjörn Ahlgren, Anna-Karin Andershed, Henrik Andershed, Ragnar Andersson, Mats Blid, Anders Broberg, Martin Börjesson, Marianne Cederblad, Esther Coren, Monica Dalen, Sofia Enell, Pia Enebrink, Anneli Goulding, Gunilla Fahlström, Kerstin Frändin, Helene Hjalmarsson, Anders Hjern, Jane Jensen, Dagmar Lagerberg, Frank Lindblad, Julia Littell, Lennart Lundin, Lillemor Lundin Olsson, Annika Remaeus, Dan-Olof Rooth, Anne-Lise Rygvold samt Lisa Salmi.

rina Gustafsson genomförde en översikt över systematiska översikter. Arbetet startade 2008 och avrapporterades 2010 och 2011 [158, 159].

Den andra översikten gällde selektiva preventionsinsatser för barn. Den inleddes på förslag från UPP-centrum vid Socialstyrelsen. Ansvar för översikten lades på SBU men där IMS var representerade. .

Regeringsuppdrag om våldsutsatta kvinnor, prostituerade och hemlösa

Som en fortsättning på IMS översikt om insatser för våldsutsatta kvinnor [113] fick IMS två nya översiktsuppdrag av regeringen, dels om interventioner för våldsutsatta kvinnor med missbruksproblem, dels om interventioner för våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning [160, 161]. Dessutom kom ett uppdrag om att göra en översikt om arbetssätt i arbetet med prostituerade och offer för människohandel. Resultaten visar att det i stort sett saknades vetenskaplig kunskap om dessa insatserns klienteffekter [162]. Det ledde till ett regeringsuppdrag om att genomföra en utvärdering av svenska insatser till prostituerade och deras kunder. Uppdraget lades ut på externa forskare och avrapporterades 2012 [163].

IMS fick också i uppdrag att göra en systematisk översikt över effekterna av olika insatser till hemlösa [164]. Arbetet genomfördes i samarbete med Socialstyrelsens socialtjänstavdelning. På basis av rapporten anordnade dåvarande socialborgarrådet i Stockholm, Ulf Kristersson, en utfrågning som resulterade i att staden prövade att införa den metod som enligt översikten gav bäst resultat – Bostad först (eng. *Housing first*). Stockholms stad initierade också en effektutvärdering för att undersöka metodens användbarhet i Stockholm.

Uppdraget om interventionsforskning

Tack vare de många regeringsuppdragen om effektutvärderingar kunde IMS under denna treårsperiod initiera ett betydande antal studier, varav de allra flesta genomfördes av externa forskare; av de 27 effektutvärderingar som startades (13 var randomiserade) ledde IMS endast fyra.

Exempel på externt ledda effektutvärderingar är studierna av mentorskapsprogram, internetbaserad drogfeedback, föräldraträning samt effekterna av korttidsboende för äldre. Andra exempel är de välfinansierade regeringsuppdragen om utvärdering av insatser mot våld i nära relationer [165-168], insatser mot prostitution [163] samt att utvärdera SKL:s implementering av riktlinjerna för missbruks- och beroendevård. Det senare uppdraget förlängdes 2012 och beräknas vara klart 2015.

En av de externa utvärderingarna handlade om kvinnojourernas verksamhet [167]. Den är ett exempel där forskarna framgångsrikt lyckades involvera ett stort antal kvinnor ($n = 559$) och barn ($n = 295$) i effektutvärderingarna trots att området är förknippat med skuld känslor och rädsla samt att många har psykiska problem. Utvärderingen omfattar också ett stort antal verksamheter från olika delar av Sverige, vilket ökar resultatens allmängiltighet. Insatsernas effekter var dock begränsade. Det resulterade i att Socialstyrelsen 2012 senare fick ett omfattande regeringsuppdrag om metodutveckling kring kvinnofrid.

Stödet till forskarstuderande är en långsiktigt viktig insats för landets forskningskapacitet på området. Under åren 2004-2009 fick 24 doktorander ekonomiskt stöd för att delta i effektutvärderingar, inräknat de utvärderingar som leddes av IMS. Fem personer var doktorander i socialt arbete.

Multifunktionell behandling

Utvecklingen och utvärderingen av Multifunktionell behandling för ungdomar på institution och i närmiljö (MultifunC) är resultat av ett samarbete mellan CUS/IMS, Statens institutionsstyrelse (SiS) och norska myndigheter och forskningscentra. Arbetet inleddes 2001 med en kunskapsöversikt [67] om institutionsvårdens resultat för ungdomar med allvarliga beteendeproblem. Därifrån utvecklades Tore Andreassen ett manualbaserat program, MultifunC, som började användas 2005 vid två institutioner inom Statens institutionsstyrelse och sex institutioner i Norge.

MultifunCs implementering och dess effekter har studerats med hjälp av samma undersökningsuppläggning i bägge länderna, så att resultaten skulle kunna jämföras. Utvärderingar av implementeringen visar att MultifunC går att implementera både i Sverige och Norge med hög behandlingstrohet, men att det kräver tid [169, 170].

Effektstudien inleddes som en randomiserad kontrollerad studie, men ändrades efter problem med rekryteringen av ungdomar till en jämförande utvärdering utan randomisering. De första resultaten från effektstudien väntas 2013. Den långa tiden bekräftar internationella erfarenheter av att utveckling av nya interventioner är tidskrävande.

IMS kartläggningsstudier

Under senare delen av 1990-talet genomförde CUS flera kartläggningar av kunskapsläget och förutsättningarna för kunskapsproduktion inom forskning, utbildning och praktik i socialt arbete [22, 55-57, 64, 171]. Under IMS sista år startade tre studier med detta syfte [172-174]. I ytterligare en undersökning kartlades också frågor om socialtjänstens användning av evidensbaserade bedömnings- och arbetsmetoder [175]. Det var inte aktuellt tio år tidigare, eftersom evidensbaserade metoder då knappast existerade i Sverige.

Svenska och internationella effektutvärderingar. Under fjärde kvartalet 2009 undersöktes förekomsten av randomiserat kontrollerade utvärderingar i tre internationella forskningsdatabaser. Resultatet visar för att antalet studier ökat med cirka 15 procent årligen under de senaste 15 åren. Flest studier återfinns för familje frågor ($n = 2\,468$), därefter kommer i fallande ordning äldreomsorg ($n = 2\,024$), social barnavård ($n = 1\,825$) samt funktionshinder ($n = 1\,745$). För missbruksvård fanns 1 263 studier men endast 143 om ekonomiskt bistånd.

Samtidigt med den internationella ökningen startade allt fler svenska effektutvärderingar om socialtjänstens arbete med klienter och brukare. Den så vitt känt första svenska effektutvärderingen publicerades 1994. År 2000 hade 12 effektutvärderingar rapporterats och år 2006 fanns 50 publicerade effektutvärderingar av relevans. I juni 2010 hade antalet ökat till 73 avrapporterade effektutvärderingar och 61 pågående. Av utvärderingarna var två tredjedelar randomiserade [173]. Resultaten uppdaterades till och med våren 2012 då sammanlagt 204 effektutvärde-

ringar fanns avrapporterade [176]. Ytterligare 125 pågick. Forskare från socialt arbete hade endast ansvarat för 13 av de 329 effektutvärderingarna. Sammantaget visar resultaten på en snabb ökning av kunskapsunderlaget för vägledning om effektiva insatser inom psykosocialt behandlingsarbete.

Effektutvärderingar i svenska doktorsavhandlingar. Förekomsten av effektutvärderingar i doktorsavhandlingar kartlades i syfte att få en bild av forskarvärldens intresse och kompetens på längre sikt. Avhandlingar åren 1997-2006 i sju vetenskapliga discipliner (folkhälsovetenskap, kriminologi, omvårdnadsvetenskap, pedagogik, psykologi, socialt arbete och sociologi) undersöktes. Endast i fyra procent av 1 402 avhandlingar ingick studier av interventionseffekter av rimlig kvalitet [174]. Högst andel fanns hos disciplinerna omvårdnadsvetenskap (15 procent) och folkhälsovetenskap (7 procent). Av 142 avhandlingar i socialt arbete innehöll endast tre effektutvärderingar. Det visar att det finns ett problem med svensk forskar-kompetens när nu intresset för effektutvärderingar ökar.

Internationella publikationer och citeringar. En genomgång av publikationer i en databas av peer-review tidskrifter med hög kvalitet (Web of Science) under en tioårsperiod för samtliga svenska professorer och docenter i sex vetenskapliga discipliner visade att forskare i socialt arbete i mycket liten utsträckning publicerade sig på detta sätt [172]. För tioårsperioden var det genomsnittliga antalet publikationer drygt tre. Det kan jämföras med forskare i folkhälsovetenskap, omvårdnadsvetenskap och psykologi där det genomsnittliga antalet publikationer varierade mellan 19 och 28. Drygt var fjärde forskare från socialt arbete hade inte en enda publikation för tioårsperioden. Forskarna i folkhälsovetenskap, omvårdnadsvetenskap och psykologi citerades också betydligt oftare än forskarna i socialt arbete. Hälften forskarna i socialt arbete hade inte citerats av någon under tioårsperioden, i jämförelse med mellan sex och 14 procent i folkhälso- och omvårdnadsvetenskap samt psykologi.

Resultaten kan tolkas som att forskarna i socialt arbete har relativt lågt inflytande internationellt. Att de i mindre utsträckning publicerat sig till det internationella vetenskapssamhället är olyckligt eftersom det försvårar en kollegial granskning; utan kollegial granskning riskeras en kritisk distans till det egna studieobjektet och därmed också forskningens kvalitet.

Praktikens användning av bedömningsmetoder och insatser. Det ökade intresset att använda de nya kunskaperna bekräftades av en målgruppsundersökning som genomfördes i slutet av 2007 [175]. Frågeställningarna gällde i vilken omfattning man använde evidensbaserade insatser och standardiserade bedömningsmetoder samt hur väl IMS arbete var känt. Enkäten gick ut till cirka 900 chefer inom socialtjänsten och svarsfrekvensen var hög, 88 procent. Resultaten visar att intresset för evidensbaserad praktik var stort. Det var vanligare att man rapporterade att bedömningsmetoder användes än evidensbaserade insatser och man ansåg att tidsbrist ofta försvårar inhämtning och implementering av ny kunskap. År 2010 gjordes undersökningen om. Resultaten då visade att fler chefer var positiva till evidensbaserad praktik och sade sig använda standardiserade bedömningsmetoder [177]. Förekomsten av evidensbaserade insatser var densamma som 2007.

Uppdraget om bedömningsmetoder

Under perioden expanderade uppdraget om bedömningsmetoder till att även inkludera utveckling av nya bedömningsmetoder. Därutöver pågick kvalitetsgranskning av redan existerande men inte i Sverige testade bedömningsmetoder samt arbete med att implementera metoderna i social praktik.

Av de 12 projekt som pågick om standardiserade bedömningsmetoder var det sju som leddes från IMS. IMS fick därmed ett betydande ansvar för nationella insatser för standardiserade bedömningsmetoder.

Samtidigt kom en förfrågan till IMS styrelse om varför IMS enbart utbildar i Addiction Severity Index (ASI) för dokumentation inom missbruksvården när det finns andra standardiserade bedömningsmetoder med likvärdig kvalitet. Frågeställaren undrade hur IMS styrelse såg på den konkurrenssituation som uppstår när utbildning i ASI är kostnadsfri medan andra bedömningsmetoder är avgiftsbelagda. År 2010 skickades en skrivelse till Socialdepartementet med begäran om en lösning på frågan om förvaltning av bedömningsmetoder och behandlingsmetoder.

Regeringsuppdrag om granskning och utveckling

Värdet av ett bättre beslutsunderlag i form av standardiserade bedömningsmetoder intresserade Regeringen. Åren 2007 och 2008 fick IMS fyra regeringsuppdrag som handlade om att utveckla bedömningsmetoder. Liksom tidigare kom de flesta (tre av fyra) att gälla individ- och familjeomsorgen. Flera av regeringsuppdragen inleddes med översikter över existerande instrument, exempelvis uppdragen att få fram instrument för arbetet med kvinnor som utsatts för våld och barn som bevittnat våld. Efter prövning av flera instrument ansågs en metod för bedömning rörande kvinnorna vara tillräckligt tillförlitlig och relevant [178]. För barnens del avbröts arbetet av etiska skäl, eftersom en förövare som också är vårdnadshavare har rätt att få tillgång till barnens akt.

Även de två övriga uppdragen för barn- och ungdomsvården inleddes med översikter [179, 180]. Uppdraget om riskbedömningsmetoder kring vårdnad, boende umgänge handlade om att utveckla ett svenskt instrument. På grund av det svåra ämnet resulterade arbetet i en checklista med viktiga faktorer att undersöka från barnets perspektiv vid vårdnadstvister [181]. I uppdraget om metoder för rekrytering av familjehem reliabilitetsprövades ett instrument användbart för initial bedömning och byggt på risk- och skyddsfaktorer med goda resultat. Projektet fortsatte med uppdraget att utveckla en manual och en bedömningsmall till instrumentet för initial bedömning samt vinjetter att användas i fortsatt utredningsarbete [181]. Slutligen fick Socialstyrelsen och Försäkringskassan i gemensamt regeringsuppdrag att utveckla en metod för behovsbedömning inför beslut om personlig assistans. Den bedömningsmetod som utvecklats prövades av försäkringskassor i flera kommuner [182].

Några egeninitierade projekt

Inom barn- och ungdomsvården pågick tre projekt med extern ledning. Arbetet med utveckling av bedömningsmetoden ESTER för användning i barnavårdsutredningar. Arbetet hade inletts redan under föregående period av Anna-Karin Andershed och Henrik Andershed vid Örebro universitet. En normering av bedömnings-

metoden ADAD beställdes av IMS och SiS gemensamt och utfördes av Helene Ybrandt vid Umeå universitet. En utvärdering där bedömningsmetoderna ADAD och SAVRY jämfördes med traditionella barnavårdsutvärderingar startade 2007 av Anders Tengström vid Karolinska Institutet. Ingen av dessa tre uppdrag har ännu avrapporterats 2012.

Uppdraget om kunskapsspridning

Under IMS tre sista år stärktes arbetet med kunskapsspridning till yrkeskåren av socialarbetare. Antalet som arbetade med uppdraget ökade från fyra till sju personer. Arbetet kom både att handla om traditionell kunskapsspridning och om att utveckla mer konkreta stöd till implementering.

Information om evidensbaserad praktik

Kunskapsspridningen skedde både genom föreläsningar och genom skriftliga produkter som rapporter, nyhetsblad och webb.

Efterfrågan på information om evidensbaserad praktik hade ökat betydligt. Huvudtemat i föreläsningar och konferenser var evidensbaserad praktik, effektivt förändringsarbete och förekomsten av skadliga interventioner. Mellan 2007 och 2009 medverkade IMS personal i nästan 400 konferenser för närmare 30 000 chefer och tjänstemän från socialtjänsten.

Två böcker producerades med framför allt författare från IMS. Den ena handlade om evidensbaserad praktik [183] och den andra om implementering av evidensbaserad praktik [184]. Sammanlagt såldes under perioden närmare 10 000 böcker. Det sista bokprojektet som startades av IMS var en lärobok för forskare om hur man genomför effektutvärdering. Arbetet inleddes 2009 och inkluderade 20 författare, varav 16 externa. Boken publicerades 2012 [185].

Den stora efterfrågan på muntlig kunskapsspridning kring evidensbaserad praktik översteg IMS resurser. Därför producerades ett utbildningsmaterial, riktat till chefer och utvecklingsledare, kallat "Startpaketet – introduktion till en evidensbaserad praktik inom socialt arbete"¹². Paketet innehöll fem dvd-filmer med föreläsningar och intervjuer med forskare och praktiker om evidensbaserad praktik, PowerPoint-presentationer samt förslag på teman för studiecirkelar. De två böckerna om evidensbaserad praktik och implementering ingick också. Kommuner som köpte Startpaketet fick möjlighet att ingå i ett nätverk med bland annat gratis utbildningsdagar. En majoritet av användarna ansåg sig ha haft nytta av det.

Stöd till implementering av evidensbaserad praktik

Det stora intresset för evidensbaserad praktik initierade en utveckling av olika typer av stöd för konkret förändringsarbete. Tidigt under perioden inleddes ett samarbete med Södermalms stadsdel i Stockholm. Under halvtannat år testades olika former av stöd [186], bland annat en guide för chefer att leda arbetet mot en evidensbaserad praktik [187]. Förlagan kom från den engelska organisationen Rese-

¹² www.socialstyrelsen.se/pressrum/nyhetsarkiv/startpaketetforevidensbaseradpraktikharbidragittillutbyteochnyaiderikommunerna

arch In Practice (RIP) som arbetat framgångsrikt med implementering. Exempel på moment som behandlas är hur man skapar en vision för en evidensbaserad praktik, lägger upp en långsiktig strategi och motiverar medarbetare.

IMS inledde också ett arbete med att översätta och testa det USA-utvecklade instrumentet *Organizational Readiness for Change* [188], på svenska kallat Beredskap för förändring. Instrumentet syftar till att ge information som minskar risken att man startar ett förändringsarbete när förutsättningarna inte är gynnsamma. Det prövades av samtliga socialarbetare på Södermalm. Efter ett år hade bland annat det organisatoriska klimatet förbättrats och personalens tilltro till cheferna ökat. På grund av problem med att utveckla instrumentet till en internet-baserad enkät med automatisk återkoppling av resultaten låg den på nätet först år 2012.

År 2008 lanserades en nätbaserad svensk metodguide över bedömningsmetoder och interventioner med relevans för socialt arbete. Informationen skulle innefatta vissa uppgifter om metodens vetenskapliga stöd, eventuell effekt, målgrupp, syfte samt hur interventionen skulle genomföras och vilken kompetens, utbildning och eventuell licens som behövdes för att använda insatser. Under de första åren kom framför allt information om bedömningsinstrument att presenteras.

IMS integreras i Socialstyrelsen 2010¹³

Under 2008 informerades Socialstyrelsens personal om att myndigheten skulle omorganiseras. Under hösten 2009 kom beskedet att IMS skulle upphöra som självständigt institut och integreras i Socialstyrelsens linjeorganisation från den första januari 2010.

Från banbrytande till ordinarie verksamhet

Sedan 2010 består Socialstyrelsen av fyra avdelningar: regler och tillstånd, kunskapsstyrning, statistik och utvärdering samt tillsyn. IMS tre enheter kom att ingå i avdelningen för Kunskapsstyrning under namnen kunskapsutveckling, kunskapsöversikter, samt kunskapsöverföring. De kompetenser som IMS byggt upp kring översiktsarbete, forskning och kunskapsspridning togs således till vara i det nya Socialstyrelsen och IMS chefer fick fortsatt förtroende.

Den huvudprocess som Avdelningen för kunskapsstyrning vägleds av består av alla styr- och ledningsprocesser som bidrar till att utveckla och implementera bästa tillgängliga kunskap med hjälp av en ändamålsenlig infrastruktur för kunskapsbildning och kunskapsutveckling. Kunskapsstyrning kan delas in i flera sammanlänkade led. Dit hör produktion och syntetisering av vetenskaplig kunskap (evidens), kunskapsspridning, stöd till implementering samt uppföljning av verksamheter för att skapa klarhet i om den fungerar eller behöver modifieras.

Inför omorganisationen ändrades även Förordning (2009:1243) med instruktion för Socialstyrelsen. I § 3 anges bland annat att Socialstyrelsen ska:

6. främja utvecklingen av metoder och arbetsformer i socialt arbete genom forskning, systematisk prövning och värdering av utfall och effekter av insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, inbegripet metoder som möjliggör för barn med funktionsnedsättning att ge uttryck för sina åsikter när sådana insatser rör dem, samt förmedla kunskap om verkningfulla metoder och arbetsformer.
10. utforma evidensbaserade riktlinjer för åtgärder inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten.

Det betyder att IMS forskningsuppdrag flyttades över till Socialstyrelsen och att IMS uppdrag att arbeta för en evidensbaserad praktik är förankrat i myndighetens instruktion.

IMS tidigare enheter har växt personalmässigt i det nya Socialstyrelsen. I december 2012 omfattade de drygt 60 personer. Framförallt har enheten för kun-

¹³ Redovisningen bygger i huvudsak på Knut Sundells minnebilder

skapsöversikter och enheten för kunskapsöverföring vuxit personellt. Jämfört med när IMS var som störst handlar det om 50 procents ökning av personalen. Nya regeringsuppdrag om effektutvärderingar har också kommit. Mellan 2010 och 2012 fick Socialstyrelsen exempelvis nio nya uppdrag om effektutvärderingar och bedömningsmetoder, omfattande en total budget om cirka 40 miljoner. Det kan jämföras med de 10 regeringsuppdrag som IMS fick 2007–2009.

Nedläggningen av IMS som självständig organisation innebar således inte att verksamheten upphörde utan istället förstärktes den i det nya Socialstyrelsen. IMS mål och uppdrag blev en viktig bas för de socialtjänstinriktade insatserna vid Avdelningen för kunskapsstyrning.

Aktiviteter utanför Socialstyrelsen

Arbetet för en evidensbaserad praktik i socialt arbete som CUS inledde 1992 har idag en väsentligt bredare bas. Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) kom 2008 överens om att SKL ska implementera riktlinjerna för missbruksvård. Det arbetet bedrivs under namnet Kunskap till praktik. Målet är att stödja kommuner och landsting att utveckla den svenska missbruks- och beroendevården och att skapa långsiktigt stabila förutsättningar för en evidensbaserad praktik.

I maj 2009 slöt regeringen och SKL ett avtal om att stödja en utveckling mot en mer evidensbaserad praktik i socialtjänsten. Från regeringens hemsida kunde man hösten 2010 läsa att evidensbaserad praktik och öppna jämförelser behövs eftersom regeringen fokuserar starkt på ökad kvalitet i vården och omsorgen. Eftersom socialtjänsten präglas av att kunskapsbasen för insatserna är utvecklad "...finns därför ett behov av insatser till stöd för en fortsatt kunskapsutveckling inom socialtjänsten /.../ Kunskap om sociala insatser, resultat och vad som ger god kvalitet och avsedd effekt är på många sätt en förutsättning för en väl fungerande socialtjänst".

I överenskommelser mellan regeringen och SKL från 2010 och framåt betonas vikten av att etablera regionala strukturer för utveckling, spridning och implementering av kunskap inom socialtjänsten, behov av fler effektutvärderingar samt att socialhögskolorna bör förbereda studenterna för ett evidensbaserat arbetssätt. Exempel på utvecklingsarbeten som syftar till att stärka en evidensbaserad praktik är systematisk och kontinuerlig uppföljning av placerade barn, strukturerad och enhetlig dokumentation med hjälp av tillgänglig och säker information (E-hälsa), systematisk uppföljning av bättre liv för sjuka äldre, systematiskt förbättringsarbete med hjälp av kvalitetsregister, samt en kunskapsbaserad och säker vård och omsorg inom Psykisk hälsa.

Förändringar av socialt arbete i Sverige under perioden

Här diskuteras den förändring som skett inom socialt arbete i Sverige i relation till CUS/IMS arbete. Vilken betydelse som CUS/IMS arbete haft för dessa förändringar går inte att avgöra; många aktörer har bidragit till utvecklingen.

CUS/IMS viktigaste målgrupper var socialtjänstens praktiker och beslutsfattare, företrädare för socialhögskolor samt forskare från disciplinen socialt arbete. Under 1990-talet var fokus främst att öka tillgången på kunskap om effektiva insatser för klienter och vetenskapligt underbyggda utredningsmetoder. Den viktigaste målgruppen var då möjliga kunskapsproducenter inom forskning och praktik. Med tiden ökade den vetenskapliga kunskapen om insatser och bedömningsmetoder. Då flyttades fokus till att också stödja användningen av vetenskapligt grundad kunskap i utredning och i behandling. Viktiga målgrupper blev då den sociala praktiken och socionomutbildningarna.

Ökat intresse för evidensbaserad praktik i socialtjänsten

Avsaknaden av studier från 1990-talet om arbetets innehåll och chefers och socialarbetares attityder, liksom olikheter i hur undersökningar genomförts gör det svårt att bedöma vilka förändringar som skett. Med undantag för användningen av ASI bygger uppgifterna om socialtjänstens användning av forskningsbaserade metoder i huvudsak på enkäter till praktiker och chefer. Sådana uppgifter kan vara påverkade av föreställningar om det önskvärda i att socialt klientarbete bedrivs i enlighet med principerna för en evidensbaserad praktik.

Ändrade attityder

De få äldre studier som finns visar att socialarbetarna hade ett bristande intresse för det som tidigare kallades kunskapsbaserat socialt arbete och som idag kallas evidensbaserat socialt arbete. I en enkätundersökning från millennieskiftet uppgav endast 24 procent av socialarbetarna att de läste om forskning och 68 procent var "metodskeptiska" [189].

Nyare enkätstudier ger en väsentligt mer positiv bild. Resultat från 2006 visar att 90 procent av socialarbetarna ansåg att forskning var mycket användbar i det egna arbetet [190]. I en studie av ett slumpvis urval medlemmar i socionomernas fackförbund Saco-SSR från år 2008 [191] instämde 93 procent helt eller delvis i påståendet att "arbeta med tydliga mål och väl utprovade metoder borde vara centralt i socialt arbete", en klar förbättring från inställningen från millennieskiftet [189]. Vidare hade de allra flesta en klar uppfattning av innebörden av evidensbaserad praktik och få var negativa [191].

Även chefer är positiva till evidensbaserad praktik. I undersökningar av ett slumpvis urval chefer inom socialtjänsten åren 2007 och 2010 var 68 respektive 72 procent mycket intresserade [177]. Ett annat exempel är en intervjustudie av chefer från 17 kommuner [192]. Svaren kan sammanfattas som att kommunerna vill ha flera riktlinjer, kunskapsöversikter, arbetsinstrument och handböcker/manualer. Man ville också att stödet ska komma snabbare och att högskolor och universitet ska lyssna mer på och samarbeta med kommunerna om innehållet i socionomutbildningen samt bedriva mer praktisknära effektforskning.

Flera använder standardiserade bedömningsmetoder

Från 1990-talet finns så vitt känt inga studier som beskriver förekomsten av standardiserade bedömningsmetoder. Erfarenheterna från CUS introduktion av ASI 1996 tyder på att sådant stöd i arbetet var mycket ovanligt. I en studie från början av 2000-talet [193] av drygt 800 slumpvis valda arbetsenheter från socialtjänstens samtliga områden, angav mellan 10 och 20 procent att någon standardiserad bedömningsmetod användes. För missbruksenheterna var andelen högre, 43 procent.

Idag är förekomsten av bedömningsmetoder betydligt vanligare. I studien av chefer åren 2007 och 2010 uppgav cirka två tredjedelar att de använde någon standardiserad bedömningsmetod [177]. En studie som följer implementeringen av riktlinjer för missbruks- och beroendevård fann att 2011 använde 66 procent av de som arbetade med personer med missbruks- eller beroendeproblem inom socialtjänsten ASI, 54 procent AUDIT och 39 procent DUDIT [106]. Det var bara 17 procent som inte använde någon bedömningsmetod.

Av ovanstående siffror framgår inte hur många klienter som berörts. För ASI finns dock uppgifter från en ASI-databas. I oktober 2008 hade missbruksvårdsverksamheter i 51 kommuner använt ASIs grundintervju för 14 000 klienter [97]. Fyra år senare, i oktober 2012, hade 180 kommuner använt ASI för 40 000 klienter (ej medräknat Stockholm, Gävle och en handfull enheter med egna databaser)¹⁴. Den ökade användningen av ASI är förmodligen det säkraste tecknet på CUS/IMS betydelse för den förändring som ägt rum.

Evidensbaserade insatser har blivit vanligare

Under 1990-talet fanns få utvärderade insatser i Sverige. Det fanns forskare som ifrågasatte om man överhuvudtaget kunde tala om ”metoder” i socialt arbete [31]. I studier från 1990-talets andra hälft beskrivs arbetssätten som användes i vaga termer (t.ex., motivationsarbete, strukturinriktat arbete) och hade inte utvärderats i kontrollerade studier [194].

I början av 2000-talet började evidensbaserade insatser användas. I IMS chefsenkäter från 2007 och 2010 uppgav en fjärdedel att man använde evidensbaserade insatser [177]. Användningen gällde främst barn- och ungdomsvård samt missbruksvård. Implementeringen av riktlinjerna för missbruks- och beroendevården visar att flera insatser är vanliga inom socialtjänsten 2011 [106]. Dit hör motiverande intervju (71 procent), återfallsprevention (47 procent) och kognitiv beteendeterapi (30 procent).

¹⁴ Personlig kommunikation med Peter Råbe och Joel Kobberstad, 2012-10-24.

Andra uppgifter bekräftar en ökad användning av evidensbaserade insatser inom andra områden än missbruksvården. År 2000 fanns det exempelvis endast ett team som arbetade med Multidimensional Treatment Foster Care. Antalet hade ökat till 10 team 2012. För Funktionell familjeterapi ökade antalet team från två år 2000 till 25 år 2012¹⁵. När Multisystemisk terapi introducerades i Sverige 2003 fick 57 familjer behandling det året. År 2008 hade antalet ökat till 253¹⁶.

En samlad bild

Sammanfattningsvis talar resultaten för att det sociala klientarbetet blivit mer kunskapsbaserat under senare år. Förändringarna gäller både socialarbetares och chefers inställning till det som vi idag kallar evidensbaserad praktik och användningen av evidensbaserade insatser och standardiserade bedömningsmetoder. Däremot är utvecklingen av en egen lokal kunskapsproduktion ännu ganska okänd. Ett undantag är missbruksvården där det finns exempel på att uppföljning sker.

Få förändringar i socionomutbildningarna

För en praktikinriktad universitetsutbildning som socialt arbete är grundutbildningen dubbelt betydelsefull. Den ger dels kunskap om lämpliga metoder och arbetssätt för socialt arbete, dels en kunskapsteoretisk grund samt kunskap om lämpliga vetenskapliga metoder för kunskapsproduktion.

En granskning av kursplaner och litteraturlistor för samtliga socionomprogram hösten 2009 [195] talar för att Socialhögskolornas grundutbildning endast marginellt har utbildningsinslag om evidensbaserat socialt arbete; kursmomenten var begränsade och kom in sent under utbildningen.

Inte heller förberedde utbildningarna socialarbetare för användning av kvantitativa analyser i utvärderingar av klientarbetet, en förutsättning för systematisk uppföljning och värdering av evidensbaserade insatser. Enligt kartläggningen behandlade visserligen samtliga socionomprogram utvärdering och utvärderingsmetodik, men med klar betoning på kvalitativ forskningsmetodik. Läroböcker om effektutvärderingar användes inte på grundutbildningarna och förekom endast på vidareutbildningskurser vid två av 16 Socialhögskolor [195].

Socionomutbildningarnas fokus på kvalitativ forskningsmetodik åskådliggörs tydligt av studenternas C- och D-uppsatser. År 1997 baserades 80 procent av uppsatserna i socialt arbete och 93 procent i social omsorg enbart på kvalitativa metoder [57]. År 2006 bedömdes kvalitativa metoder fortfarande dominera uppsatsarbetet [39]. Många generationer socialarbetare saknar alltså kunskap om hur man skapar och värderar underlaget för centrala delar av professionens kunskapsstöd.

Socialhögskolornas argument mot en evidensbaserad praktik har varierat. Bland skäl som använts är att socialt arbete är för komplext för att mätas samt att det är relationen mellan socialarbetare och klient som framför allt bidrar till förändring, inte metoderna [68, 196, 197].

Bristerna har uppmärksamats av företrädare för arbetsgivarna (SKL), de fackliga organisationerna (Saco-SSR och SKTF) samt intresseorganisationen Förening-

¹⁵ Personlig kommunikation Kjell Hansson, 2012-12-01.

¹⁶ Personlig kommunikation Cecilia Andrée Löfholm, 2012-11-30.

en Sveriges socialchefer. I en debattartikel 2010 [198] efterlyste de att socionomutbildningarna måste bli bättre på att förbereda studenterna för en evidensbaserad praktik, att utbildningarna tydligare måste förena teori och praktik samt att brukarperspektivet måste utvecklas. Högskoleverkets utvärdering av socionomutbildningen 2009 [199] konstaterar också brister i utbildningen när det gäller att förbereda studenterna för att arbeta evidensbaserat.

Det som nu sker är att andra ger det utbildningsstöd som borde ges inom socialhögskolorna. Idag är det främst Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting som sprider kunskap om och stöder användningen av evidensbaserad praktik. Ett annat exempel är att Stockholms stad finansierar en egen tvåårig fortbildning på deltid för sina socionomer i evidensbaserad social barnavård. Ett tredje exempel är att i juni 2013¹⁷ erbjuder exempelvis 10 högskolor och universitet sammanlagt 13 yrkesinriktade utbildningar som ersätter eller kompletterar socionomutbildningarna. Dessa insatser är dock av marginell betydelse för utvecklingen, jämfört med den tyngd som en förändring av socionomernas egen grundutbildning skulle ge.

Fler effektutvärderingar men få av forskare i socialt arbete

När CUS inrättades 1992 fanns ingen svensk effektutvärdering inom det psykosociala området [176]. När IMS startade 2004 fanns 50 svenska pågående eller avslutade utvärderingar, varav de flesta inom psykoterapiområdet. Därefter har antalet ökat snabbt och våren 2012 fanns det 329 avslutade eller pågående effektutvärderingar. Men endast 13 (4 procent) leddes av forskare från socialt arbete, varav sex studier kommer från samma forskargrupp.

CUS/IMS försök att få forskare i socialt arbete intresserade av effektutvärderingar har mötts av skepsis. Huvuddelen av kritiken har gällt värdet och relevansen av den forskningstradition som CUS/IMS företräder [31, 200, 201]. Men CUS/IMS har också vid flera tillfällen kritiserats för att försöka påverka forskningens inriktning [33, 68, 202].

Samtidigt deltog forskare i socialt arbete kontinuerligt i CUS/IMS verksamhet. Verksamhetsberättelserna från 1990-talets andra hälft redovisar årligen ett hundratal arvoderade externa personer, varav många kom från socialt arbete. Från mitten av 1990-talet fanns representanter för det akademiska ämnet i CUS/IMS styrelse och till år 2001 i samtliga expertgrupper för CUS sakprogram.

För att visa att effektutvärderingar av socialt arbete gick att bedriva i Sverige initierade CUS tre effektutvärderingar i slutet av 1990-talet. I och med att IMS bildades förstärktes det arbetet. Ensamt eller tillsammans med Socialstyrelsens Utvecklingscentrum för barns psykiska hälsa finansierade IMS totalt 31 effektutvärderingar inom socialtjänstområdet, varav forskare vid IMS ansvarade för sju.

¹⁷ <http://jamforutbildning.studera.nu/sok-jamfor/omrade/socionom-och-socialt-inriktade-utbildningar-66?examen=19>

http://www3.kau.se/utbildningsplaner/sv/VGPSY_20132.pdf

Av de 31 effektutvärderingarna var 15 randomiserat kontrollerade studier¹⁸, vilket visade att denna typ av forskning är möjlig att genomföra inom socialtjänstens verksamheter.

Effektutvärderingarna (del)finansierade även 24 doktorander, varav fem i socialt arbete. CUS/IMS ekonomiska och handledningsstöd av doktorander är betydelsefullt eftersom det är ovanligt att forskarutbildning förbereder för effektforskning [174]. Vid slutet av årsskiftet 2012 hade 319 personer disputerat i socialt arbete [203], men av dem hade endast sex gjort effektutvärderingar (varav tre finansierats av IMS). Fortfarande i slutet av 2000-talet var det ovanligt (knappt 20 procent) att doktorsavhandlingar i socialt arbete innehöll kvantitativa inslag [204].

Sammanfattning

Även om stora förändringar skett i inställning till evidensbaserad praktik (eller kunskapsbaserad praktik som det kallades tidigare) och användningen av vetenskapligt säkrade bedömningsmetoder och insatser så återstår mycket. Dit hör att socionomutbildningarna behöver bli bättre på att förbereda studenterna för ett evidensbaserat socialt arbete. Idag kommer fortfarande nyutexaminerade socionomer ut i yrkeslivet utan kunskap om hur man använder standardiserade bedömningsmetoder, hur man värderar insatsers förväntade effekter, hur man involverar klienterna i beslutsprocessen och hur man följer upp sin egen verksamhet systematiskt. Utvecklingen av evidensbaserade sociala metoder och arbetssätt skulle också underlättas av ett närmare samarbete kring metodutveckling mellan yrkesverksamma socionomer och forskare i socialt arbete. Idag har exempelvis mycket få forskare aktuell erfarenhet av eget professionellt arbete [205] och därmed ingen naturlig inblick i praktikens kunskapsbehov.

¹⁸ Därutöver finansierades 12 projekt om utveckling eller kvalitetssäkring av standardiserade bedömningsmetoder.

Faktorer av betydelse för CUS/IMS

Sju faktorer framstår som särskilt viktiga i att forma CUS/IMS arbete. Den exakta betydelsen av dem går inte att fastställa.

Tidsandan satte agendan

Från 1980-talet och framåt har synen på den svenska socialtjänsten påverkats av medvetenheten om att samhällsekonomin sätter gränser för socialtjänstens resursanvändning. Ur detta föddes intresset för verksamheternas kostnadseffektivitet ("value for money"). Det intresset kom av många att uppfattas som krav på kostnadsnedsänkningar.

Vid tiden för CUS etablering ökade intresset för att synliggöra socialtjänstens verksamhet och dess kvalitet genom Socialtjänstkommitténs lagöversyn. Där betonades utvärdering, uppföljning och kvalitetssäkring. Men kunskapsproduktion genom utvärdering kunde gälla socialtjänstens alla delar och uppfattades inte som direkt kopplad till utvärdering av just klientarbetet. En studie av den lokala uppföljningsverksamheten vid denna tid [55] visar att det i praktiken oftast var ekonomin som följdes upp. Eftersom det saknades kunskap om värdet av insatserna kunde CUS budskap uppfattas som ett stöd för budgetnedsänkningar. Detta trots att CUS uppdrag enbart handlade om att öka kunskaperna om värdet för klienterna av socialtjänstens insatser och inte inkluderade frågor om kostnader och kostnadseffektivitet.

För CUS del förbättrades situationen kring millennieskiftet, när begrepp som kunskapsbaserad socialtjänst och kunskapsbaserat socialt arbete började användas. Därmed knöts debatten tydligare till den sociala praktiken och dess resultat och CUS fick lättare att nå ut med sitt budskap. Något senare började uttrycken evidensbaserad praktik och evidensbaserade metoder användas av CUS. När IMS bildades 2004 användes evidensbaserad praktik i institutets engelska namn (Institute for Evidence-based Social Work Practice) och evidensbaserad praktik är numera ett etablerat begrepp.

Regeringens uppdrag och stöd

Regeringens initiativ till CUS etablering visar på gott förutseende inför den utveckling som skulle komma. Uppdraget byggde på föreställningen att också socialtjänstens verksamhet skulle kunna få tillgång till forskningsbaserat stöd som var användbart i det direkta klientarbetet. Likartade statliga initiativ i Danmark och England kom exempelvis först efter millennieskiftet.

Ombildningen till IMS stöddes också av regeringen. IMS fick en ökad självständighet i förhållande till Socialstyrelsen och en rad regeringsuppdrag, oftast med

särskilda resurser. Regeringens påtagligt ökade ekonomiska stöd till IMS användes av institutet till en kraftfull satsning på framförallt effektutvärderingar, där externa forskare och forskarstuderande ofta deltog. Utöver den kunskap om olika insatser värde som detta har gett, har det också ökat den nationella forskarkompetensen.

Under IMS sista år togs ytterligare initiativ från regeringshåll. Regeringens ställningstagande för evidensbaserad praktik i socialt arbete markeras framför allt med de årliga avtal som Socialdepartementet slutit med SKL om att implementera evidensbaserat socialt arbete.

Socialstyrelsens långsiktiga stöd

Socialstyrelsen var hela tiden CUS/IMS hemvist. Det var en förutsättning för den långsiktiga uppbyggnaden av verksamheten. Trots förändringar i den organisatoriska relationen till Socialstyrelsen hade CUS/IMS hela tiden en egen styrelse och arbetsordning samt ett betydande handlingsutrymme. Viktigt var styrelsens och ledningens beslutsrätt över verksamhetens inriktning och de egna publiceringsbesluten, möjligheterna till förlagspublicering och användande av författarnamn på publikationer i CUS/IMS namn. Därmed blev CUS unikt på Socialstyrelsen, där generaldirektören fattade alla publiceringsbeslut. CUS/IMS publiceringsrätt ökade möjligheterna till ett väl fungerande samspel med forskarvärlden.

Vid några tillfällen har Socialstyrelsens ledning haft ett avgörande inflytande. I mitten av 1990-talet stod det klart att CUS hade misslyckats med sitt kunskaps-sammanställande uppdrag eftersom relevant forskning saknades. Verksledningen stödde en breddning av centrets verksamhet i enlighet med den vision som CUS ledning presenterade. Man stödde också centrets rekrytering av kvalificerad vetenskaplig kompetens i en utsträckning som då var unik för myndighetens socialtjänstverksamhet, och budgeten fördubblades under en treårsperiod. Detta gjorde det möjligt för CUS att börja göra jämförande studier av sociala insatser effekter och arbeta med standardiserade bedömningsmetoder.

Betydelsen av verksledningens stöd under denna tidiga period kan inte överskattas. Den positiva hållningen och det ekonomiska stödet resulterade i att det redan efter några år fanns resultat från verkliga svenska klienteffektstudier. När intresset för evidensbaserad kring millennieskiftet ökade hos socialtjänstens personal fanns alltså konkreta exempel på detta vetenskapligt grundade kunskapsstöd. Socialstyrelsens stöd var också viktigt eftersom CUS vid den här tiden var ganska ensamt i sin syn på kunskapsutvecklingen inom individ- och familjeomsorgen. Det krävdes en balansgång mellan CUS inriktning och inriktningen hos majoriteten av personalen vid myndighetens socialtjänstavdelning.

Ett annat exempel på Socialstyrelsens betydelse är dåvarande generaldirektören Kerstin Wigzells engagemang i frågan om socialtjänstens kunskapsutveckling. Hennes kritiska artiklar från 1999 [62, 63] bidrog i hög grad till att man inom socialtjänsten började ompröva tidigare tänkesätt och arbetsmetoder. Hennes tydliga ställningstagande för det synsätt och den forskningstradition som CUS förespråkade påverkade också Socialstyrelsens socialtjänstavdelning positivt.

Wigzell ansåg att kunskapsstödet till den sociala praktiken borde produceras från forskning och praktik i socialt arbete och inte vid myndigheter som Socialsty-

relsen. Regeringsuppdraget Nationellt stöd till kunskapsutveckling inom socialtjänsten (KUBAS 2001-03) blev huvudexemplet på Wigzells strategi. Mer än hälften av projektets totala medel om drygt 70 miljoner kronor användes till försöket att utveckla samspelet mellan praktik, utbildning och forskning i riktning mot mer relevant kunskapsproduktion [65]. För CUS innebar detta minskade resurser till interventionsforskning. Kanske var det de magra resultaten från KUBAS-projektets FoU-satsning som medverkade till att Wigzell sökte och fick Regeringens stöd att omvandla CUS till IMS.

Ett sista exempel på ledningens inflytande är beslutet att integrera IMS verksamhet i linjeorganisationen från och med 2010, men denna gång utan egen styrelse, arbetsordning och chef. Det beslutet har samtidigt tydliggjort CUS/IMS betydelse för Socialstyrelsen. Framför allt har CUS/IMS kunskapssyn fått konsekvenser för myndighetens syn på socialtjänstens kunskapsbaserad praktik och har bidragit till att myndighetens socialtjänstverksamhet nu utgår från principerna för evidensbaserad praktik (Förordning 2009:1243 med instruktion för Socialstyrelsen).

Generellt har CUS/IMS placering vid Socialstyrelsen varit en styrka i relation till socialtjänsten och dess beslutsfattare och praktiker. Socialstyrelsen är statens expertmyndighet för socialtjänstfrågor och den nationella tillsynsmyndigheten över socialtjänsten. Myndighetens betydelse kan åskådliggöras med resultat från 2010 [177] då 59 procent av de tillfrågade cheferna ansåg att rekommendationer från statliga myndigheter, som exempelvis Socialstyrelsen, var viktiga för att införa nya insatser. Motsvarande siffra för rekommendationer från forskare på socialhögskolor var 28 procent.

Samarbete med statliga myndigheter

Placeringen vid Socialstyrelsen underlättade också CUS/IMS kontakter och samverkan med andra statliga myndigheter, något som varit betydelsefullt för budskapets genomslagskraft. CUS inledde ett samarbete med Socialvetenskapliga forskningsrådet (numera Forskningsrådet för arbetsliv och social vetenskap, FAS) kring centrets första internationella konferens om utvärderingsforskning 1997. FAS har därefter deltagit vid och delfinansierat CUS/IMS alla internationella konferenser samt CUS nordiska Campbellturné 2000 och 2001. CUS/IMS har också under åren deltagit i konferensplanering och diskussioner med FAS kring frågor om en ökning av det forskningsbaserade kunskapsunderlaget för evidensbaserad praktik. FAS stöd och intresse har bidragit till CUS/IMS vetenskapliga legitimitet nationellt och till att skapa och behålla dess internationella kontaktnät.

År 1999 inledde CUS ett samarbete med Kriminalvårdsstyrelsen kring utveckling och användning av ASI. Det gav draghjälp till ASI-arbetet och evidensbaserade tankegångar eftersom kriminalvården redan hade påbörjat ett arbete med standardiserade bedömningsmetoder och evidensbaserade metoder. Ett exempel är en serie konferenser under namnet "What works".

Inriktningen mot ett professionellt välfärdstjänstearbete blev allt tydligare kring millennieskiftet och möjliggjorde ett samarbete med Statens Folkhälsoinstitut och Statens institutionsstyrelse, bland annat kring de viktiga konferenserna på Lejonaldals slott. Statens institutionsstyrelse har även delfinansierat flera effektutvärde-

ringar. År 2002 inleddes ett samarbete med den statliga kommittén Mobilisering mot narkotika för att stimulera vårdkedjor och standardiserade bedömningsmetoder. Dessutom bidrog Mobilisering mot narkotika med medel till en randomiserad kontrollerad studie av Multisystemisk terapi. Tankegångarna påverkade statliga utredningar och bidrog till en förändrad inriktning för länsstyrelsernas medel för lokalt utvecklingsarbete inom socialtjänsten. Det ekonomiska stödet var värdefullt och nödvändigt för fortsatt kunskapsproduktion. Men mer betydelsefullt var den förstärkning av budskapet som blev följden av gemensamma insatser med olika nationella myndigheter. Den viktiga förändringen skedde efter millennieskiftet, då innebörden i evidensbaserad praktik började få genomslag. CUS/IMS uppfattades då som ett nationellt kompetenscentrum, vars kunskap och erfarenhet efterfrågades exempelvis av länsstyrelser och större kommuner för gemensamma konferenser, för chefsutbildningar och chefskonferenser.

Internationella kontakter

Eftersom det saknades nationell kompetens och intresse inom socialt arbete för de forskningstraditioner som CUS/IMS företrädde blev internationella kontakter nödvändiga. Dessa kontakter har genererat ett inflöde av teorier och forskningserfarenheter som har haft stor betydelse för CUS/IMS arbete.

Kontakterna började utvecklas vid mitten av 1990-talet. Då var det fortfarande sällsynt med internationella förebilder för CUS uppdrag. Konferensen om utvärderingsforskning på Lejondals slott 1997 blev startskottet. Flera av den tidens ledande internationella forskare på utvärderingsområdet deltog. Konferensen följdes av ytterligare tre, varav den sista genomfördes efter att IMS upphört. Utöver de kontakter som konferenserna gav tillförde de också spetskunskap om respektive område, något som kom att forma verksamheten.

CUS existens blev på detta sätt internationellt känd när tankarna om ett evidensbaserat socialt arbete började ta fart kring år 2000. Därför fick CUS en roll när Campbell Collaboration bildades. Vid millennieskiftet var CUS också en av få organisationer i västvärlden som hade en egen pågående kunskapsproduktion med relevant inriktning för socialt arbete. Flera institutioner och centra som då bildades kontaktade CUS för att få ta del av erfarenheterna från uppbyggnaden av centret. De internationella kontakterna innebar också att CUS/IMS kom i kontakt med de institutioner i socialt arbete i USA som låg i framkant vad gäller att tillämpa ett evidensbaserat tänkesätt. Framförallt gällde det samarbete kring systematiska översikter, men även interventionsstudier och standardiserade bedömningsmetoder.

En fungerande vision och en hållbar problemanalys

Den vision för CUS verksamhet som presenterades vid mitten av 1990-talet [28, 206] kom att fungera som vägledning för det fortsatta arbetet. Tre behov identifierades. Det första var behovet av en gemensam begreppsapparat och terminologi för klientarbetet. Till det hör såväl begrepp för kartläggning och bedömning av klienters och brukares problem, behov och livssituation som begrepp som tillåter beskrivning av olika sociala insatser. En sådan grund ger möjlighet till en mer syste-

matisk och transparent kunskapsproduktion med fokus på effektiva insatser för klienter och brukare. Det andra handlade om behovet av forskning om insatsers effekter, främst i form av effektutvärderingar. Det tredje var behovet av metoder för att beskriva socialtjänstens ordinarie arbete, och därigenom möjliggöra en återkoppling om verksamhetens värde för klienter och brukare. Utan sådan kunskap finns inget transparent underlag för beslut om att ändra verksamheten.

Den problemanalys som var kopplad till visionen handlade både om bristen på relevant kunskapsproduktion och om det dåliga samspelet mellan forskning, utbildning och praktik i socialt arbete. Därför var slutsatsen år 1995 att förändringen skulle ta lång tid.

Personal med rätt kompetens

Personal med hög vetenskaplig kompetens är en nödvändighet för att kunna producera vetenskapligt material. Men den vetenskapliga kompetensen är också nödvändig för att ge legitimitet i förhållande till forskarvärlden. Därför uppmuntrades CUS/IMS medarbetare att publicera sig i vetenskapliga tidskrifter med peer-review förfarande. Under CUS publicerades i genomsnitt en artikel per disputerad forskare och år och under IMS 1,4 artikel per disputerad forskare och år (bilaga A). Det är en relativt hög produktion för en verksamhet vars uppdrag inte handlat om att samla akademiska meriter.

Flera av de forskare som anställdes på 1990-talet fick tidigt ledande roller inom CUS/IMS. Av 92 anställda har 32 varit disputerade forskare (bilaga B). Vid integrering med Socialstyrelsen 2010 följde institutets forskare med in i Socialstyrelsens linjeorganisation i en utsträckning som är unik för myndighetens socialtjänstverksamhet. Detta underlättar myndighetens kunskapsstyrande uppgifter.

Särskilt för det kunskapsspridande uppdraget behövde CUS/IMS också personal med praktisk erfarenhet av socialt arbete. Behovet ansågs vara begränsat de första åren när CUS verksamhet i huvudsak var inriktad på att själv forska och stimulera andra att göra det. Dessutom innebar CUS placering inom Socialstyrelsen att centrets skriftliga kunskapsspridning i huvudsak styrdes av myndighetens informationspolicy. Det var först i och med övergången till IMS som förutsättningarna ändrades. Under IMS sista år rekryterades flera yrkesverksamma socionomer så att det till slut var sju personer som arbetade med olika aspekter av kunskapsspridning och implementeringsstöd.

Men rekryteringen av erfarna socialarbetare borde ha inletts tidigare. Arbetet med ASI i början av 2000-talet visade på det fruktbara med kombinationen av vetenskaplig och praktisk kompetens. Den erfarenheten skulle ha kunnat utnyttjas för utvecklingen av andra områden.

Slutord

År 2010 blev CUS/IMS en del av Socialstyrelsen. Integreringen hade förberetts genom att Socialstyrelsens instruktion hade kompletterats med uppgiften att stödja evidensbaserad praktik inom socialtjänsten, bland annat genom forskning.

I jämförelse med situationen på 1990-talet har intresset för forskningsbaserat socialt arbete ökat påtagligt inom socialtjänsten, liksom användningen av vetenskapligt grundade bedömningsmetoder och insatser. Vidare görs allt fler effektutvärderingar av sociala insatser, vilket ökar kunskapsbasen för vad som har bättre förutsättningar att hjälpa klienter och brukare. Det som framför allt återstår är knyta praktik, forskning och utbildning av socionomer närmare varandra och att låta ett evidensbaserat socialt arbete genomsyra utbildningen.

Sammanfattningsvis har påtagliga förändringar skett sedan CUS inrättades 1992. Idag håller diskussionen från 1960- och 70-talen med krav på mer forskning om de sociala insatserna på att infrias. Att förändringen tagit tid är inte att förvåna. Det handlar om en genomgripande förändring av synen på socialt arbete och på de kunskapsbehov som behöver tillgodoses.

Det går inte att fastställa vilken betydelse CUS/IMS haft för denna förändring. Det är många aktörer utöver CUS/IMS som har bidragit till utvecklingen. Men när CUS i mitten av 1990-talet förde fram behovet av vetenskapligt baserad kunskap om verk samma insatser för klienterna var tankegången kontroversiell och stod i skarp kontrast till dåtidens synsätt inom forskning, utbildning och praktik i socialt arbete. CUS inriktning delades inte heller av Socialstyrelsens socialtjänstavdelning. Idag är situationen förändrad. När IMS år 2010 upphörde som självständig organisation fortsatte verksamheten inom Socialstyrelsens avdelning för kunskapsstyrning. Och det nationella kunskapscentrets verksamhet övergick från banbrytande till ordinarie verksamhet.

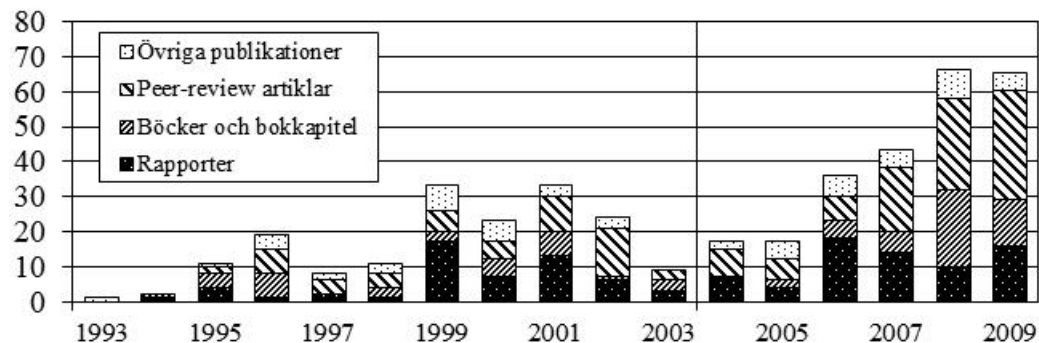
CUS och IMS i siffror

Publikationer

Under CUS/IMS 17 år av verksamhet publicerade anställda eller externa personer med uppdrag från CUS/IMS sammanlagt 418 dokument (bilaga A): 151 artiklar i peer review-granskade vetenskapliga tidskrifter, 124 rapporter (inkl. Socialstyrelse-rapporter), 82 böcker eller bokkapitel samt 61 populärvetenskapliga artiklar (figur 1). Under CUS 11 års verksamhet producerades 174 dokument, varav 55 i vetenskapliga tidskrifter med peer review-förfarande. Under IMS sex år producerades 244 dokument, varav 96 i peer review-granskade tidskrifter. Två tredjedelar av de peer review-granskade artiklarna ($n=101$) är publicerade i utomnordiska tidskrifter.

Under CUS publicerades i genomsnitt 1,1 peer review-artikel per disputerad forskare och år och under IMS 1,4. De olika projekt som bedrivits under årens lopp har nästan undantagslöst varit fleråriga vilket bidragit till extra låg publikationsnivå när verksamheten var helt ny i början av 1990-talet. Å andra sidan har projektresultat från IMS verksamhet av samma skäl fortsatt att publiceras efter 2009.

Figur 1. CUS och IMS publikationer

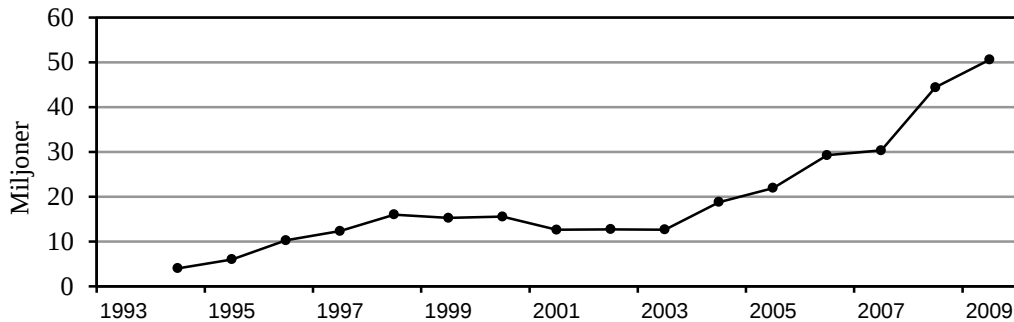
Budget

CUS budget byggde i huvudsak på medel från Socialstyrelsens basanslag tills ett par år in på 2000-talet, då vissa projekt fick externt stöd. Budgetutfallet ökade från knappt fem miljoner 1994 till cirka 15 miljoner 1998 (figur 2). Under åren 1998-2003 sjönk den till 12 miljoner. Med IMS utökade verksamhet till hela socialtjänsten tillkom ett årligt regeringsanslag om sju miljoner. Dessa medel var först tidsbegränsade och tillfördes inte institutet fullt ut. År 2007 blev anslaget permanent. Dessutom erhöll IMS mellan 11 och 14 miljoner årligen från Socialstyrelsens ramanslag. Till detta tillkom även ett antal regeringsuppdrag som ytterligare stärkte budgeten.

Från IMS start 2004 ökade det redovisade budgetutfallet från 18,8 miljoner år

2004, 29,7 miljoner 2006 till 50,6 miljoner IMS sista år 2009. Utöver detta finansierade Socialstyrelsen lokaler, personaladministration, teknisk support och för de flesta år även kommunikationsstöd. Kostnaderna för detta ökade i takt med att CUS/IMS personal mestadels ökade över tiden men de belastade inte CUS/IMS budget.

Figur 2. CUS och IMS budgetutfall i miljoner kronor och uppräknat med konsumentprisindex till 2009 års värde

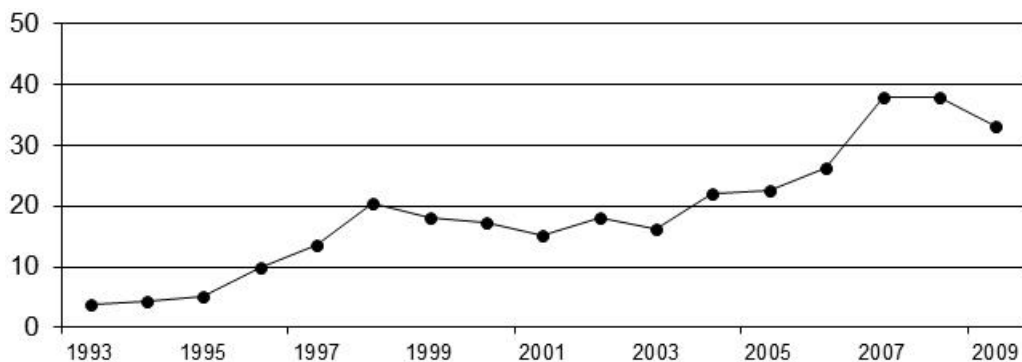
Personal

Sammanlagt var 92 personer anställda på CUS och IMS: tre chefer, fem biträdande eller enhetschefer, 32 forskare (varav fem innehåft chefstjänster), 41 utredare, 10 informatörer och fyra administratörer (se även bilaga B).

Efter CUS trevande start växte personalstyrkan till 20 heltidstjänster 1998 (figur 3). Under perioden med budgetrestriktioner 1998 till 2003 varierade den mellan 15 och 19 heltidstjänster. IMS personal varierade mellan 22 och 38 heltidstjänster. Det sista året, 2009, sjönk antalet på grund av anställningsstopp.

Av personalen har 30 en kortare anställningstid (1 år eller mindre), 43 mellan två och åtta år och tio mellan 10 och 14 år. Forskarna representerade de sju disciplinerna sociologi ($n=10$), psykologi ($n=9$), socialt arbete ($n=7$), medicinsk vetenskap ($n=3$), samt pedagogik, epidemiologi och institutionen Tema Hälsa och samhälle (varterdera $n=1$).

Figur 3. CUS och IMS personal omräknat till heltidstjänster

Viktiga datum

- 1974 Socialutredningens principbetänkande med önskemål om social forskning, lokal uppföljning och ökad kunskap om det sociala arbetets resultat. Socialhögskolorna blir universitetsinstitutioner i socialt arbete.
- 1979 Professur i socialt arbete i Göteborg och Stockholm.
- 1981 Professur i socialt arbete i Umeå.
- 1983 Professur i socialt arbete i Lund.
- 1987 Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) inrättas inom Socialdepartementet.
- 1991 Regeringsuppdrag till SoS att etablera ett Centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete inom individ- och familjeomsorgen.
- 1992 Central skrift om evidensbaserad medicin publiceras. Centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete (CUS) inrättas, med huvuduppdraget att producera kunskapsöversikter.
- 1993 Cochrane Collaboration etableras.
- 1994 Socialtjänstkommitténs slutbetänkande med förslag om kvalitetskrav och krav på uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring. CUS första kunskapsöversikt publiceras (behandling av alkoholproblem).
- 1995 CUS får ett breddat uppdrag– stöd till lokal uppföljning och mer kvalificerade jämförande studier. CUS första kvasiexperimentella studie startar om Uppsalamodellen för försörjningsstöd startar.
- 1996 Den standardiserade intervjumetoden Addiction Severity Index inklusive manual och svensk validering publiceras. CUS introducerar systematisk uppföljning inom missbruksvården. Socialtjänstlagen anger att socialtjänstens insatser ska ha god kvalitet.
- 1997 CUS andra kvasiexperimentella studie startar, KrAmi. Slutrapporten innehöll också en samhällsekonomisk analys. CUS första internationella konferens *Evaluation as a Tool in the Development of Social Work Discourse*
- 1999 Debattartiklar i DN av Socialstyrelsens generaldirektör om att socialtjänsten inte vet om deras insatser hjälper klienterna. Samarbete mellan CUS, Kriminalvårdsstyrelsen och beroendevården för stöd till utveckling och utbildning i samt implementering av ASI. CUS andra internationella konferens *Beyond Ethnic Divides: Ethnicities in Social Work*
- 2000 Campbell Collaboration bildas.
- 2001 CUS genomför en nordisk turné för att sprida information om Cambell Collaboration.
- 2002 Det nordiska Cambell centret etableras i Köpenhamn.
- 2001 Alkoholkommittén inrättas och initierar fortbildning av drogsamordnare (tillsammans med Mobilisering mot narkotika) (t o m 2007). Projektet Nationellt stöd för kunskapsutveckling inom socialtjänsten 2001-

- 2003 (KUBAS), bland annat med ett fullskaleförsök med socialtjänstuniversitet (t o m 2004).
De första nationella riktlinjerna för hälso- och sjukvård publiceras.
- 2002 Mobilisering mot narkotika (t o m 2007) avsätter 100 miljoner till forskning. Nordiska Campbell centret i Köpenhamn inrättas.
- 2003 CUS initierar sin första RCT om Multisystemisk terapi (MST).
Mobilisering mot narkotika finansierar CUS satsning på implementering av ASI och DOK i fyra modellkommuner.
CUS anordnar Campbell Collaborations tredje årliga kollokvium, det första utanför USA med stöd bl.a. av FAS
- 2004 CUS omvandlas till Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS). Verksamheten breddas till hela socialtjänsten och arbetet med standardiserade bedömningsmetoder tydliggörs.
- 2005 IMS första egna konferens om evidensbaserad praktik i Stockholm.
IMS inleder chefsutbildningsinsatser.
- 2006 Ny regering i Sverige som i ökad utsträckning ger uppdrag till IMS.
Den första öppna jämförelsen i samarbete mellan Sveriges Kommuner och Landsting och Socialstyrelsen (hälso- och sjukvård).
- 2007 De första riktlinjerna för socialtjänsten (missbruksvården).
IMS ändrar implementeringsstrategi.
CUS/IMS tredje internationella konferens *Stockholm Conference on Implementation and Translational Research*
- 2008 Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten–till nytta för brukarna (SOU 2008:18).
Överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om implementering av Socialstyrelsens riktlinjer för missbruks- och beroendevård (Kunskap till praktik).
IMS metodguide lanseras.
- 2009 Socialstyrelsen startar en utredning om myndighetens kunskapsstyrning.
IMS tar initiativ till att klargöra evidensbegreppet bland myndigheter.
Den första öppna jämförelsen för socialtjänsten (äldreomsorgen).
Regeringen och SKL sluter en överenskommelse om att stödja en utveckling mot en mer evidensbaserad praktik i socialtjänsten.
- 2010 Socialstyrelsen omorganiseras och IMS integreras i myndigheten och blir en del av avdelningen Kunskapsstyrning.
Regeringen och SKL tar fram en plattform för fortsatt kunskapsspridning.
- 2011 Regeringen och SKL skriver överenskommelser om att implementera evidensbaserat socialt arbete (bl.a. om att skapa regionala stödstrukturer).
Kunskapsguiden.se lanseras där en rad myndigheter samordnar sin kunskapsspridning.
CUS/IMS fjärde internationella konferens *the 2011 Stockholm Conference on Outcome Studies of Social, Behavioral and Educational Interventions*
Nationell samordning av kunskapsstyrning kring socialtjänstens frågor. I gruppen ingår representanter för myndigheter, SKL och huvudmän.
- 2012 En modul om evidensbaserad praktik publiceras på www.Kunskapsguiden.se

Referenser

1. Soydan, H. From vocational to knowledge-based education. An account of Swedish social work education. *Social Work Education*. 2001; 20:111-21.
2. Sunesson, S. Socialt arbete - en bakgrund till ett forskningsämne. Socialt arbete, en genomlysning av ämnet. Stockholm Höskoleverket och FAS; 2003.
3. McCartt Hess, P, Mullen, EJ. Practitioner-Researcher Partnerships. Building Knowledge from, in and for Practice. Washington D.C.: NASW Press; 1995.
4. Socionomutbildningen. Betänkande av socionomutbildningskommittén. Stockholm: Ecklesiastikdepartementet; 1962. Report No.: Statens offentliga utredningar 1962:43.
5. Svenning, L. Socialutredningen och framtiden. Stockholm: Tidens förlag; 1975.
6. Samarbetskommittén för social forskning. Forskningsprojekt, undersökningar mm. på det sociala området 1967-1969. Stockholm: Socialdepartementet; 1970. Report No.: Ds S 1970:2.
7. Socialdepartementet. Resurser och organisation för sociala sektorn. Delrapport 1 1973:
8. Socialdepartementet. Resurser och förslag för sociala sektorn. Överväganden och förslag. Stockholm: Socialdepartementet; 1973. Report No.: Ds 1973:8.
9. Utbildningsdepartementet. Mål och riktlinjer för verksamheten vid ett institut för social forskning. Förslag avgivet av organisationskommittén för ett institut för social forskning. Stockholm: Utbildningsdepartementet; 1971. Report No.: 1971:4.
10. Nämnden för socionomutbildning. Sociala linjens utbildning. Utredningsrapport framlagd av arbetsgruppen för översyn av sociala linjens utbildning (SLU-gruppen). Stockholm: Nämnden för socionomutbildning; 1976. Report No.: 1976:2.
11. Socialstyrelsen. Att utbilda för utvärdering. Stockholm: Socialstyrelsen; 2003.
12. Socialvården - mål och medel. Principbetänkande av socialutredningen. Stockholm: Socialdepartementet; 1974. Report No.: Statens offentliga utredningar 1974:39.
13. Tengvald, K. Kort kommentar till Rosmari Eliasson. In: Jönson H, editor. Utvärdering och kvalitetssäkring i socialt arbete - rapport från FORSA-symposiet 14-16 september 1995. Lund: Socialhögskolan; 1995. p. 204-6.
14. Kelly, D, Warr, B. Quality counts, achieving quality in social care services. London: Whiting & Birch Ltd; 1992.
15. Oakland, J. Total Quality Management. Oxford: Heinemann; 1989.
16. Ny socialtjänstlag. Huvudbetänkande av socialtjänstkommittén. Stockholm: Socialdepartementet; 1994. Report No.: Statens offentliga utredningar 1994:139.
17. Socialdepartementet. Utvärdering av metoder i socialt arbete. Stockholm; 1991. Report No.: Regeringsbeslut 18, 1991-06-27, S91/3944/IFO.
18. Socialstyrelsen. Förslag till Centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete 1991:
19. Socialstyrelsens verksledning. Angående förslag om att inrätta ett centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete. 1991 [cited; Available from:

20. Socialstyrelsen verkledningskansli. Arbetsordning för Centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete (CUS) 1994:
21. Berglund, M, Andréasson, S, Bergmark, A, Lindström, L, Ågren, G, Öjehagen, A. Behandling av alkoholproblem. En kunskapsöversikt 1994:
22. Håkansson, M. Undervisning i alkohol-och drogekunskap. En kartläggning av sex olika grundutbildningar inom universitet och högskolor. CUS-skrift 2000:4. 2000:
23. Lindström, L. Managing alcoholism - matching clients to treatments. Oxford: Oxford University Press; 1992.
24. Tengvald, K. Bakgrund till överväganden om verksamhetsinriktningen för Centrum för utvärdering av socialt arbete. Stockholm: Socialstyrelsen; 1993.
25. Andersson, G, Aronsson, K, Hessle, S, Hollander, A, Lundström, T. Barnet i den sociala barnavården. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete & Liber Utbildning; 1996.
26. Hydén, L-C, Kyhle Westermarck, P, Stenberg, S-Å. Att besluta om socialbidrag. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 1995. Report No.: CUS-skrift 1995:1.
27. Hokenstad, MC, Khinduka, SK, Midgley, J. Profiles in International Social Work 1992:
28. CUS-kansli. Detta är CUS. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 1994. Report No.: 1994-11-27.
29. Tengvald, K. Behov av resultatorienterad kunskapsutveckling i socialt arbete. Kompetens- och kunskapsutveckling. Stockholm: Socialtjänstkommittén; 1994. p. 219-36.
30. Kompetens- och kunskapsutveckling. Delbetänkande av socialtjänstkommittén. Stockholm: Socialdepartementet; 1995. Report No.: Statens offentliga utredningar 1995:58.
31. Bergmark, Å. Om utvärdering av sociala metoder. Socionomen. 1993; 1(2):24-30.
32. Eliasson, R. Kvalitet och effektivitet i social forskning-sambos eller ej? Rapport från FORSA-symposiet 14-16 september In: Jönsson H, editor. Utvärdering och kvalitetssäkring i socialt arbete. Lund: Socialhögskolan; 1995. p. 188-203.
33. Månsson, A. Sven-Axel Månssons replik till Johansson/Pettersson och Tengvald i frågan om Nationellt stöd till kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Socionomen. 2001; 3:18-20.
34. Bäck-Wiklund, M. Vetenskap och politik i socialt arbete 1993:
35. Eriksson, B, Karlsson, PÅ. Utvärdera mera. En handbok för socialarbetare 1987:
36. Karlsson, P. Har uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring någon betydelse för det sociala arbetets praktik och för forskning i socialt arbete? In: Jönsson H, editor. Utvärdering och kvalitetssäkring i socialt arbete Rapport från FORSA-symposiet 14-16 september 1995. Lund: Socialhögskolan; 1995. p. 24-33.
37. Winslöow, K. Kommentar till symposiet. In: Jönsson H, editor. Utvärdering och kvalitetssäkring i socialt arbete Rapport från FORSA-symposiet 14-16 september 1995. Lund; 1995.
38. Socialstyrelsen. Framtida utveckling av Centrum för utvärdering av metoder i socialt arbete. Stockholm: Socialstyrelsen; 1994. Report No.: Skrivelse till Socialdepartementet 1994-11-04.
39. Bergmark, A, Lundström, T. Utvärderingar inom socialtjänsten – FoU-enheternas bidrag. Socionomen. 2006; 4:28-30.

40. Ekermo, M. Den mångtydiga FoU-idén. Lokala FoU-enheters mening och betydelse [[akademisk avhandling, Örebro Studies in Social Work 2]: Örebro universitet; 2002.
41. Schön, DA. The reflective practitioner. How professionals think in action. London: Temple Smith; 1983.
42. Puide, A. Socialbidrag i forskning och praktik. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete & Gothia; 2000.
43. Forslund, M, Jergeby, U, Soydan, H, Williams, C. Responding to Ethnicity: a Cross-national Evaluation of Social Work Responses in Child Protection Cases. *Social Work in Europe*. 2002; 9:39-51.
44. Glad, J. Co-operation in a child welfare case: a comparative cross-national vignette study. *European Journal of Social Work*. 2006; 9:223-40.
45. Jergeby, U, Soydan, H. Assessment processes in social work practice when children are at risk: A comparative cross-national vignette. *Journal of Social Work Research & Evaluation*. 2002; 3:127-44.
46. Vinnerljung, B, Sallnäs, M, Kyhle Westermarck, P. Sammanbrott vid tonårsplaceringar - om ungdomar i fosterhem och på institution. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 2001.
47. Nyström, S, Jess, K, Soydan, H. Med arbete som insats. Klienteffekter och samhällsekonomisk lönsamhet i socialt arbete. Stockholm: Centrum för utvärdering i socialt arbete; 2002.
48. Nyström, S, Soydan, H. Från brott till arbete. En studie av KrAmi- programmens värde för klienterna. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 1999. Report No.: CUS-skrift 1995:5.
49. Bergström, R, Milton, P. Uppsalamodellen och socialbidragstagarna. En effektutvärdering. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 1998. Report No.: CUS-skrift 1998:1.
50. Sundell, K, Haeggman, U. Familjerådslag i Sverige. Stockholm: FoU-enheten; 1999. Report No.: FoU-rapport 1991:1.
51. Sundell, K. Familjerådslag i Sverige. Socialtjänstens fortsatta insatser till barn och föräldrar. Stockholm: FoU-enheten; 2002.
52. Sundell, K, Vinnerljung, B. Outcomes of family group conferencing in Sweden. A three year follow up. *Child Abuse & Neglect*. 2004; 28:267-86.
53. Berglund, M, Andréasson, S, Bergmark, A, Oscarsson, L, Tengvald, K, Öjehagen, A. Dokumentation inom missbrukarvården - behandlingsarbete, metodutveckling, utvärdering 1996:
54. Andréasson, S, Lindström, U, Armelius, B-Å, Larsson, H, Berglund, M, Frank, A, et al. ASI - ett sätt att intervjua klienter i missbrukarvården. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 1996. Report No.: CUS-skrift 1996:1.
55. Tengvald, K, Bergström, M, Sterky, E, Westergren, k, Gidlöf, C. Kvalitetsarbete i socialtjänsten - en nationell kartläggning. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 1999. Report No.: CUS-skrift 1999:7.
56. Egelund, T, Kvilhaug, A, Liebing, A, Östberg, F. Social barnavård – kunskap och professionalisering. En komparativ studie av undervisningen i social barnavård i svensk och dansk socionomutbildning. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 2000. Report No.: CUS-skrift 2000:5.
57. Dellgran, P, Höjer, S. Kunskapandets villkor och gestalt. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 1999. Report No.: CUS-skrift 1991:1.

58. Socialstyrelsen. Erfarenheter från CUS. Bilaga 2. Stockholm: Socialstyrelsen; 2000.
59. Socialstyrelsen. Nationellt stöd till kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Stockholm; 2000. Report No.: Socialstyrelserapport 2000:12.
60. Mullen, EJ. Center for Evaluation of Social Services/Social Work (CUS). Informal External Evaluation. 4/2/97. Stockholm: Socialstyrelsen; 1997.
61. Triselotis, J. Review Report on the Centre for Evaluation of Social Services. Edinburgh; 1997.
62. Pettersson, L, Wigzell, K. Hjälp till svaga bara chansning. Dagens Nyheter. 1999-10-06.
63. Wigzell, K. Personalen skyddas - inte klienterna. Dagens Nyheter. 1999-01-26.
64. Tengvald, K. Behov av resultatorienterad kunskapsutveckling i socialt arbete. Kompetens- och kunskapsutveckling Delbetänkande av socialtjänstkommittén. Stockholm: SOU 1995:58; 1995. p. 219-36.
65. Socialstyrelsen. För en kunskapsbaserad socialtjänst. Redovisning av ett regeringsuppdrag åren 2001-2003. Stockholm; 2004.
66. Tengvald, K. Evidensbaserad praktik - om strävan att öka kunskaperna om verkningsfulla insatser. In: Varg N, editor. Perspektiv på kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten En antologi. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 2003.
67. Andreassen, T. Institutionsbehandling av ungdomar. Vad säger forskningen? Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete, Statens institutionsstyrelse, Norska Barn-och familjdepartementet & Gothia; 2003.
68. Månsson, A. Kunskapsutveckling inom socialtjänsten och den akademiska forskningen. Drar vi åt samma håll? Socionomen. 2000; 8:4-9.
69. Josefsson, C. Två socialchefer Jan Bolin & Lotta Persson diskuterar förslaget till nationellt stöd för kunskapsutveckling inom socialtjänsten. Socionomen. 2001; 1:4-6.
70. Tengvald, K. Kunskapsutvecklingen i socialt arbete – för klienters bästa. Socionomen. 2001; 1(22-27).
71. God sed i forskningen. Betänkande av kommittén om forskningsetik. Stockholm: Utbildningsdepartementet; 1994. Report No.: Statens offentliga utredningar 1994:4.
72. Varg, N. Etikprovning av forskning på människa 2003:
73. Socialstyrelsen. Arbetsordning för Centrum för utvärdering av socialt arbete enligt förordningen (1996:570) med instruktion för Socialstyrelsen 2000:
74. Tengvald, K, Soydan, H, Nyström, M, Ulmanen, P. Framtida arbete med kunskapsöversikter vid Centrum för utvärdering av socialt arbete. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 2002.
75. Wilson, SJ, Lipsey, MW, Soydan, H. Are mainstream programs for juvenile delinquency less effective with minority youth than majority youth? A meta-analysis of outcomes research. Research on Social Work Practice. 2003; 13:3-36.
76. Andersson, G, Arvidsson Bangura, M. Vad vet vi om insatsen kontaktperson-/familj? En kunskapsöversikt. Lunds universitet: Socialhögskolan; 2001. Report No.: Meddelanden från Socialhögskolan 2001:1.
77. Cederblad, M. Från barndom till vuxenliv - en översikt av longitudinell forskning 2003:

78. Ferrer-Wreder, L, Stattin, H, Cass Lorente, C, Tubman, J, Adamson, L. Framgångsrika preventionsprogram för barn och unga: En forskningsöversikt 2005:
79. Hansson, K. Familjeterapi på goda grunder. En forskningsbaserad översikt. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete & Gothia; 2001.
80. Lagerberg, D, Sundelin, C. Risk och prognos i socialt arbete med barn. Forskningsmetoder och resultat. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete & Gothia förlag; 2000.
81. Sundell, K, Egelund, T. Barnavårdsutredningar - en kunskapsöversikt. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete & Gothia; 2000.
82. Nybom, J. Visibility and "child view" in the assessment process of social work: cross-national comparisons. *International Journal of Social Welfare*. 2005; 14(4):315-25.
83. Williams, C, Soydan, H. When and how does ethnicity matter? A cross-national study of social work responses to ethnicity in child protection cases. *British Journal of Social Work*. 2005; 35:901-20.
84. Franzen, E, Vinnerljung, B. Foster children as young adults: many motherless, fatherless or orphaned. A Swedish national cohort study. *Child & Family Social Work*. 2006; 11(3):254-63.
85. Ringbäck Weitoft, G, Hjern, A, Batljan, I, Vinnerljung, B. Health and social outcomes among children in low-income families and families receiving social assistance. A Swedish national cohort study. *Social Science and Medicine*. 2008; 66(1):14-30.
86. Socialstyrelsen. Social rapport 2010. Stockholm: Socialstyrelsen; 2010.
87. Socialstyrelsen. Social rapport 2006. Stockholm: Socialstyrelsen; 2006.
88. Vinnerljung, B. Fosterbarn som unga vuxna. En översikt av resultat från några nationella registerstudier. *Socialmedicinsk Tidskrift*. 2006; 83:23-35.
89. Vinnerljung, B. Fosterhemsvård. In: Denvall V, Vinnerljung B, editors. *Nytta och fördärv Socialt arbete i kritisk belysning*. Stockholm: Natur & Kultur; 2006. p. 60-76.
90. Vinnerljung, B, Franzén, E, Hjern, A, Lindblad, F. Long term outcome of foster care: Lessons from Swedish national cohort studies. In: Fernandez E, Barth R, editors. *How does foster care work? International evidence of outcomes*. London Jessica Kingsley Publishers; 2010. p. 206-20.
91. Lindblad, F, Hjern, A, Vinnerljung, B. Internationellt adopterades livssituation, psykiska hälsa och sociala anpassning - belysning utifrån registerstudier. In: Carlberg M, Nordin Janero K, editors. *Internationellt adopterade i Sverige Vad säger forskningen?* Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete & Gothia; 2007. p. 177-211.
92. Nybom, J, Puide, A, Roselius, M, Hjulström, F. Förutsättningar för socialbidragstagare. En jämförelse mellan fyra kommuner. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2006.
93. Nybom, J. Aktivering av socialbidragstagare. Om stöd och kontroll i socialtjänsten [akademisk avhandling, Rapport i socialt arbete 141]. Stockholm: Stockholms universitet; 2012.
94. Nyström, S, editor. *Metoder för missbrukarvården: ASI- intervjun i praktisk tillämpning*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 2003.
95. Andréasson, S, Lindström, U, Armelius, B-Å, Larsson, H, Berglund, M, Frank, A, et al. ASI - en strukturerad intervjumetod för bedömning av alkohol- och

- narkotikarelaterade problem. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete; 1999. Report No.: CUS-skrift 1999:2.
96. Engström, C, Nyström, S. ASI-intervjun i klientarbete. Socionomen. 2002; (5):26-9.
 97. Nyström, S, Zingmark, D, Jäderland, A. ASI-manualen - anvisningar för ASI Grund och ASI Uppföljning. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete 2009.
 98. Nyström, S, Andrén, A, Zingmark, D, Bergman, H. The reliability of the Swedish version of the Addiction Severity Index ASI. Journal of Substance Abuse. 2010; 15(59):33-339.
 99. Nyström, S, Sallmén, B, Öberg, D. Beslut på bättre grunder: en handbok för ASI- användare. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2005.
 100. Armelius, B-Å, Armelius, K. Kartläggning av missbrukare som fått pengar från prostitution. En analys av 14 000 ASI-intervjuer oktober 2008. Stockholm: Socialstyrelsen; 2010.
 101. Armelius, B-Å, Armelius, K. Våldutsatthet och misshandel hos missbrukande kvinnor. Resultat från ASI-intervjuer med 4 290 kvinnor. Stockholm: Socialstyrelsen; 2010.
 102. Armelius, B-Å, Armelius, K. En naturalistisk studie av 14 000 svenska missbruksklienter baserad på Addiction Severity index. In: Bättre insatser vid missbruk och beroende. Stockholm: Socialdepartementet; 2010.
 103. Engström, C. Implementering och utvärdering av Addiction Severity Index (ASI) i socialtjänsten: Umeå universitet; 2005.
 104. Lindberg, K, Wikström, E. Implementeringsstudien till modellprojektet. Göteborgs universitet: Handelshögskolan 2006.
 105. Personer med tungt missbruk. Stimulans till bättre vård och behandling. Utredningen En vårdöverenskommelse om missbrukarvården. Stockholm: Socialdepartementet; 2005. Report No.: Statens offentliga utredningar 2005:82.
 106. Fridell, M, Holmberg, R, Billsten, J, Benderix, Y. Nationellt stöd till implementering av Socialstyrelsens riktlinjer för missbruks- och beroendevården: Lunds universitet och Linnéuniversitetet i Växjö; 2012.
 107. Socialstyrelsen. Beslut om arbetsordning för Institutet för utveckling av Metoder i Socialt arbete (IMS). Stockholm: Socialstyrelsen; 2004. Report No.: Beslut 2004-05-27, nr 17.
 108. Sackett, DL, Richardson, WS, Rosenberg, W, Haynes, RB. Evidence-based medicine: How to practice and teach EBM. New York: Churchill Livingstone; 1997.
 109. Nyström, S. Socialt förändringsarbete - en fråga om att omförhandla mening [akademisk avhandling, Studies in educational sciences 21]. Stockholm: HLS förlag; 1999.
 110. Nyström, S, Anttila, S, Glad, J, Gustafsson, C. IMS guide för systematiska översikter. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2005.
 111. Carlberg, M, Nordin Janero, K. Internationellt adopterade i Sverige. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete & Gothia; 2007.
 112. Skovdahl, K, Palo-Bengtsson, L, Anttila, S, Höjgård, U, Fredriksson, M, Jonsson, A, et al. Yngre personer med demenssjukdom och närstående till dessa personer - en kunskapssammanställning. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2007.

113. Anttila, S, Ericson, C, Glad, J, Fredriksson, M, Olofsson, H, Smedslund, G, et al. Utfall och effekter av sociala metoder för kvinnor som utsatts för våld i nära relationer. En systematisk översikt. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2006.
114. Mayo-Wilson, E, Montgomery, P, Dennis, JA. Personal assistance for children and adolescents (0-18) with both physical and intellectual impairments. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2008; 3.
115. Mayo-Wilson, E, Montgomery, P, Dennis, JA. Personal assistance for adults (19-64) with both physical and intellectual impairments. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2008; 2.
116. Mayo-Wilson, E, Montgomery, P, Dennis, JA. Personal assistance for adults (19-64) with physical impairments. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2008; 3.
117. Mayo-Wilson, E, Montgomery, P, Dennis, JA. Personal assistance for children and adolescents (0-18) with physical impairments. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2008; 3.
118. Montgomery, P, Mayo-Wilson, E, Dennis, JA. Personal assistance for children and adolescents (0-18) with intellectual impairments. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2008; 3.
119. Montgomery, P, Mayo-Wilson, E, Dennis, JA. Personal assistance for older adults (65+) without dementia. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2008; 1.
120. Gustafsson, C, Öjehagen, A, Hansson, L, Sandlund, M, Cruce, G, Nyström, M, et al. Effekter av psykosociala insatser för personer med utvecklingsstörning och samtidig psykisk ohälsa. En sammanställning av systematiska översikter. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2006.
121. Öjehagen, A, Hansson, L, Sandlund, M, Gustafsson, C, Cruce, G, Nyström, M, et al. Effekter av psykosociala insatser för personer med schizofreni eller bipolär sjukdom - En sammanställning av systematiska översikter. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2006.
122. Socialstyrelsen. Nationella riktlinjer för personer med schizofreni eller schizofreniliknande tillstånd. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
123. Håkansson, P. Insatser mot hedersrelaterat våld – resultatutvärderingar i andra länder Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2006.
124. Ogden, T, Halliday-Boykins, CA. Multi-systemic treatment of adolescents in Norway: Replication of clinical outcomes outside the U.S. Journal of Child and Adolescent Mental Health. 2004; 9:77-83.
125. Sundell, K, Hansson, K, Andrée Löfholm, C, Olsson, T, Gustle, L-H, Kadesjö, C. Multisystemisk terapi för ungdomar med allvarliga beteendeproblem. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2006.
126. Sundell, K, Hansson, K, Andrée Löfholm, C, Olsson, T, Gustle, L-H, Kadesjö, C. The transportability of multisystemic therapy to Sweden: Short-term results from a randomized trial of conduct-disordered youths. Journal of Family Psychology. 2008; 22:550-60.
127. Olsson, T. Crossing the quality chasm? [akademisk avhandling, Lund dissertation in social work 34]. Lund: Lunds universitet; 2009.
128. Littell, J, Popa, J, Forsythe, B. Multi-systemic therapy for social emotional and behavioral problems in youth aged 10-17. Chocrane Library. 2005; 3.

129. Andrée Löfholm, C. Multisystemisk terapi i Sverige. Evidensbaserad metod i nytt sammanhang [akademisk avhandling, Lund dissertation in social work 43]. Lund: Lunds universitet; 2011.
130. Gustle, L-H. Implementering och korttidsuppföljning av multisystemisk terapi. En randomiserad multicenterstudie angående Multisystemisk terapi [akademisk avhandling]. Lund: Lunds universitet; 2007.
131. Andrée Löfholm, C, Olsson, T, Sundell, K, Hansson, K. Multisystemic Therapy with Conduct Disordered Youth: Stability of Treatment Outcomes Two Years after Intake. *Evidence & Policy*. 2009; 5:373-97.
132. Andrée Löfholm, C, Brännström, L, Olsson, M, Hansson, K. Treatment-as-usual in effectiveness studies: What is it and does it matter? *International journal of social welfare*. 2013; 22:25-34.
133. Andrée Löfholm, C, Eichas, K, Sundell, K. Treatment fidelity in Multisystemic therapy as factor of time and therapist experience. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*. subm.
134. Gustle, L-H, Hansson, K, Sundell, K, Andree-Lofholm, C. Implementation of evidence-based models in social work practice: Practitioners' perspectives on an MST trial in Sweden. *Journal of Child and Adolescent Substance Abuse*. 2008; 17:111-25.
135. Gustle, L-H, Hansson, K, Sundell, K, Andree-Löfholm, C. Multisystemic therapy project in Sweden: What factors affect the tendency of social workers to refer subjects to the research project? *International Journal of Social Welfare*. 2007; 16:358-66.
136. Gustle, L-H, Hansson, K, Sundell, K, Lundh, L-G, Andree-Löfholm, C. Blueprints in Sweden; Symptom load in Swedish adolescents in FFT, MST and MTFC. *Nordic Journal of Psychiatry*. 2007; 61:443-51.
137. Olsson, TM. MST With Conduct Disordered Youth in Sweden. Costs and Benefits After 2 Years. *Research on Social Work Practice*. 2010; 20:561-71.
138. Olsson, TM. Intervening in youth problem behavior in Sweden: a pragmatic cost analysis of MST from a randomized trial with conduct disordered youth. . *International journal of social welfare*. 2010; 19:194-205.
139. Olsson, TM. Comparing top-down and bottom-up costing approaches for economic evaluation within social welfare. *European Journal of Health Economics*. 2011; 12:445-53.
140. Gustafsson, C. Kartläggning av bedömningsmetoder för psykiskt funktionshindrade 2006:
141. Glad, J, Gustafsson, C. Bedömningsmetoder – funktionshinder. Inventering av standardiserade bedömningsinstrument inom psykiatri och habiliteringsverksamhet. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2007.
142. Socialstyrelsen. Social barnavård i förändring. Slutrapport från BBiC- projektet. Stockholm: Socialstyrelsen; 2008.
143. Glad, J, Jergeby, U, Gustafsson, C, Sonnander, K. Social work practitioners' experience of the clinical utility of the Home Observation for Measurement of the Environment (HOME) Inventory. *Child & Family Social Work*. 2012; 17(1):23-33.
144. Glad, J, Jergeby, U, Gustafsson, C, Sonnander, K. Social Worker and Teacher Apprehension of Children's Stimulation and Support in the Home Environment

- and Care-Giver Perception of the HOME Inventory in Sweden. *British Journal of Social Work*. 2013.
145. Glad, J, Kottorp, A, Jergeby, U, Gustafsson, C, Sonnander, K. Psychometric properties of the HOME inventory using rasch analysis. *Research on social work practice*. 2013.
 146. Andershed, H, Andershed, A-K. Normbrytande beteende: Vad säger forskningen? Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete, Statens institutionsstyrelse & Gothia; 2005.
 147. Freij, B. Studiehandedning till kunskapsöversikten Risk och Prognos i socialt arbete med barn. *Forskningsmetoder och resultat*. 2006:
 148. Eriksson, L. Studiehandedning till boken Framgångsrika Preventionsprogram för barn och unga 2006:
 149. Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten - till nytta för brukaren. Utredningen om nya former för stöd till kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. Stockholm: Socialdepartementet; 2008. Report No.: Statens offentliga utredningar 2008:18.
 150. Socialstyrelsen. Beslut om förändring i arbetsordning för Institutet för utveckling av Metoder i Socialt arbete 2006:
 151. Anttila, S. Systematiska översikter. In: Jergeby U, editor. Evidensbaserad praktik i socialt arbete. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete & Gothia; 2008. p. 88-110.
 152. Söderholm Carpelan, K, Andershed, A-K, Andershed, H, Brännström, L, Nyström, M, Ahlgren, T. Insatser för unga lagöverträdare. En systematisk sammanställning av översikter om effekter på återfall i kriminalitet. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2008.
 153. Socialstyrelsen och Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete. Familjecentraler. Kartläggning och kunskapsöversikt. Stockholm: Socialstyrelsen och Institutet för metoder i socialt arbete; 2008.
 154. Rehnman, J, Wiberg, C, Andreé Löfholm, C. Föräldrarträning för föräldrar med missbruks- eller beroendeproblem. En systematisk kunskapsöversikt. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2009.
 155. Enell, S, Hultman, M, Jergeby, M. Bedömningsmetoder vid rekrytering av familjehet. En systematisk kunskapsöversikt. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2008.
 156. Coren E, HJ, Thomae M, Gustafsson C. Parent training support for intellectually disabled parents. *The Cochrane Library*. 2011.
 157. Coren, E, Hutchfield, J, Thomae, M, Gustafsson, C. Parenting training for Intellectually Disabled Parents: A Cochrane Systematic Review. *Research on Social Work Practice* 2011; 5:453-64.
 158. Gustafsson, C, Öjehagen, A, Hansson, L, Sandlund, M, Cruce, G, Nyström, M, et al. Effects of Psychosocial Interventions for People With Intellectual Disabilities and Mental Health Problems. A Survey of Systematic Reviews. *Research on Social Work Practice*. 2009; 19(3):281-90.
 159. Socialstyrelsen. Barn som har blivit eller riskerar att bli utsatta för försummelse eller övergrepp. Sammanställning av översikter om insatser till barn och föräldrar Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
 160. Socialstyrelsen. Interventioner mot våld riktat mot kvinnor med funktionsnedsättning - en systematisk kartläggning och granskning. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.

161. Socialstyrelsen. Insatser för våldsutsatta kvinnor med missbruksproblem. En kartläggning och granskning av interventioner. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
162. Ericson, C, Eriksson, A. Interventioner mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. En systematisk kartläggning med kompletterande intervjuer av svenska insatser. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2008.
163. Svedin, CG, Jonsson, L, Kjellgren, C, Priebe, G, Åkerman, I. Prostitution i Sverige. Huvudrapport: Kartläggning och utvärdering av prostitutionsgruppernas insatser samt erfarenheter och attityder i befolkningen. Linköpings universitet: Institutionen för klinisk och experimentell medicin, Barn- och ungdomspsykiatri; 2012.
164. Socialstyrelsen. Boendelösningar för hemlösa personer – en kunskapsöversikt. En systematisk kartläggning av internationellt publicerade effektutvärderingar Stockholm: Socialstyrelsen; 2009.
165. Broberg, A, Almqvist, L, Axberg, U, Grip, K, Almqvist, K, Sharifi, U, et al. Stöd till barn som bevittnat våld mot mamma. Resultat från en nationell utvärdering. Göteborgs universitet: Psykologiska institutionen; 2011.
166. Scheffer Lindgren, M, Bergkvist, J, Dufort, M, Tengström, A. Inventering av vårdbehov och utvärdering av Socialtjänstens insatser för våldsutsatta kvinnor. Karolinska institutet: Forskningscentrum för psykosocial hälsa; 2010.
167. Scheffer Lindgren, M, Tengström, A. Utvärdering av Socialtjänstens och Ideella kvinnojourers Insatser för Våldsutsatta kvinnor. Karolinska institutet: Forskningscentrum för psykosocial hälsa; 2011.
168. Socialstyrelsen. Behandling av män som utövar våld i nära relationer – en utvärdering. Stockholm: Socialstyrelsen; 2010.
169. Fossum, S, Holmen, CI. Implementering av behandlingsmodellen. Mulitfunc. Implementeringsprocessen på 6 barnevernsinstitusjoner i Norge 2011:
170. Socialstyrelsen. Implementeringen av MultiFunC - ett program för institutionsbehandling av ungdomar med svåra beteendeproblem. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
171. Dellgran, P, Höjer, S. När studenten själv får välja. Socionomen. 1999; 5:30-48.
172. Socialstyrelsen. Internationella publikationer och citeringar under perioden 2000–2009 hos svenska professorer och docenter inom folkhälsovetenskap, omvårdnadsvetenskap, pedagogik, psykologi, socialt arbete och sociologi. Stockholm: Socialstyrelsen; 2010.
173. Socialstyrelsen. Svensk och internationell forskning om sociala interventioners effekter. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
174. Sundell, K, Stensson, E. Effektutvärderingar i doktorsavhandlingar. Stockholm: Socialstyrelsen; 2010.
175. Sundell, K, Brännström, L, Larsson, U, Marklund, K. På väg mot en evidensbaserad praktik. 834 kommunala enhetschefer om evidensbaserad praktik och användning av evidensbaserade metoder inom socialtjänstens verksamhetsområden. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2008.
176. Socialstyrelsen. Svenska effektutvärderingar av psykosociala interventioner. Stockholm: Socialstyrelsen; 2012.
177. Socialstyrelsen. Evidensbaserad praktik i socialtjänsten 2007 och 2010. Kommunala enhetschefer om evidensbaserad praktik och användning av

- evidensbaserade metoder inom socialtjänstens verksamhetsområden. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
178. Socialstyrelsen. FREDA - nya bedömningsmetoder för arbete mot våld i nära relationer 2012 [cited; Available from:
 179. Brännström, L. Riskbedömningar i samband med utredningar om vårdnad, boende och umgänge. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2007.
 180. Enell, S, Hultman, M, Jergeby, U. Bedömningsmetoder vid rekrytering av familjehem; En systematisk kunskapsöversikt. Stockholm; 2008.
 181. Socialstyrelsen. Initial bedömning vid socialtjänstens rekrytering av familjehem Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
 182. Socialstyrelsen. Behov av personlig assistans. Ett instrument som stöd vid bedömning. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
 183. Jergeby, U, editor. Evidensbaserad praktik i socialt arbete. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete & Gothia; 2008.
 184. Roselius, M, Sundell, K, editors. Att förändra socialt arbete. Forskare och praktiker om implementering. Stockholm: Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete & Gothia; 2008.
 185. Sundell, K, editor. Att göra effektutvärderingar. Stockholm: Gothia; 2012.
 186. Socialstyrelsen. Södermalmsprojektet – ett försök att implementera evidensbaserad praktik inom socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen; 2010.
 187. Färm, K, Ljunggren, S, Marklund, K, Bergström, U. Att leda evidensbaserad praktik – en guide för dig som är chef inom socialt arbete. Stockholm Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete; 2009.
 188. Lehman, WEK, Greener, JM, Simpson, DD. Assessing organizational readiness for change. *Journal of Substance Abuse Treatment* 2002; 22:197– 209.
 189. Bergmark, Å, Lundström, T. Kunskaper och kunskapssyn. Om socialarbetare i socialtjänsten. *Socionomens forskningssupplement nr 12*. 2000; (4):1-16.
 190. Bergmark, Å, Lundström, T. Att studera rörliga mål. Om villkoren för evidens och kunskapsproduktion i socialt arbete. *Socionomens forskningssupplement nr 21*. 2007; (3):4-16.
 191. Bergmark, A, Lundström, T. Evidensfrågan och socialtjänsten. Om socialarbetares inställning till en vetenskapligt grundad praktik. *Socionomens forskningssupplement nr 23*. 2008; (3):5-14.
 192. Olsson, U-J. På väg mot en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten. Kartläggning, analys och förslag för att förbättra kunskapsstyrning. Stockholm: Socialstyrelsen; 2011.
 193. Socialstyrelsen. Systematisk bedömning inom socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen; 2004.
 194. Bergmark, Å, Lundström, T. Metoder i socialt arbete. Om insatser och arbetssätt i socialtjänstens individ- och familjeomsorg. *Socialvetenskaplig tidskrift*. 1998; 5(4):291-312.
 195. Gassne, J. Evidensbaserad praktik på svenska socialhögskolor. Stockholm; 2010.
 196. Bergmark, A. Den evidensbaserade praktikens gränser – om konsekvenserna av "the Dodo bird verdict". In: Billinger K, Hubner L, editors. *Alkohol och droger Samhällsvetenskapliga perspektiv*. Malmö: Gleerups; 2009. p. 55-66.
 197. Ronnby, A. Det sociala arbetets konst. http://www.sosiaalitiето.fi/artikkelipankki/menetelmat/det_sociala_arbetets_konst/; 2006.

198. Batljan, I, Johansson, C, Nordmark, E, Persson, L. Förbättra socionomutbildningen. Dagens Samhälle; 2010.
199. Högskoleverket. Utvärdering av socionomutbildningarna vid svenska universitet och högskolor. Stockholm: Högskoleverket; 2009.
200. Blomgren, C. Forskning och praktik: två sidor av socialt arbete. Socionomen. 2009; 1:20-5.
201. Bergmark, A, Bergmark, Å, Lundström, T. Evidensbaserat socialt arbete. Teori, kritik, praktik. Stockholm: Natur & Kultur; 2011.
202. Eliasson-Lappalainen, R, Edebalk, PG, Meeuwisse, A, Sunesson, S, Svensson, K, Swärd, H. Socialstyrelsen vill dirigera forskning. Universitetsläraren. 2010.
203. Brunnberg, E. Om socionomutbildningar, forskarutbildningar och samtliga avhandlingar i socialt arbete 1980-2012. Förteckning över samtliga doktors- och licentiatavhandlingar i socialt arbete i Sverige. Västerås: Mälardalens högskola.
204. Dellgran, P, Höjer, S. Nya trender och gamla mönster. Doktorsavhandlingarna i socialt arbete 1980-2009. Socialvetenskaplig tidskrift. 2011; 18(2):85-106.
205. Socialstyrelsen. Konsensusprocesser om psykosocialt arbete – vilka har expertisen? under färdigställande.
206. Tengvald, K. Behov av resultatorienterad kunskapsutveckling i socialt arbete. In: Jönson H, editor. Utvärdering och kvalitetssäkring i socialt arbete - rapport från FORSA-symposiet 14-16 september 1995. Lund: Socialhögskolan; 1995. p. 45-54.

Bilaga A. Publikationer

1993

Tengvald, K. (1993). Om utvärdering av det sociala arbetet. *Socionomen* 1, 31-34.

1994

Berglund, M., Andréasson, S., Bergmark, A., Lindström, L., Ågren, G. & Öjehagen, A. (1994). *Behandling av alkoholproblem - slutsatser och rekommendationer*. I SOU 1994:27, *Vård av alkoholmissbrukare. Bilaga 3*. Stockholm: Fritzes.

Berglund, M., Andréasson, S., Bergmark, A., Lindström, L., Ågren, G. & Öjehagen, A. (1994). *Behandling av alkoholproblem. En kunskapsöversikt*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete och Liber Utbildning

1995

Gough, R. & Modig, M. (1995). *Leva med personlig assistans*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete och Liber utbildning.

Hydén, L.-C. & Kyhle Westermarck, P. & Stenberg, S.-Å. (1995). Att besluta om socialbidrag. (CUS-skrift 1995:1) Stockholm: Socialstyrelsen, CUS

Nordfeldt, M. (1995). *Homelessness in Sweden. National Context, Insecurity of Tenure, Policy and Practice*. Brussels: FEANTZA.

Soydan, H. (1995). *Försäkringskassan och invandrarna*. Lund: Bokbox förlag.

Soydan, H. (1995). *Ung och invandrare, I marginalen - att ställas utanför*. Stockholm: FKF:s förlag, 43-53.

Soydan, H. (1995). A cross-cultural comparison of how Swedish and English social workers assess a migrant family in *Scandinavian Journal of Social Welfare*, 2, 85-93.

Soydan, H. (1995). Book Review: The Foundations of social work knowledge. *Scandinavian Journal of Social Welfare*, 4.

Tengvald, K. (1995). Behov av resultatorienterad kunskapsutveckling i socialt arbete., s 219-236 i SOU 1995:58 *Kompetens- och kunskapsutveckling. Delbetänkande av socialtjänstkommittén*.

Tengvald, K. (1995). Behov av resultatorienterad kunskapsutveckling i socialt arbete. I *Håkan Jönson red. Utvärdering och kvalitetssäkring i socialt arbete - Rapport från FORSA-symposiet 14-16 september 1995*. Meddelande från Socialhögskolan 1995:2. Lund: Lunds universitet, Socialhögskolan.

Tengvald, K. (1995). *Lokal uppföljning av insatsernas värde för klienterna - ett verktyg i kvalitetsarbete*. Stockholm: FKF förlag

Vinnerljung, B. (1995). Mortalitet bland fosterbarn som placerats för tonåren. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 2, 60-72.

1996

Andréasson, S., Lindström, U., Armelius, B.-Å., Larsson, H., Berglund, M., Frank, A., Bergman H., Rydberg, U. & Zingmark, D. (1996). *ASI - ett sätt att intervjua klienter i missbrukarvården*. (CUS-skrift 1996:1). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.

Andersson, G., Aronsson, K., Hessle, S., Hollander, A. & Lundström, T. (red.). (1996). *Barnet i den sociala barnavården*. Stockholm: CUS & Liber Utbildning.

Berglund, M., Andréasson, S., Bergmark, A., Oscarsson, L., Tengvald, K. & Öjehagen, A. (1996). *Dokumentation inom missbrukarvården - behandlingsarbete, metodutveckling, utvärdering*. Stockholm: CUS & Liber Utbildning.

Hessle, S., Stenström, N., Sundell, K. & Wåhlander, E. (1996). Sociala barnavårdsutredningar. In G. Andersson, K. Aronsson, S. Hessle, A. Hollander & T. Lundström (Red.). *Barnet i den sociala barnavården* (s. 124-157). Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete och Liber.

- Hydén, Lars-Christer (1996). Att besluta om socialbidrag. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 3, 180-194.
- Mossler K., Tengvald, K. & Gullberg, A. (1996). Unga och invandrare - nya bidragsgrupper. *Välfärds Bulletin*, 2, 4-7.
- Soydan, H. (1996). Exploring concepts in *Social Work and Minorities*. Ingår i C. Williams, Soydan, H. & Mark Johnson (red.). London: Routledge.
- Soydan, H. (1996). Using the vignette method in cross-cultural comparisons. Ingår i L. Hantrais & S. Mangen, *Cross-National Research Methods in the Social Sciences* (pp. 120-128). London: Pinter.
- Soydan, H. (1996). Asymmetrisk interaktion. I *Socialvetenskaplig tidskrift*, 3, 221 -227.
- Soydan, H. (1996). Centrum för utvärdering av socialt arbete - en presentation. *Nordisk Socialt arbeid*, 3, 217-220.
- Soydan, H. (1996). Klientisering i socialpolitiken. *Scandinavian Migration and Ethnic Minority Review*, 3, 11-14.
- Soydan, H. (1996). Book Review: M Satka, Making Social Citizenship. Conceptual Practices from the Finnish Poor Law to Professional Social Work. *Nordiskt Socialt Arbete*, 2, 143-145.
- Soydan, H. (1996). Book Review: Social Policy in the European Union. *Scandinavian Journal of Social Welfare*, 2.
- Soydan, H. (1996). Book Review: T Gur, Staten och nykomlingarna. En studie av den svenska invandrapolitikens idéer. *Invandrare och minoriteter*, 4, 34.
- Soydan, H. (1996). Klientisering i socialpolitiken. *Invandrare och minoriteter*, 3, 11 -14.
- Tengvald, K. & Andréasson, S. (1996). Peerspektiv på uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring inom missbrukarvården, s.18-32. Ingår i Berglund, M. mfl. *Dokumentation inom missbrukarvården. Behandlingsarbete, Metodutveckling. Utvärdering*. Stockholm: CUS & Liber förlag.
- Vinnerljung B (1996). Skilda uppväxtöden men lika i vuxen ålder. *Social Forskning*, 1, 13-15.
- Vinnerljung, B. (1996). Hur vanligt är det att ha varit fosterbarn? *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 3, 166-79.
- Vinnerljung, B. (1996). *Svensk forskning om fosterbarnvård*. Stockholm: CUS och Liber utbildning.

1997

- Nygren, L. & Soydan, H. (1997). Social Work and its Dependency on Practice. *Scandinavian Journal of Social Welfare*, 6, 217-224.
- Nygren, S. & Soydan, H. (1997). Förändringars beständighet och social värdighet - en uppföljningsstudie av KrAmi-verksamheten i Örebro. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 1, 22-42.
- Stenberg, S-Å. & Hård af Segerstad, C. (1997). Det sociala arvet i ny belysning - socialbidrag och försörjningsvillkor. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 3, 183-198
- Tengvald, K. (1997). Perspektiv på kvalitetssäkring - uppföljning dokumentation av socialt arbete. *Nordisk socialt arbeid*, 1, 20-30.
- Tengvald, K. (1997). Att besluta om socialbidrag - stora variationer i samma ärende. Ingår i Socialstyrelsen: 11 röster om socialbidrag (SoS 1997:5 s 106-120). Stockholm: Socialstyrelsen.
- Tengvald, K. (1997). Socialt arbete utvärderas. *Social forskning*, 2, 9-11.
- Vinnerljung B (1997). Efter "langvarig omsorg" - fosterbarn som vuxne. *Norges Barnevern*, 74, 1-27.
- Vinnerljung, B. (1997). Efter långvarig vård - fosterbarn som vuxna. I *Med fokus på barnen* (s 64-72). Stockholm: SFR. Rapport från Socialtjänstforum, Göteborg 8-9 april 1997.

1998

- Bergmark, A. & Oscarsson, L. (1998). Hur styrs missbrukarvården? Om utvecklingen under 1990-talet. *Socionomen*, 4, 47-53.
- Bergström, R. & Milton, P. (1998). *Uppsalamodellen och socialbidragstagarna. En effektutvärdering*. Stockholm,. (CUS-skrift 1998:1). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Cheetham, J., Mullen, E., Soydan, H. & Tengvald, K. (1998). Evaluation as a tool in the development of social work discourse: National diversity or shared preoccupations? Reflections from a conference, *Evaluation*, 1, 9-24.

- Myrenberg, K. (1998). Klientdokumentation inom kommunernas öppna missbrukarvård. – om mål, innehåll och användning. *Socionomen*, 6, 47-51.
- Soydan, H. (1998). Book Review: V Denvall och T Jacosson (red), *Vardagsbegrepp i socialt arbete. Ideologi, teori och praktik. Socialvetenskaplig tidskrift*, 2.
- Soydan, H. (1998). Understanding migration. In C. Williams, Soydan, H. & M. Johnsson (Eds.), *Social Work and Minorities* (p. 20-35). London: Routledge.
- Soydan, H. (Guest editor). (1998). Evaluation as a Tool in the Development of Social Work Discourse. *Scandinavian Journal of Social Welfare: Special issue: Evaluation Research and Social Work*, 2.
- Soydan, H. & Williams, C. (1998). Exploring concepts. In C. Williams, H. Soydan & M. Johnson (Eds.), *Social Work with Minorities* (p. 3-19). London: Routledge.
- Vinnerljung B. (1998). Fosterbarns skolgång och utbildning. *Socialvetenskaplig Tidskrift*. 5, 58-80.
- Vinnerljung, B. (1998). Socialt arv. I V. Denvall & T. Jacobson (red), *Vardagsbegrepp i socialt arbete* (s 21-44). Stockholm: Nordstedts.
- Östberg, F. (1998). Den nya frivilligheten. *Nordisk Socialt Arbeid*, 18, 2-9.

1999

- Andersson, B. & Bjerkman, A. (1999). *Mellan myndighet och familj* (FoU-rapport 1999:27). Stockholm: Stockholm Stad, FoU-enheten.
- Andréasson, S., Lindström, U., Armelius, B-Å., Larsson, H., Berglund, M., Frank, A., Bergman, H., Rydberg, U., Zingmark, D. & Tengvald, K.(1999). *ASI- en strukturerad intervjumetod för bedömning av alkohol- och narkotikarelaterade problem*. CUS-skrift 1999:2. Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Bergmark, A. & Oscarsson, L. (1999). Behandlingsmotivation och tvångsvård. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 6, 195-211.
- Dellgran, P. & Höjer, S. (1999). *Kunskapandets villkor och gestalt* (CUS-skrift 1999:1). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Dellgran, P. & Höjer, S. (1999). När studenten själv får välja. *Socionomen*, 5, 30-48.
- Egelund, T. (1999). *Analyse af handlederuddannelserne i Göteborg, på Sköndal og i Göteborg* (CUS-skrift 1999:6). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Egelund T. (1999). *Onde cirkler i socialt arbejde* (Social Årsrapport 1999), 17-37. Köbenhavn: Center for alternativ samfundsanalyse (CASA) og Socialpolitisk forening.
- Egelund T. (1999). Om nordisk supervisionsteori - teoretisk orientering og organisatorisk forankring, *Nordisk Socialt Arbeid*. 3, 138-148.
- Ekendahl, M. (1999). *Att välja vårdform – En studie inom fyra kommuners öppna alkoholvård*. (CUS-skrift 1999:4). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Ekendahl, M. (1999). *Vinjetstudie inom fyra kommuners öppna alkoholvård - socialarbetares bedömning av klienters vårdbehov och adekvat vårdtyp* (CUS-skrift 1999:4). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Hessle, S. & Vinnerljung, B (1999). *Child Welfare in Sweden – an Overview* (Stockholm Studies of Social Work 15). Stockholm University. Department of Social Work.
- Häll, L. & Roselius, M. (1999). Några invandrargrupperns möte med Sverige: Diskriminerade och otrygga. *Välfärdsbulletin*, 4, 20-23.
- Jergeby, U. (1999). *Att bedöma en social kontext - studier med vinjettdesign* (CUS-skrift 1999:3). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Nyström, S. (1999). *Socialt förändringsarbete – en fråga om att omförhandla mening*. Doktorsavhandling. Stockholm: HLS förlag.
- Nyström, S. (1999). Bort från brott och missbruk. Med KrAmi eller Knuff. *Socialpolitik*, 4, 42-44.
- Nyström, S. & Soydan, H. (1999). *Från brott till arbete – en studie av KrAmi-programmens värde för klienterna* (CUS-skrift 1999:5). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Rantanen, J. (red). Tengvald, K., m. fl. (1999). *International Evaluation of the National research and Development Centre for Welfare and Health*. Helsinki: Ministry of Social Affairs and Health. Nr 12 1999.
- Roselius, M. & Häll, L. (1999). Invandrare svagt förankrade i Sverige. *Välfärdsbulletin*, 3, 6-8.
- Runqvist, W. (1999). Socialt arbete bortom etnicitetens gränser–avrapportering från konferensen Beyond Racial Divides. *CUS engångstidning*.

- Soydan, H. (1999). Social work evaluation in Sweden and Robert Stake, In R. Davis (ed.). *Proceedings of the Stake Symposium on Educational Evaluation* (p. 215-223). Illinois: University of Illinois.
- Soydan, H. (1999). Faculty Opposition: Björn Blom, Marknadsorientering av socialtjänstens individ- och familjeomsorg – Om villkor, processer och konsekvenser. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 1, 72-81.
- Soydan, H., Jergeby, U., Olsson, E., & Harms-Ringdahl, M. (1999). *Socialt arbete med etniska minoriteter – en litteraturöversikt*. Stockholm: CUS och Liber.
- Sundell, K. (1999). Familjerådslag – vad vet vi egentligen. *Socionomen*, 5, 22-24.
- Sundell, K. (1999). The Swedish family group conference study. *Protecting children*, 14, 32.
- Sundell, K. & Haeggman, U. (1999). *Familjerådslag i Sverige* (FoU-rapport 1999:1). Stockholm: Stockholms Stad, FoU-enheten.
- Sundell, K. & Karlsson, U. (1999). *Social barnavård i tio svenska kommuner. Vilka barn berörs, hur utreds de och vad händer med dem* (FoU-rapport 1999:26). Stockholm: Stockholms Stad, FoU-enheten.
- Tengvald, K., Bergström M., Sterky, E., Westergren, K. & Gidlöf, C. (1999). *Kvalitetsarbete i socialtjänsten – en nationell kartläggning* (CUS-skrift 1999:7) Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Vinnerljung, B. (1999). Den sociale arv. I V. Denvall & T. Jacobson (red). *Hverdagsbegreper i socialt arbejde* (s 81-109). Köpenhamn: H. Reitzels Forlag.
- Vinnerljung, B. (1999). Are girls really much more likely than boys to be placed in foster care? *International Journal of Social Welfare*, 8, 78-80.
- Vinnerljung, B. (1999). Förekomst av adoptivbarn och långtidsvårdade fosterbarn bland placeringar av tonåringar i dygnsvård. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 6, 313-328.
- Vinnerljung Bo & Kyhle-Westermarck Pia (1999). Barnavårdsakter i storstäder försvunna i strid med lagen. *Kommunaktuellt*, 3, 27-28.
- Vinnerljung, B., Sallnäs, M. & Oscarsson, L. (1999). Dygnsvård för barn och ungdom 1983-1995 - förändringar i vårdlandskapet sedan Socialtjänstlagens tillkomst. *Socionomens Forskningssupplement nr 11 (Socionomen 8)*, 1-20.
- Östberg, F., Wåhlander, E. & Milton, P. (1999). *Barnavårdsutredningar i sex kommuner – en vinjetstudie* (CUS-skrift 1999:8). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.

2000

- Berglund, M., Andreasson, S., Bergmark, A., Blomqvist, J., Lindström, L., Oscarsson, L., Ågren, G., & Öjehagen, A. (2000). *Behandling av alkoholproblem – en kunskapsöversikt*, Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete och Liber.
- Egelund T. (2000). Ska forskningen vara okritisk till de handledningsmodeller som används? *Socionomen*, 2, 28-31.
- Egelund T. (2000). Täcker handledarutbildningen dagens sociala problem? *Socionomen*, 2, 31-37.
- Egelund T. (2000). Täcker handledarutbildningen dagens sociala problem? *Socionomen*, 2, 31-37.
- Egelund, T., Kvilhaug, A., Liebing, A., & Östberg, F. (2000). *Social barnavård – kunskap och professionalisering. En komparativ studie av undervisningen i social barnavård i svensk och dansk socionomutbildning* (CUS-skrift 2000:5). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Egelund, T., Kvilhaug, A., Liebing, A., & Östberg, F. (2000). *Social børneforsorg – kundskab og professionalisering: Et komparativ studie af undervisningen om social børneforsorg i svensk socionomuddannelse og dansk socialrådgiveruddannelse* (CUS-skrift 2000:2). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Håkansson, M. (2000). *Undervisning i alkohol- och droggkunskap – En kartläggning av sex olika grundutbildningar inom universitet och högskola* (CUS-skrift 2000:4). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Jergeby, U. & Soydan, H. (2000). Social work research and evaluation: A Swedish perspective. *Journal of Social Work Research and Evaluation*, 1, 59-70.
- Lagerberg, D. & Sundelin, C. (2000). *Risk och prognos i socialt arbete med barn – forskningsmetoder och resultat*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete och Gothia.

- Milton, P. (2000). När man vill veta hur det går för klienterna. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 7, 361-375.
- Minas, R. & Stenberg, S-Å. (2000). *På tröskeln till bidrag – mottagningen av nya socialbidragsansökningar på sju socialkontor i Sverige.* (CUS-skrift 2000:1). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Nyström, S. (2000). Den sociala förändringens kritiska punkter – med exempel från sociala program. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 4, 389-413.
- Puide, A. (red.). (2000). *Socialbidrag i forskning och praktik*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete och Gothia.
- Roselius, M. (2000). Minority Women's Socio-Economic Situation. *Health Issues of Minority Women Living in Europe – Report from Meeting in Göteborg, Sweden*, 11-12 November 1999, s. 50-71.
- Roselius, M. (2000). Fyra etniska gruppers förankring i Sverige och dess samband med hälsa. *Socialmedicinsk tidskrift*, 77, 23-31.
- Roselius, M. & Häll, L. (2000). Arbete och social förankring bland invandrare. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 1, 49-59.
- Sjöblom, Y. (2000). Dokumentation från konferensserie om barnavårdsutredningar hållna under våren 1998 med föreläsningar av Ruth Wächter, Kari Killén och Anders Broberg. Socionomen.
- Soydan, H. (2000). Book Review: A Meeuwisse, S Sunesson, H Swärd (red) Socialt arbete. En grundbok. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 4, 422-426.
- Sundell, K. (2000). Family group conferences in Sweden. In G. Burford & J. Hudson (Eds.). *Family group conferencing: New directions in community centered child and family practice* (198-206). Hawthorne, NY: Aldine de Gruyter.
- Sundell, K. & Egelund, T. (2000). *Barnavårdsutredningar – en kunskapsöversikt*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete & Gothia.
- Tengvald, K. & Varg, N. (2000). Erfarenheter från CUS. Bilaga 2 Ingår i Socialstyrelsen: *Nationellt stöd för kunskapsutveckling inom socialtjänsten*. (SoS-rapport 2000:12). Stockholm: Socialstyrelsen.
- Vinnerljung, B., Langlet, P., Zaar, A. K. & Gunnarson, T. (2000). Prevalens av långa vårdtider m.m. bland barn som placerats i dygnsvård - en kohortstudie. I SOU 2000:77: *Omhändertagen. Samhällets ansvar för utsatta barn och unga. Betänkande av LVU-utredningen*.
- Östberg, F. (2000). Barnavårdsutredningar: Stora skillnader beroende på var barnet bor, *Socionomen*, 3, 43-47.

2001

- Andersson, G., & Arvidsson Bangura, M. (2001). *Vad vet vi om insatsen kontaktperson/-familj? En kunskapsöversikt* (Meddelanden från Socialhögskolan, 2001:1). Lund: Lunds universitet, Socialhögskolan.
- Aronson, K., Andersson, G., Hessle, S., Hollander, A., & Lundström, T. (2001). *Haverier i social barnavård? – Fem fallstudier*, Stockholm: CUS & Gothia
- Bergström, M. (2001). Kvalitetsarbete i socialtjänsten – i vilken utsträckning och vad upplevs som problem? *ESV-nytt*, 1, 28-29
- Boruch, R., Soydan, H., Duggan, L., Petrosino, A. & Sanchez-Meca, J. (2001). Meeting the Challenges of Evidence-Based Policy: The Campbell Collaboration. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 578, 14-34.
- Dominelli, L., Lorenz, W. & Soydan, H. (2001). *Beyond Racial Divides – Ethnicities in Social Work Practice*, London: Ashgate.
- Egelund, T. & Kvilhaug, A. (2001). Supervisionens organisering. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 8, 180-200.
- Egelund, T. & Sundell, K (2001). *Til barnets bedste. Undersøgelser af børn og familier - En forskningsoversigt*. København: H. Reitzels forlag.
- Hanesch, W. & Baltzer, N. (2001). Activation Policies in the Context of Social Assistance. The Role of Social Assistance as Means of Social Inclusion and Activation. A comparative study of minimum income in seven European countries. STAKES, Finland & European Commission.

- Hansson, K. & Olsson, M. (2001). Känsla av sammanhang – Ett mänskligt strävande. *Nordisk Psykologi*, 3, 238-255.
- Hansson, K. (2001). *Familjeterapi på goda grunder - en forskningsbaserad översikt*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete och Gothia.
- Heikkilä, M. (2001). *The Role of Social Assistance as Means of Social Inclusion and Activation. A comparative study of minimum income in seven European countries*. Contexts. STAKES, Finland & European Commission.
- Heikkilä, M., Keskitalo, E. (eds) (2001). *Social Assistance in Europe. A comparative study on minimum income in seven European countries*. Synthesis report. STAKES Finland & European Commission.
- Kazepov, Y., Sabatilli, S. (2001). How Generous are Social Assistance Schemes? A comparative analysis of benefit levels. The Role of Social Assistance as Means of Social Inclusion and Activation. A comparative study of minimum income in seven European countries. STAKES, Finland & European Commission.
- Lorenz, W., Dominelli, L., & Soydan, H. (red.) (2001). *Beyond Ethnic Divides: Ethnicities in Social Work Practice*. Ashgate: Aldershot
- Lundström T & Vinnerljung B (2001). Omhändertaganden av barn under 1990-talet. I Szebehely M (red) *Välfärdstjänster i omvandling* (289-336). Antologi från Kommittén Välfärdsbokslut, SOU 2001:52.
- Minas, R. (2001). Att skilja »agnar från vetet« – telefonmottagningarnas organisation och selektion av socialbidragsförfrågningar. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 8, 201-219.
- Nyström, S. (2001). Ungas kriminella handlande – en utmaning för det sociala arbetet. I Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: *Ungdomars villkor och samhällets vård* (s. 25-32). Stockholm: FAS.
- Petrosino, A., Boruch, R., Soydan, H., Duggan, L., & Sanchez-Meca, J. (2001). Meeting the challenges of evidence-based policy: The Campbell Collaboration. *Annals of the American Academy of Political and Social Research*, 577, 14-34.
- Puide, A. (2001). *Recipients and Social Assistance Dependency. The Role of Social Assistance as Means of Social Inclusion and Activation. A comparative study of minimum income in seven European countries*. STAKES, Finland & European Commission.
- Puide, A. & Minas, R. (2001). Recipients of Social Assistance. In Heikkilä & Keskitalo (Eds.), *Social Assistance in Europe. A comparative study on minimum income in seven European countries*. Synthesis Report. STAKES, Finland & European Commission.
- Rantanen, J. (ed), Tengvald, K. m.fl. (2001). *Follow-up Evaluation of STAKES*. Helsinki: STAKES.
- Schuerman, J., Soydan, H., Macdonald, G., Forslund, M., de Moya, D., & Boruch, R. (2001). Systematic Reviews of Research in Social Work and Social Welfare. *Journal of Social Work Research and Evaluation*, 2, 309-317.
- Soydan, H. (2001). Campbell Collaboration. A major initiative in the history of empirical social sciences. *Nordic Evidence-Based Health Care Newsletter*, 5, 33-34.
- Soydan, H. (2001). From vocational to knowledge-based education: An account of the Swedish social work education. *Social Work Education*, 20, 111-121.
- Soydan, H. (2001). Vad är Campbell Collaboration? I *Forskningssamverkan och nya former av kunskapsbildning*. Proceedings from the 2nd HSS Research Conference, Halmstad University, May 2001. Halmstad: Halmstad University.
- Soydan, H., Erzan, R. & Tracy, M. (Guest editor) (2001). *Social Development Issues: Social development, public expenditure, and participation*. 23.
- Sundell, K., Vinnerljung, B., & Ryburn, M. (2001). Social workers' attitudes towards Family Group Conferences in Sweden and the United Kingdom. *Child and Family Social Work* 6, 327-336.
- Tengvald, K. (2001). Kunskapsbaserad utveckling av det sociala arbetet - för klienternas bästa. *Socionomen*, 1, 22-27.
- Tengvald, K. (2001). Nationellt stöd för kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. *Socionomen*, 3, 20-21.
- Vedung, E. & Dahlberg, M. (2001). *Demokrati och brukarutvärdering*. Lund: Studentlitteratur.
- Vinnerljung B (2001). Dygnsvårdsplaceringar av tonåringar – fungerar de? I Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: *Ungdomars villkor och samhällets vård* (s. 50-56). Stockholm: FAS.

- Vinnerljung, B. & Ribe, M. (2001). Mortality after care among young adult foster children in Sweden. *International Journal of Social Welfare*, 10, 164-173.
- Vinnerljung, B., Sallnäs, M. & Kyhle Westermark, P. (2001). *Sammanbrott vid tonårsplaceringar – om ungdomar i fosterhem och på institution*. Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.

2002

- Bergström, M. (2002). Assessing Quality within the Swedish Social Services. *Journal of Social Work Research & Evaluation*, 3, 159-170.
- Bergström, M. (2002). Managing Quality within the Swedish Social Services: The Uses and Obstacles to Evaluating Outcomes, *Evaluation*, 8, 388-402.
- Egelund, T. & Kvilhaug, A. (2002). Supervisionens mål – professionalisering og personalepleje. *Nordisk Sosialt Arbeid*, 2, 85-94.
- Engström, C. & Nyström, S. (2002). ASI-intervjun ger kunskap om klienterna. *Socionomen*, 5, 26-29.
- Eriksson, L. (2002). En studie i sammanbrott. *Socionomen*, 1, 41-43.
- Forslund, M., Jergeby, U., Soydan, H. & Williams, C. (2002). Responding to Ethnicity: a Cross-national Evaluation of Social Work Responses in Child Protection Cases. *Social Work in Europe*, 9, 39-51.
- Hjern, A., Lindblad, F. & Vinnerljung, B. (2002). Suicide, psychiatric illness and social maladjustment in intercountry adoptees in Sweden: a cohort study. *Lancet*, 360, 443-448.
- Hjern, A. & Vinnerljung, B. (2002). Health care for children in foster and residential care. Invited commentary. *Acta Paediatrica*, 91, 1153-1154.
- Jergeby, U. (2002). Outcome Evaluations as Performed by Practitioners in Sweden. I T. Vecchiato, A.N. Maluccio & C. Canali (eds.). *Comparative Client and Program Perspectives on Outcome Evaluation in Child and Family Services*. (172-182). New York: Aldine de Gruyter.
- Jergeby, U. & Haluk, S. (2002). Assessment Processes in Social Work Practice When Children Are at Risk: A Comparative Cross-National Vignette. *Journal of Social Work Research & Evaluation*, 3, 127-144.
- Jess, K. & Nyström, S. (2002). En investering i arbete. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 2-3, 240-260.
- Nilsson, M. (2002). *Teknisk rapport från undersökning – Socialt arbete med klienter med utländsk bakgrund*. Statistiska Centralbyrån.
- Nyström, S., Jess, K. & Soydan, H. (2002). Med arbete som insats – klienteffekter och samhällsekonomisk lönsamhet i socialt arbete (CUS-skrift 2002). Stockholm: CUS.
- Puide, A. & Minas, R. (2002). En kartläggning av kommunernas arbete med socialbidrag. *Socionomen*, 3, 21-25
- Schuerman, J., Soydan, H., Macdonald, G., Forslund, M., de Moya, D. & Boruch, R. (2002). The Campbell Collaboration. *Research on Social Work Practice*, 12, 309-317.
- Soydan, H. (2002). Book Review: K. O'Hagan, Cultural competence in the caring professions, London, Jessica Kingsley. *European Journal of Social Work*, 5, 242-244.
- Soydan, H. (2002). Formulating research problems in practitioner-researcher partnership. *Social Work Education*, 21, 297-304.
- Soydan, H. (2002). *Socialt arbete och utvärdering*. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 3-4, 98-103.
- Soydan, H., Boruch, R. & Lavenberg, J. (2002). *Identifying Experiments with Health Related Outcomes: The Campbell Collaboration*. Philadelphia, University of Pennsylvania. Graduate School of Education. Report L-33.
- Soydan, H., Nyström, M. & Reh binder, K. (2002). Identifying Social Experiments Pertinent to Social Work and Ethnicity: The Campbell Collaboration. Campbell Collaboration Social Welfare Coordinating Group, Campbell Collaboration, Philadelphia, USA and Center for Evaluation of Social Services, Sweden.
- Soydan, H. & Vinnerljung, B. (2002). Några problem i utvärdering av sociala interventioner och i utfallsstudier. *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 9, 160-174.
- Sundell, K. (2002). *Familjerådslag i Sverige. Socialtjänstens fortsatta insatser till barn och föräldrar* (FoU-rapport 2002:3). Stockholms stad: FoU-enheten.
- Tengvald, K., Soydan, H., Nyström, M. & Ulmanen, P. (2002). Framtida arbete med kunskapsöversikter vid Centrum för utvärdering av socialt arbete. Stockholm: CUS.
- Vinnerljung, B., Sallnäs, M. & Kyhle Westermark, P. (2002). Sammanbrott vid tonårsplaceringar i fosterhem och på institution. *Nordisk Sosialt Arbeid*, 22, 24-32.

2003

- Andreassen, T. (2003). *Institutionsbehandling av ungdomar - vad säger forskningen?* Stockholm: CUS, SiS, Norska Barn- och Familjedepartementet & Gothia.
- Cederblad, M. (2003). *Från barndom till vuxenliv - en översikt av longitudinell forskning*. Stockholm: CUS & Gothia.
- Ferrer-Wreder, L., Stattin, H., Cass Lorente, C., Tubman, J. & Adamson, L. (2003). *Successful prevention and youth development programs. Across borders*. New York: Kluwer Academic/Plenum.
- Hjulström, F. (2003). Klienter och socialarbetare uttalar sig om arbetssätt. C-uppsats. Stockholm: Socialhögskolan i Stockholm.
- Lindblad, F., Hjern, A. & Vinnerljung, B. (2003). Inter-country adopted children as young adults - a Swedish cohort study. *American Journal of Orthopsychiatry*, 73, 190-202.
- Lindblad, F., Hjern, A. & Vinnerljung, B. (2003). Överrisker för internationellt adopterade att utveckla allvarlig psykisk symtomatologi och sociala störningar. *Läkartidningen*, 100, 707-709.
- Nyström, S. (red). (2003). Metoder för missbrukarvården – ASI-intervjun i praktisk tillämpning (CUS-rapport 2003:4). Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Tengvald, K. (2003). Evidensbaserad praktik – om strävan att öka kunskaperna om evidensbaserade insatser. Ingår i Varg, N. red. *Perspektiv på kunskapsutveckling inom socialtjänsten. En antologi*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Wilson, S. J., Lipsey, M. W. & Soydan, H. (2003). Are mainstream programs for juvenile delinquency less effective with minority youth than majority youth? A meta-analysis of outcomes research, *Research on Social Work Practice*, 13, 3-36.

2004

- Barth, R. & Ferguson, C. (2004). Educational risks and interventions for children in foster care. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Boruch, R., Soydan, H. & de Moya, D. (2004). The Campbell Collaboration: Concepts, Status, and Plans. *Brief Treatment and Crisis Intervention*, 3, 277-287.
- Bergman, H., Jenner, H., Nyström, S. & Wennberg, P. (2004). *Markörer och diagnostiska test. Underlagsrapport för projektet: Nationella riktlinjer för missbrukarvård*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Hjern, A., Vinnerljung, B. & Lindblad, F. (2004). Avoidable mortality among intercountry adoptees and child welfare recipients – a national cohort study, *Journal of Epidemiology and Community Health*, 58, 412-417, 2004.
- Jergeby, U. (2004). *Systematisk bedömning inom socialtjänsten*. SoSrapport 2004-131-10 Stockholm: Socialstyrelsen.
- Sallnäs, M., Vinnerljung, B. & Kyhle Westermarck, P. (2004). Breakdown of teenage placements in Swedish foster and residential care, *Child and Family Social Work*, 9, 141-152.
- Soydan, H. (2004). Book Review: B. Thyer & M. Kazi (eds.). *International Perspectives on Evidence-based Practice in Social Work*. *European Journal of Social Work*.
- Soydan, H. (2004). Book Review: L. Dominelli. *Anti-Oppressive Social Work Theory and Practice*. *European Journal of Social Work*, 7, 118-120.
- Sundell, K. & Vinnerljung, B. (2004). Outcomes of family group conferencing in Sweden. A three year follow up. *Child Abuse & Neglect*, 28, 267-286.
- Sundell, K., Vinnerljung, B., Andréé Löfholm, C. & Humlesjö, H. (2004). Socialtjänstens barn. Hur många är de, vilka blir insatserna, hur ofta återaktualiseras de och vad händer dem i vuxen ålder? (FoU-rapport 2004:4). Stockholms socialtjänstförvaltning: FoU-enheten.
- Söderholm Carpelan, K & Hermodsson, A. (2004). ADAD och utvecklingen av ett dokumentationssystem för ungdomar, *Nordisk socialt arbeid*, 2, 110-123.
- Tengvald, K., Andrén, A., Bergman, H., Engström, C., Nyström, S., Sallmén, B., & Öberg, D. (2004). Implementing the Addiction Severity Index (ASI) in Swedish human services sectors: Experiences, problems and prospects. *Journal of Substance Use*, 9, 163-171.
- Tengvald, K. (2004). Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete – fortsatt satsning på nationellt stöd för socialtjänstens kunskapsutveckling i Socialstyrelsen. *För en kunskapsba-*

serad socialtjänst; Redovisning av ett regeringsuppdrag 2001-2003. SoS rapport 2004-131-11. Socialstyrelsen, Stockholm.

- Trube, A (2004). New methods of social assistance for long-term welfare recipients - reforms between proclamation and practice in Germany, Stockholm: Socialstyrelsen, CUS.
- Vinnerljung, B., Hjern, A. & Öman, M. (2004). Återplaceringar av barn i dygnsvård (II): - vad ökar eller minskar risken? *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 11, 150-167.
- Vinnerljung, B., Öhman, M. & Gunnarson, T. (2004). Återplaceringar av barn i dygnsvård: I – hur vanligt är det? *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 11, 54-75.
- van der Veen, R & Moulijn, M (2004). *Public service reform in the Netherlands: The case of social assistance*. Stockholm: CUS.

2005

- Andershed, H. & Andershed, A-K. (2005). *Normbrytande beteende i barndomen: Vad säger forskningen?* Stockholm: IMS, SIS & Gothia.
- Ferrer-Wreder, L., Stattin, H., Cass Lorente, C., Tubman, J. & Adamson, L. (2005). *Framgångsrika preventionsprogram för barn och unga: En forskningsöversikt*. Stockholm: IMS, SiS & Gothia.
- Forster, M., Sundell, K., Melin, L., Morris, R. J. & Karlberg, M. (2005). *Charlie och Komet. Utvärdering av två lärarprogram för barn med beteendeproblem* (FoU-rapport 2005:2). Stockholms socialtjänstförvaltning: FoU-enheten.
- Färm, K. (2005). *Studiehandledning till boken Institutionsbehandling av ungdomar – vad säger forskningen?* Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Hansson, K. m. fl. (2005). Preventiva insatser vid antisocialt beteende hos barn med hjälp av Marte Meo. *Socionomens forskningssupplement* 17, 13–20.
- Jergeby, U. & Tengvald, K. (2005). Evidensbaserad praktik och IMS uppdrag. *Socionomen*, 8, 43–45.
- Jergeby, U. (2005). Det ska vara enkelt. Evidensbaserat socialt arbete. IMS har ordet. *Socionomen*, 1, 29–32.
- Nyblom, J. (2005) Visibility and 'child view' in the assessment process of social work: cross-national comparisons. *International Journal of Social Welfare*, 14, 315–325
- Nyström, S. (2005). Svenske resultater af konsekvenspædagogisk inspirert praksis. Konsekvenspædagogen. *Magasin om pædagogik, september*, København.
- Nyström, S., Sallmén, B. & Öberg, D. (2005). *Beslut på bättre grunder – en handbok för ASI-användare*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Petrosino, A. & Soydan, H. (2005). The impact of program developers as evaluators on criminal recidivism: Results from meta-analyses of experimental and quasi-experimental research. *Journal of Experimental Criminology*, 1, 435–450.
- Soydan, H., Jergeby, U., Nyblom, J. & Glad, J. (2005). *Bedömning av ett barnavårdsärende*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Söderholm Carpelan K. (2005). Svenskt-norskt samarbete om institutionsbehandling: Förutsättningen för att utvärderingen av modellen ska lyckas är att tillströmningen av ungdomar är hög. *Socionomen*, 5, 18-19.
- Söderholm Carpelan, K. (2005). Ambitiös genomgång av preventionsforskning, *Sistone*, 5, 27.
- Williams, C. & Soydan, H. (2005). When and how does ethnicity matter? A cross-national study of social work responses to ethnicity in child protection cases, *British Journal of Social Work*, 35, 901–920.
- Vinnerljung, B. & Franzén, E. (2005). Kontaktfamilj/kontaktperson – omfattning och samband med placering i dygnsvård, *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 12, 345–365.
- Vinnerljung, B., Öhman, M., & Gunnarson, T. (2005). Educational attainments of former child welfare clients – A Swedish national cohort study, *International Journal of Social Welfare*, 14, 265–276.

2006

- Anttila, S. (2006). Metaanalyser för socialt arbete. I Blom, B. Morén, S & Nygren, L. (red). *Kunskap i socialt arbete* (s. 115-132). Stockholm: Natur & Kultur.

- Anttila, S., Ericson, C., Glad, J., Fredriksson, M., Olofsson, H., Smedslund, G. m.fl. (2006). Utfall och effekter av sociala metoder för kvinnor som utsatts för våld i nära relationer. En systematisk översikt. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Davies, P., Newcomer, K., & Soydan, H. (2006). Government as Structural Context for Evaluation. I F. Shaw, J. C. Green & M. M. Mark (eds.). *Handbook of Evaluation: Programme, Policy and Practice* (s. 163-183). Thousand Oaks. Sage Publications.
- Delfabbro, P. (2006). *Programs for anti-social minority youth in Australia and New Zealand – A Literature review*. Stockholm: IMS.
- Denvall, V. & Vinnerljung, B. (2006). Är socialt arbete till nytta? I V. Denvall & B. Vinnerljung (red), *Nytta och fördärv. Socialt arbete i kritisk belysning* (s. 15-23). Stockholm: Natur och Kultur.
- Denvall, V. & Vinnerljung, B. (red). (2006). *Nytta och fördärv. Socialt arbete i kritisk belysning*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Eriksson, L. (2006). *Studiehandledning till boken Framgångsrika preventionsprogram för barn och unga*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Freij, B. (2006). *Studiehandledning till kunskapsöversikten Risk och Prognos i socialt arbete med barn. Forskningsmetoder och resultat*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Franzén, E. & Vinnerljung, B. (2006). Foster children as young adults: many motherless, fatherless or orphans. A Swedish national cohort study. *Journal of Child and Family Social Work*, 11, 254-263.
- Färm, K. (2006). *Studiehandledning till kunskapsöversikten Normbrytande beteende i barndomen. Vad säger forskningen?* Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Glad, J. (2006). Co-operation in a child welfare case: a comparative cross-national vignette study. *European Journal of Social Work*, 9, 223-240.
- Gustafsson, C. (2006). *Kartläggning av bedömningsmetoder för psykiskt funktionshindrade*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Gustafsson, C., Öjehagen, A., Hansson, L., Sandlund, M., Cruce, G., Nyström, M., Glad, J., Jonsson, A-K., & Fredriksson, M. (2006). *Effekter av psykosociala insatser för personer med utvecklingsstörning och samtidig psykisk ohälsa - En sammanställning av systematiska översikter*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS
- Hultman, M. (2006). *Rapport om kvalitetsregister*. Stockholm: IMS.
- Håkansson, P. A. (2006). *Insatser mot hedersrelaterat våld – resultatutvärderingar i andra länder*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Jensen, T. G., Schmidt, G., Nordin Janero, K. & Roselius, M. (2006). *Indsatser mod æresrelateret vold – en undersøgelse i seks lande* (rapport 06:23). København: Socialforskningsinstituttet.
- Kling, Å., Sundell, K., Melin, L. & Forster, M. (2006). *Komet för föräldrar. En randomiserad effektutvärdering av ett föräldraprogram för barns beteendeproblem* (FoU-rapport 2006:14). Stockholms stadsledningskontor: FoU-enheten.
- Konnerup, M., Ploug, N. & Tengvald, K. (2006). Hvordan synes vi selv det går. *Socialpolitik*, 5, 28-31.
- Nybom, J., Puide, A., Roselius, M., & Hjulström, F. (2006). *Förutsättningar för socialbidragsarbete – en jämförelse mellan fyra kommuner*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Sahlén, KG, Dahlgren L, Hellner BM, Stenlund H & Lindholm I. (2006). Preventive home visits postpone mortality; a controlled trial with time-limited results. *BMC Public Health*. <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/6/220>
- Soydan, H., Brekke, J. & Kay, D. (2006). *Teaching Evidence-based Social Work*. CD based tutorial. DANYA International/ National Institute of Mental Health, Washington D. C.
- Sundell, K. (2006). Risk- och skyddsfaktorer för narkotikamissbruk och andra problembeteenden bland yngre tonåringar. Ingår i *Hur mycket kan man minska nyrekrytering?* (s. 7-12). Stockholm: Mobilisering mot narkotika (rapport 17, 2006).
- Sundell, K., Hansson, K., Andrée Löfholm, C., Olsson, T., Gustle, L-H. & Kadesjö, C. (2006). *Multisystemisk terapi för ungdomar med allvarliga beteendeproblem. Resultat efter sex månader*. Stockholm: Socialstyrelsen,IMS.
- Sundell, K., Andrée Löfholm, C. & Kaunitz, C. (2006). Svensk forskning om evidensbaserad praktik för barn och unga. *Socionomen*, 6, 23-28.

- Söderholm Carpelan, K. (2006). Behandlingsintegritet – ett krav vid implementering av nya behandlingsmetoder. *Socionomen*, 4, 38-40.
- Tengvald, K. & Mossler, K. (2006). Rätt ekonomiskt perspektiv på socialtjänsten. *Socionomen*, 1, 47-48
- Tengvald, K. (2006). Evidens - inte godtycke. *Social Qrage*, 2, 28.
- Tengvald, K. (2006). Mer beprövad erfarenhet för klienters och brukares bästa. *Socionomen*, 4, 70-73.
- Vinnerljung, B. (2006). Fosterhemsvård. I V. Denvall & B. Vinnerljung (red). *Nytta och fördärv. Socialt arbete i kritisk belysning* (s. 60-76). Stockholm: Natur och Kultur.
- Vinnerljung, B. (2006). Utsatthet bland barn och unga. Ingår i Socialstyrelsen, *Social Rapport 2006* (s. 241-300). Stockholm: Socialstyrelsen.
- Vinnerljung, B., Hjern A. Rinbäck-Weitoft, G., Franzén E. & Estrada, F. (2006). Utsatthet bland barn och unga. Ingår i Socialstyrelsen, *Social Rapport 2006* (s 241-300). Stockholm: Socialstyrelsen.
- Vinnerljung, B. (2006). Fosterbarn som unga vuxna – en översikt av resultat från några nationella registerstudier. *Socialmedicinsk Tidskrift*, 11, 23-35.
- Vinnerljung, B., Hjern, A. & Lindblad, F. (2006). Suicide attempts and severe psychiatric morbidity among former child welfare clients – a national cohort study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, 723-733.
- Vinnerljung, B., Sundell, K., Andrée Löfholm, C. & Humlesjö, E. (2006). Former Stockholm child protection cases as young adults: Do outcomes differ between those that received services and those that did not? *Children and Youth Services Review*, 28, 59-77.
- von Broczkowski, A., Hjern, A., Lindblad, F., & Vinnerljung, B. (2006). Suicidal behaviour in national and international adoptees. *Journal of Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 41, 95-102.
- Öjehagen, A., Hansson, L., Sandlund, M., Gustafsson, C., Cruce, G., Nyström, M., Glad, J., Jons-son, A-K., & Fredriksson, M. (2006) *Effekter av psykosociala insatser för personer med schizofreni eller bipolär sjukdom - En sammanställning av systematiska översikter*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.

2007

- Anttila, S. (2007). Debatt: Svar på replik från Bergmark & Lundström, *Socialvetenskaplig tidskrift*, 4, 322-323.
- Anttila, S. (2007). Debatt: Systematiska översikter, metaanalyser och evidensbaserad praktik, *Socialvetenskaplig tidskrift*, 4, 70-76.
- Anttila, S. (2007). Debatt: Slutord, *Socialvetenskaplig tidskrift*, 4, 312-316.
- Bola, J. & Soydan, H. (2007). Antipsychotic medication for early episode schizophrenia, Protocol, *The Cochrane Library* 2007, Issue 1.
- Brännström, L. & Stenberg, S-Å. (2007). Does Social Assistance Reciprocity Influence Unemployment? Macro-level Findings from Sweden in a Period of Turbulence, *Acta Sociologica*, 50, 349-364.
- Brännström, L. (2007). *Riskbedömningar i samband med utredningar om vårdnad, boende och umgänge*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Carlberg, M. & Nordin Janero, K. (red). (2007). *Internationellt adopterade i Sverige*. Stockholm: IMS & Gothia.
- Carlberg, M. (2007). Livsstil och hjälpsökande inom vård och omsorg. Ingår i M. Carlberg & K. Nordin Janero (red), *Internationellt adopterade i Sverige* (s. 166-176). Stockholm: IMS & Gothia.
- Elmund, A., Lindblad, F., Vinnerljung, B. & Hjern, A. (2007). Intercountry adoptees in out-of-home care – a national cohort study. *Acta Paediatrica*, 96, 437-442.
- Gebru, K., Åhsberg, E. & Willman, A. (2007). Nursing documentation on patient's cultural background. *Journal of Clinical Nursing*, 16, 2056-2065.
- Glad, J. & Gustafsson, C. (2007). Bedömningsmetoder – funktionshinder. Inventering av standardiserade bedömningsinstrument inom psykiatri och habiliteringsverksamhet. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.

- Gustle, L-H., Hansson, K., Sundell, K., & Andree-Löfholm, C. (2007). Multisystemic therapy project in Sweden: What factors affect the tendency of social workers to refer subjects to the research project? *International Journal of Social Welfare*, 16, 358-366.
- Gustle, L-H., Hansson, K., Sundell, K., Lundh, L-G. & Andree-Löfholm, C. (2007). Blueprints in Sweden; Symptom load in Swedish adolescents in FFT, MST and MTFC. *Nordic Journal of Psychiatry*, 61, 443-451.
- Hansson, K., Sundell, K., Andree Löfholm, C., Olsson, T. & Gustle, L-H. (2007). Visst kan man göra randomiserade studier i svensk socialvård! *Socionomen*, 1, 16-20.
- Hellner BM. (2007). Hembesökaren som coach. Hörnsten i det förebyggande arbetet. *Äldre i Centrum*, 1, 12-14.
- Håkansson, P-A. (2007). *Frihet och familj. En uppföljning av skyddade boenden för personer som hotas av hedersrelaterat våld*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- IMS & Räddningsverket (2007). *Systematiskt arbete för äldres säkerhet. Om fall, trafikolyckor och bränder*. Stockholm: IMS & Räddningsverket.
- Jansson, L. (2007). *Behov av boende, vård, stöd och kommunal service för personer med en psykisk funktionsnedsättning i Falkenbergs kommun 2006*. Landstinget i Halland och Region Halland.
- Jansson, L. (2007). *Behov av boende, vård, stöd och kommunal service för personer med en psykisk funktionsnedsättning i Halmstads kommun 2006*. Landstinget i Halland och Region Halland.
- Jansson, L. (2007). *Behov av boende, vård, stöd och kommunal service för personer med en psykisk funktionsnedsättning i Hylte kommun 2006*. Landstinget i Halland och Region Halland.
- Jansson, L. (2007). *Behov av boende, vård, stöd och kommunal service för personer med en psykisk funktionsnedsättning i Kungsbacka kommun 2006*. Landstinget i Halland och Region Halland.
- Jansson, L. (2007). *Behov av boende, vård, stöd och kommunal service för personer med en psykisk funktionsnedsättning i Laholms kommun 2006*. Landstinget i Halland och Region Halland.
- Jansson, L. (2007). *Behov av boende, vård, stöd och kommunal service för personer med en psykisk funktionsnedsättning i Varbergs kommun 2006*. Landstinget i Halland och Region Halland.
- Kyhle Westermarck, P., Hansson, K. & Vinnerljung, B. (2007). Foster parents in Multidimensional Treatment Foster Care – how do they deal with implementing standardized treatment components? *Children and Youth Services Review*, 29, 442-459.
- Kölegård Stjärne, M., Fritzell, J., Brännström, L., Estrada, F. & Nilsson, A. (2007). Boendesegregationens utveckling och konsekvenser, *Socialvetenskaplig tidskrift*, 2-3, 153-178.
- Lindblad, F., Hjern, A. & Vinnerljung, B. (2007). Internationellt adopterades livssituation, psykiska hälsa och sociala anpassning – belysning utifrån registerstudier. I M. Carlberg & K. Nordin Jareno (red) *Internationellt adopterade i Sverige. Vad säger forskningen?* (s. 177-211). Stockholm: IMS & Gothia.
- Lundin, T. & Jansson, L. (2007). Traumatic impact of a fire disaster on survivors – A 25-year follow-up of the 1978 hotel fire in Borås, Sweden. *Nord J Psychiatry*, 61, 479-485.
- Nordin Janero, K. (2007). Fakta om internationella adoptioner. Ingår i M. Carlberg & K- Nordin Janero (red), *Internationellt adopterade i Sverige* (s. 29-46). Stockholm: IMS & Gothia.
- Nyström, S. (2007) ASI och motiverande samtal – nya utredningsmetoder i ekonomiskt bistånd. Stockholms stad: Kompetensfonden.
- Olsson, T. (2007). Reconstructing Evidence-based Practice: An investigation of three conceptualizations of EBP. *Evidence and Policy*, 3, 271.
- Rehman, J., & Herlitz, A. (2007). Women recognize more faces than men do. *Acta Psychologica*, 124, 344-355.
- Skovdahl, K., Palo-Bengtsson, L., Anttila, S., Höjgård, U., Fredriksson, M., Jonsson, A-K., Glad, J. (2007) *Yngre personer med demenssjukdom och närstående till dessa personer – en kunskapssammanställning*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Soydan, H. (2007). Improving the Teaching of Evidence-Based Practice: Challenges and Priorities. *Research on Social Work Practice*, 17, 612-618.

- Sundell, K. (2007). *Att förebygga alkohol och droger bland elever i grundskolan. En utvärdering av Alkoholkommitténs och Mobilisering mot narkotikas förebyggande arbete i 21 grundskolor*. Stockholm: Socialstyrelsen: IMS
- Sundell, K. (2007). Tre röster om evidens. *Social Qrage*, 4, 23-24.
- Sundell, K., Egelund, T., Andrée Löfholm, C. & Kaunitz, C. (2007). *Barnavårdsutredningar – en kunskapsöversikt (reviderad utgåva)*. Stockholm: IMS & Gothia.
- Sundell, K. & Gustafsson, C. (2007). Etik och evidens. *Psykologtidningen*, 10, 27-28.
- Sundell, K., Klint, J. & Colbiörnsen, M. (2007). *Normbrott och psykisk ohälsa bland pojkar och flickor i årskurs 7 och 8. En studie av 1 246 elever undersökta vid tre tillfällen* (FoU-rapport 2007:4). Stockholms stadsledningskontor: FoU-enheten.
- Sundell, K., Vinnerljung, B., Andrée Löfholm, C. & Humlesjö, E. (2007). Child protection in Stockholm. A local cohort study of childhood prevalence. *Children and Youth Services Review*, 29, 180-192.
- Sundell, K., Vinnerljung, B., Jergeby, U., Varg, N., Marklund, K. & Anttila, S. (2007). Socialt arbete, mellan evidens och praktik. *Socionomen*, 2, 63-65.
- Vinnerljung, B. & Sundell, K. (2007). Introduktion. I M. Carlberg & K. Nordin Jareno (red), *Internationellt adopterade i Sverige. Vad säger forskningen?* (s 11-28). Stockholm: Gothia & IMS.
- Vinnerljung, B., Franzén, E. & Danielsson, M. (2007). Teenage parenthood among child welfare clients – a Swedish national cohort study. *Journal of Adolescence*, 30, 97-116.
- Vinnerljung, B., Hjern, A., Ringbäck Weitof, G., Franzén, E. & Estrada, F. (2007). Children and young people at risk. Social Report 2006. *International Journal of Social Welfare*, 16, Supplement 1, 163-S202.
- 2008**
- Abrahamson, M. & Tryggvesson, K. (2008). *Användning av bedömningsinstrument i missbruksvården – En nationell kartläggning och fallstudier av två län*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Anttila, S. (2008). Systematiska översikter. Ingår i U. Jergeby (red.), *Evidensbaserad praktik i socialt arbete* (s, 88-110). Stockholm, Gothia & IMS.
- Anttila, S. & Fish, S. (2008). Contextualization of evidence in systematic reviews – a critical thinking approach. Ingår i: I. Bryderup (Red). *Evidence Based and Knowledge Based Social Work* (s.185-206). Aarhus: Aarhus University Press, Danish School of Education.
- Brännström, L. (2008). Making Their Mark: The Effects of Neighbourhood and Upper Secondary School on Educational Achievement, *European Sociological Review*, 24, 463-478.
- Ceder, H., Sundell, K., & Printz, A. (2008). Nytt arbetssätt till nytta för brukaren (debattartikel), *Aftonbladet* (2008-05-24).
- Dalen, M., Hjern, A., Lindblad, F., Odenstad, A., Rasmussen, F. & Vinnerljung, B. (2008). Educational achievement and cognitive competence in adopted men – a study of international and national adoptees, siblings and a general Swedish population. *Children and Youth Services Review*, 30, 1211-1219.
- Enell, S., Hultman, M., Jergeby, U. (2008). *Bedömningsmetoder vid rekrytering av familjehem – En systematisk kunskapsöversikt*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Ericson, C. & Eriksson, A. (2008). *Interventioner mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål – En systematisk kartläggning med kompletterande intervjuer av svenska insatser*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Feldman, F. & Soydan, H. (2008). Biography: Bogardus, Emory (1882-1973). Ingår i: T. Mizrahi & L. E. Davis (Red). *Encyclopedia of social work, 20th edition* (s. 325). Oxford: Oxford University Press, Volume 4.
- Flynn, M., Brekke, J. & Soydan, H. (2008). The Hamovitch Research Center: An Experiment in Collective Responsibility for Advancing Science in the Human Services. *Social Work Research*, 32, 260-268.
- Franzén, E., Vinnerljung, B. & Hjern, A. (2008). The epidemiology of out-of-home care for children and youth. A national cohort study. *British Journal of Social Work*, 38, 1043-1059.
- Gustle, L-H, Hansson, K., Sundell, K., & Andree-Lofholm, C. (2008). Implementation of evidence-based models in social work practice: Practitioners' perspectives on an MST trial in Sweden. *Journal of Child and Adolescent Substance Abuse*, 17, 111-125.

- Heinemann, G., Soydan, H. & Xie, B. (2008). *Reentry Programs for Formerly Incarcerated Women*. Campbell Collaboration Protocol, The Campbell Library.
- Herlitz, A., & Rehnman, J. (2008). Sex differences in episodic memory. *Current directions in Psychological Science*, 17, 52-56.
- Hydén, M. (2008). Att arbeta evidensbaserat med kvinnor utsatta för våld i nära relationer. *Socionomen*, 1, 12-15.
- Håkansson, P.A. (2008). Den psykiska ohälsan hos utsatta för hedersförtryck är stor. *Socio-nomen*, 5, 30-33
- Jansson, L. & Jergeby, U. (2008). Systematisk bedömning. Ingår i U. Jergeby (red.), *Evidensbaserad praktik i socialt arbete* (s. 138-159). Stockholm: Gothia & IMS
- Jergeby, U. (red.) (2008). *Evidensbaserad praktik i socialt arbete*. Stockholm: IMS & Gothia.
- Jergeby, U., Miranda, J. & Stranz, H. (2008). *Socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Kartläggning av standardiserade bedömningsinstrument*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Jergeby, U. & Sundell, K. (2008). *Evidensbaserat socialt arbete*. Ingår i U. Jergeby (red.), *Evidensbaserad praktik i socialt arbete* (s. 11-18). Stockholm: Gothia & IMS.
- Kaunitz, C. & Sundell, K. (2008). Rätt metod på rätt sätt, Ingår i M. Roselius & K. Sundell (red.), *Att förändra socialt arbete. Forskare och praktiker om implementering* (s. 167-175). Stockholm, Gothia & IMS.
- Kyhle Westermarck, P., Hansson, K. & Vinnerljung, B. (2008). Does multidimensional treatment foster care (MTFC). reduce placement breakdown in foster care? *International Journal of Child & Family Welfare*, 11, 2-18.
- Lagergren, M. & Kurube, N. (2008). Insatser i äldreomsorgen i förhållande till behov – en jämförelse mellan Japan och Sverige. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Linblad, I. (2008). *Stöd efter flodvågen. Utvärdering av frivilligorganisationers stödinsatser efter tsunamikatastrofen*. Stockholm: Allmänna arvsfonden.
- Lindblad, F., Vinnerljung, B., von Borczyskowski, A. & Hjern, A. (2008). Adopción internacional en Suecia: salud mental y adaptación social en adolescentes y jóvenes. *Infancia y Aprendizaje*, 31, 211-231.
- Lund Hagelin, C., Wennström, Y., Åhsberg, E. & Fürst, C. J. (2008). Fatigue dimensions in patients with advanced cancer in relation to time and quality of life, Palliative Medicine, October 2008, on line
- Mayo-Wilson, E., Montgomery, P. & Dennis J. A. (2008). Personal assistance for children and adolescents (0-18). with both physical and intellectual impairments. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 3. Art. No.: CD006859. DOI: 10.1002/14651858.CD006859.pub2.
- Mayo-Wilson, E., Montgomery, P. & Dennis, J. A. (2008). Personal assistance for adults (19-64). with both physical and intellectual impairments. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 2. Art. No.: CD006860. DOI: 10.1002/14651858.CD006860.pub2.
- Mayo-Wilson, E., Montgomery, P. & Dennis, J. A. (2008). Personal assistance for adults (19-64). with physical impairments. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 3, Art. No.: CD006856. DOI: 10.1002/14651858.CD006856.pub2.
- Mayo-Wilson, E., Montgomery, P. & Dennis, J. A. (2008). Personal assistance for children and adolescents (0-18). with physical impairments. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 3. Art. No.: CD006277. DOI: 10.1002/14651858.CD006277.pub2.
- Montgomery, P., Mayo-Wilson, E. & Dennis, J. (2008). Personal assistance for children and adolescents (0-18). with intellectual impairments. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 3. Art. No.: CD006858. DOI: 10.1002/14651858.CD006858.pub2.
- Montgomery, P., Mayo-Wilson, E. & Dennis, J. (2008). Personal assistance for older adults (65+). without dementia. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 1. Art. No.: CD006855. DOI: 10.1002/14651858.CD006855.pub2.
- Nybom, J. (2008). Hur bedömer socialarbetare socialbidragstagares försörjningshinder? *Socialvetenskaplig tidskrift*, 15, 152-169.
- Nyström, S. & Engström, C. (2008). Från nyhet till reguljär användning – om implementering av en standardiserad bedömningsmetod i missbruksvård. Ingår i M. Roselius & K. Sundell (red.), *Att förändra socialt arbete. Forskare och praktiker om implementering* (s. 75-92). Stockholm, Gothia & IMS.

- Odenstad A, Hjern A, Lindblad F, Rasmussen F, Vinnerljung, B & Dalen M (2008). Does age at adoption and geographic origin matter? A national cohort study of cognitive test performance in adult intercountry adoptees. *Psychological Medicine*, 38,1803-1814.
- Olsson, T., Leifman, H., Sundell, K. & Hansson, K. (2008). Effective Services for Alcohol and Drug Abusing Youth: Perspectives from Sweden. Ingår i: A. Stevens (Red), *Crossing Frontiers: International Developments in the Treatment of Drug Dependence* (s. 35-52). Brighton: Pavilion Publishing.
- Olsson, T. & Sundell, K. (2008). Implementering steg för steg – vad säger forskningen? Ingår i M. Roselius & K. Sundell (red.), *Att förändra socialt arbete. Forskare och praktiker om implementering* (s. 30-58). Stockholm, Gothia & IMS.
- Ringbäck Weitoff, G., Hjern, A., Batljan, I. & Vinnerljung, B. (2008). Health and social outcomes among children in low-income families and families receiving social assistance – a Swedish national cohort study. *Social Science and Medicine*, 66, 14-30.
- Roselius, M. & Sundell, K. (red). (2008). *Att förändra socialt arbete. Forskare och praktiker om implementering*. Stockholm: Gothia & IMS.
- Soydan, H. (2008). Intervention research. Ingår i: T. Mizrahi & L. E. Davis (Red). *Encyclopedia of social work, 20th edition* (s. 536-539). Oxford: Oxford University Press, Volume 2.
- Soydan, H. (2008). Producing knowledge for evidence-based practice and the future of social work research. Ingår i: I. Bryderup (Red). *Evidence-based and knowledge-based social work: Research methods and approaches in social work research* (s. 173-184). Aarhus: Aarhus University Press, Danish School of Education.
- Soydan, H. (2008). The California Evidence-based Clearinghouse for Child Welfare: A Great Tool for Social Workers. *Specialty Practice Sections, Child Welfare Section* (s. 6-8). Washington : National Association of Social Workers.
- Soydan, H. (2008). Towards the gold standard of impact research in social work – avoiding treats to validity. Ingår i: H. O. Otto, H. Polutta & H. Ziegler (Red). *Evidence-based practice – Modernising the knowledge base of social work* (s. 111-137). Barbara Budrich Publishers, Leverkusen, Germany.
- Soydan, H. (2008). Applying randomized controlled trials and systematic reviews in social work research. *Research on social work practice*, 18, 311-118.
- Soydan, H. (2008). Editorial: What can social care services learn from the equity in health movement? *Diversity in health and social care*, 5, 7-9.
- Soydan, H. (2008). The California evidence-based clearinghouse for child welfare: Great tools for social workers. *Child Welfare Section Connection, National Association of Social Workers*, 1, 6-8.
- Soydan, H. & Feldman, F. (2008). Biography: Carter, Genevieve (1907-1999). Ingår i: T. Mizrahi & L. E. Davis (Red). *Encyclopedia of social work, 20th edition* (s. 330). Oxford: Oxford University Press, Volume 4.
- Soydan, H. & Sundell, K. (2008). Efterlyses: Forskning om personlig assistans. *Forskning om funktionshinder pågår*, 3, 8-9.
- Sundell, K. (2008). Effektivvärderingar. Ingår i U. Jergeby (red.). *Evidensbaserad praktik i socialt arbete* (s. 47-87). Stockholm: Gothia & IMS.
- Sundell, K. (2008). Risk- och skyddsfaktorer för narkotikabruk. Ingår i: S. Andreasson (red.). *Narkotikan i Sverige: metoder för förebyggande arbete* (s. 92-106). Östersund: Statens folkhälsoinstitut.
- Sundell, K. (2008). Skolk ett friskhetstecken eller riskbeteende – enkät som datainsamlingsinstrument. Ingår i: M. Vinterek & C. Rönqvist (red.), *Se skolan – forskningsmetoder i pedagogiskt arbete* (s. 165-174). Umeå universitet.
- Sundell, K. (2008). Effektiva interventioner mot ungdomskriminalitet. *Sambandet*, 3, 13.
- Sundell, K. (2008). Ställ frågan: hur vet jag att det här stämmer? *Socionomen*, 2, 33-34.
- Sundell, K. (2008). Viktigt att utvärdera effekterna. *Skandinavisk sjukvårdsinformation*, 2, 50.
- Sundell, K., Brännström, L., Larsson, U., & Marklund, K. (2008). *På väg mot en evidensbaserad praktik. 834 kommunala enhetschefer om evidensbaserad praktik och användning av evidensbaserade metoder inom socialtjänstens verksamhetsområden*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Sundell, K. & Forslund, M. (2008). En evidensbaserad praktik – till nytta för brukare och professionella. *Socionomen*, 5, 50.

- Sundell, K., Hansson, K., Andrée Löfholm, C., Olsson, T., Gustle, L-H., & Kadesjö, C. (2008). Multisystemic Therapy and Traditional Services for Antisocial Adolescents in Sweden. Results from a randomized controlled trial after six months. *Journal of family psychology*, 22, 550-560.
- Sundell, K. & Soydan, H. (2008). Från kunskap till praktik, Ingår i M. Roselius & K. Sundell (red.), *Att förändra socialt arbete. Forskare och praktiker om implementering* (s, 13-29). Stockholm, Gothia & IMS.
- Sundell, K. & Vinnerljung, B. (2008). Goda intentioner kan vålla skada – om etik i socialt arbete. Ingår i U. Jergeby (red.), *Evidensbaserad praktik i socialt arbete* (s, 36-46). Stockholm, Gothia & IMS.
- Söderholm Carpelan, K, Andershed, A-K., Andershed, H., Brännström, L., Nyström, M. & Ahlgren T. (2008). Insatser för unga lagöverträdare. En systematisk sammanställning av översikter om effekter på återfall i kriminalitet. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Tengvald, K. (2008). Den evidensbaserade praktiken i sitt sammanhang. Ingår i U. Jergeby (red.), *Evidensbaserad praktik i socialt arbete* (s, 19-35). Stockholm, Gothia & IMS.
- Trost, K., & El-Khoury, B.M. (2008). Mapping Swedish females' educational pathways in terms of academic competence and adjustment problems. *Journal of Social issues*, 64, 157-174.
- Vinnerljung, B., Franzén, E., Gustavsson, B. & Johansson, I-M. (2008). Out of home care among immigrant children in Sweden – a national cohort study. *International Journal of Social Welfare*, 17, 301-311
- Vinnerljung, B. & Sallnäs, M. (2008). Into adulthood: a follow-up study of 718 youths who were placed in out-of-home care during their teens. *Journal of Child and Family Social Work*, 13, 144-155.
- Zeira, A., Canali, C., Vecchiato, T., Jergeby, U. & Thoburn, J. (2008). Evidence-based Social Work Practice with Children and Families: A cross-national perspective. *European Journal of Social Work*, 11, 57-72.
- Öquist, A., Enell, S. & Jergeby, U. (2008). *Familjecentraler – Kartläggning och kunskapsöversikt*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- 2009**
- Andershed, H., Andershed, A-C., & Söderholm Carpelan, K. (2010). *Ungdomar som begår brott – Vilka insatser fungerar?* Stockholm: IMS, SIS & Gothia.
- Andrée Löfholm, C., Olsson, T., Sundell, K., & Hansson, K. (2009). Multisystemic Therapy with conduct disordered youth: stability of treatment outcomes two years after intake. *Evidence & policy*, 5, 373-397.
- Andrée Löfholm, C., Olsson, T., Sundell, K., & Hansson, K., (2009). *Multisystemisk terapi för ungdomar med allvarliga beteendeproblem. Resultat efter två år*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Armeliuss, B-Å, Nyström, S., Engström, C. & Brännström, J. (2009). *Referensmaterial för bättre användning av ASI-intervjun*. Stockholm. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Brännström, L., Wiberg, C. & Jonsson, A-K (2009). *Standardiserade bedömningar i samband med utredningar om vårdnad, boende och umgänge. En systematisk kartläggning av forskningsaktiviteten*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Ekeus, C., Hjern, A., Lindblad, F., & Vinnerljung, B. (2009). Teenage child birth among female international adoptees. A national cohort study. *Acta Paediatrica*, 98, 1054-1056.
- Elgesem, E., Vinnerljung, B. & Nordlund, K. (2009). Skole till barna i barnevernet. I *Omsorgssvikt i offentlig regi, Barn i Norge 2009/Årsrapport om Barn o unges psykiske helse*, s 29-34. Oslo: Voksne for Barn Forlag.
- Fahlström, G. & Hellner, B. M. (2009). *Personalutbildning i äldreomsorg – en systematisk kartläggning*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Ferguson, K., Soydan, H., Lee, S-Y., Yamanaka, A., Freer, A. S. & Xie, B. (2009). Evaluation of the CSEC Community Intervention Program (CCIP) in Five U.S. Cities. *Evaluation Review*, 33, 568-597.
- Ferm, K., Ljunggren, S., Marklund, K. & Bergström, U. (under tryckning). *Att leda evidensbaserad praktik – en guide för dig som är chef inom socialt arbete*. Stockholm: IMS.
- Gustafsson, C., Goulding, A., Abrams, D., Nylander, R-M., Wiberg, C., & Orem, E. (2009). *Boendeformer och boendeinsatser för personer med psykiska funktionshinder. Systematisk kartläggning av publikationer 1980–2007*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.

- Gustafsson, C. & Nylander, R-M. (2009). *Sammanställning av utvecklingsprojekt som beviljats stöd av Nationella psykiatrisamordnaren*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Gustafsson, C., Öjehagen, A., Hansson, L., Sandlund, M., Nyström, M. & Glad, J. (2009). Effects of Psychosocial Interventions for people With Intellectual Disabilities and Mental Health Problems: A Survey of Systematic Reviews. *Research on Social Work Practice*, 19, 281-290.
- Hansson, L. & Gustafsson, C. (2009). ACT-modellen är effektiv för särskilda grupper. *Sociomen*, 8, 76-77.
- Herlitz, A., Lovén, J., Thilers P., & Rehnman, J (2009). Sex differences in episodic memory. I L. Bäckman, & L. Nyberg, (red.), *Memory, Aging and the Brain. A Festschrift in Honour of Lars-Göran Nilsson* (s. 133-143). London: Psychology press.
- Hjern A, Vinnerljung B & Lindblad F (2009). Santé et adaption sociale chez jeunes adultes adoptés à l'international en Suede. I J Chomilier & M Duyme (red) *Adoption: un lien pour la vie*, s 95-108. Marseille: Solal, Collection Résiliences.
- Jergeby, U., Miranda, J., Stranz, H. (2009). *Socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och deras barn Utveckling och prövning av standardiserade bedömningsinstrument. Slutrapport till regeringen 1 december 2009*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Kaunitz, C. & Strandberg, A. (2009). Aggression Replacement Training (ART) i Sverige- evidens-baserad socialtjänst i praktiken. *Sociomens forsknings supplement*, 26, 36-52.
- Kling, Å., Forster, M., Sundell, K., & Melin, L. (under tryckning). A Randomized Controlled Effectiveness Trial of Parent Management Training with Varying Degrees of Therapist Support. *Behavior therapy*, 41, 530-542.
- Kyhle Westermark, P., Hansson, K., & Olsson, M. (under tryckning) Multidimensional Treatment Foster Care (MTFC): Results from an independent replication. *Journal of Family Therapy*.
- Lindblad, F., Dalen, M., Rasmussen, F., Vinnerljung, B. & Hjern, A. (under tryckning). School Achievement of International Adoptees Better than Expected from Cognitive Test Results. *European Child and Adolescent Psychiatry*.
- Lundin-Olsson, L. & Fahlström, G. (under tryckning). Fallprevention – en central del i god vård för äldre. I E. Drevenhorn (red.), *Hemsjukvård – en introduktion*. Studentlitteratur.
- Mattsson, E., El-Khouri, B., Ljungman, G., & von Essen, L. (2009). Empirically derived psychosocial states among adolescents diagnosed with cancer during the acute and extended phase of survival. *Annals of Oncology*, 20, 1722- 1727.
- Mattson, P., Tomson, T., Eriksson, Ö., Brännström, L. & Ringbäck Weitof, G. (Under tryckning). Sociodemographic Differences in Antiepileptic Drug Prescriptions to Adult Epilepsy Patients, *Neurology*.
- Modin, B., Östberg, V., Toivanen, S., & Sundell, K. (2011). Psychosocial working conditions, individual resilience and psychosomatic health complaints. A multilevel analysis of ninth grade pupils in the Stockholm area. *Journal of Adolescence*, 34, 129-139.
- Nyström, S. (2009). I valet mellan brott och arbete. Krami ger vägledning. I A. H. Berman & C-Å. Farbring (red), *Kriminalvård i praktiken. Strategier för att minska återfall i brott och missbruk* (s. 647-667). Lund: Studentlitteratur.
- Nyström, S. (2009). Utredning med ASI-intervjun. Överblick och pregnans. I A. H. Berman & C-Å. Farbring (red), *Kriminalvård i praktiken. Strategier för att minska återfall i brott och missbruk* (s. 119-142). Lund: Studentlitteratur.
- Nyström, S, Andrén, A., Zingmark, D. & Bergman, H. (under tryckning) The reliability of the Swedish version of the Addiction severity index (ASI). *Journal of substance use*.
- Nyström, S., Zingmark, Z. och Jäderland, A. (2009) *ASI-manualen – anvisningar för ASI Grund och ASI Uppföljning*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Olsson, T. M. (2009). Intervening in youth problem behavior in Sweden: a pragmatic cost analysis of MST from a randomized trial with conduct disordered youth. *International journal of social welfare*, 18, Early View, Date: April 2009.
- Olsson, T. M. (2009). MST With Conduct Disordered Youth in Sweden. Costs and Benefits After 2 Years. *Research on Social Work Practice*. first published on line on June 26, 2009
- Olsson, T. M. (under tryckning). Comparing top-down and bottom-up costing approaches for economic evaluation within social welfare: An example from the Swedish social services. *European Journal of Health Economics*.

- Oxman, A., Bjorndal, A., Becerra, F., Gibson, M., Gonzales, M. A., Haines, A., Hamid, M., Odom, C., Lei, H., Levin, H., Lipsey, M., Litell, J., Mshinda, H., Ongolo-Zogo, P., Pang, T., Sewnkombo, N., Songane, F., Soydan, H., Torgerson, C., Weisburd, D., Whitworth, J., Wibulpolprasert, S. (under tryckning). Helping to ensure well-informed public policy decisions: A framework for mandatory impact evaluation. *The Lancet*.
- Pettersson, I. & Fahlström, G. (under tryckning). Roles of assistive devices for home care staff in Sweden – a qualitative study. *Journal of Disability and Rehabilitation*.
- Rehnman, J. (2009). Vilka insatser är effektiva? Ingår i Socialstyrelsen (red.), *Barn och unga i familjer med missbruk – vägledning för socialtjänsten och andra aktörer* (s. 39-42). Stockholm: Socialstyrelsen.
- Rehnman, J. (2009). Olika fält men samma problem? *Medicinsk vetenskap & Praxis*, 1, 14.
- Rehnman, J., & Andréa Löfholm, C. (2009). *Insatser till barn och unga som lever i familjer med missbruk- eller beroendeproblem – en kunskapsöversikt*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Rehnman, J., Wiberg, C. & Andréa Löfholm, C. (2009). *Föräldraträning för föräldrar med missbruks- eller beroendeproblem – en systematisk kunskapsöversikt*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Roselius, M., Stensson, E. & Sundell, K. (2009). *Effektutvärderingar i doktorsavhandlingar i ämnena socialt arbete och psykologi*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Sallnäs M & Vinnerljung B (2009). Samhällsvårdade tonåringar som unga vuxna – en uppföljande registerstudie. *Socionomens Forskningssupplement*, 25 (Socionomen 3/2009), 26-43.
- Sallnäs, M., Vinnerljung, B. & Kyhle-Westermarck, P. (2009). Breakdown of teenage placements in Swedish foster and residential care. I M. Courtney & J. Thoburn (Red.), *Children in state care* (s. 497-510). Farnham: Ashgate.
- Skärstrand, E., Brännström, R., Sundell, K., Källmén, H., & Andreasson, S. (2009). Parental participation and retention in an alcohol preventive family-focused programme. *Health Education*, 109, 384-395.
- Soydan, H. (2009). Editorial: An Introduction to the Special Issue on Implementation and Translational Research. *Implementation and translational research. Special Issue. Research on Social Work Practice*. 19, 489-490.
- Soydan, H. (2009). Evidence-based medicine and knowledge dissemination, translation, and utilization: Challenges of getting evidence-based treatments to patient care and service delivery. *Journal of Evidence-based Medicine*, 2, 1-7.
- Soydan, H. (guest editor) (2009). *Implementation and translational research. Special Issue. Research on Social Work Practice*. 19.
- Soydan, H. (under tryckning) Evidence and Policy: The Case of Social Care Services in Sweden. *Evidence & Policy: A Journal of Research, Debate and Practice*.
- Soydan, H. (under tryckning). Nach den Goldstandard der Auswirkungen der Forschung in der Sozialen Arbeit-Vermeidung von Gefahren für die Validität. In H-U. Otto, A. Polutta & H. Ziegler (Eds). *What works - Welches Wissen Braucht Sozialarbeit*. Barbara Budrich Publishers/ Opladen & Farmington Hills, MI.
- Soydan, H. (2009). Politics and values in social work research. In K. Briar-Lawson, J. Orme, R. Ruckdeschel & I. Shaw (eds.), *The Sage Handbook of Social Work Research* (p. 131-148). Sage Publications.
- Soydan, H. (2009). Race and racism. *Oxford Bibliographies Online*. Oxford University Press.
- Soydan, H. (2009). Towards the gold standard of impact research in social work –avoiding threats to validity. In H-U. Otto, A. Polutta & H. Ziegler (Eds), *Evidence-based practice – Modernizing the knowledge base of social work* (s. 111-137). Barbara Budrich Publishers/Opladen & Farmington Hills, MI.
- Soydan, H. (under tryckning). Anti racist practice. In M. Gray & S. Webb (eds.), *Value perspectives in social work*. Palgrave/Macmillan.
- Stenberg, S-Å. & Brännström, L. (2009). Arbetslöshet som en icke önskvärd konsekvens av socialbidrag. Resultat från en tidsserieanalys på befolkningsnivå i Sverige 1946-1990, *Sociologisk Forskning*, 46, 29-45.
- Sundell, K. (2009). Forskning och praktik, två sidor av socialt arbete. *Socionomen*, 1, 20-25.
- Sundell, K., Forslund, M. & Marklund, K. (2009, 2 oktober). Ny dokusåpa cynisk lek med utsatta ungdomar. *Dagens Nyheter*, s. 6.

- Sundell, K. & Karlberg, M. (2009). Vällovliga teorier räcker inte. *Pedagogiska magasinet*, 2, 72-73.
- Sundell, K., Soydan, H., Tengvald, K., & Anttila, S. (under tryckning). Advancing Social Work Practice from Opinion-Based to Evidence-Based: Sweden's Institute for Evidence-Based Social Work Practice. *Research on Social Work Practice*.
- Tillfors, M., El-Khoury, B., Stein, M.B., Trost, K. (2009). Relationships between social anxiety, and antisocial behaviors: Evidence from a prospective study of adolescent boys. *Journal of anxiety disorders*, 23, 718-724.
- Umb-Carlsson, Ö. & Jansson, L. (2009). Support in Housing: A Comparison between people with psychiatric disabilities and people with intellectual disabilities. *Community Mental Health J*, 45, 420-426.
- Wadensten, B. Engholm, R., Fahlström G. & Hägglund D. (2009). Nursing staff's definition of a good encounter in nursing homes. *International Journal of Older People Nursing*, 4, 203-10.
- Vinnerljung, B., Berlin M & Hjern A (under tryckning). Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn. Ingår i Socialstyrelsen. *Social Rapport 2010*. Stockholm: Socialstyrelsen
- Vinnerljung, B., Franzén, E., Hjern, A. & Lindblad, F. (under tryckning). Long term outcome of foster care: Lessons from Swedish national cohort studies. In E. Fernandez & R. Barth (eds), *Does foster care work? International evidence of outcomes*. London: Jessica Kingsley Publ.
- Vinnerljung, B., Lindblad, F., Hjern, A., Rasmussen, F., & Dalen, M. (under tryckning). School performance at age 16 among international adoptees. *International Journal of Social Work*.
- von Borczykowski, A., Lindblad, F., Vinnerljung, B. & Hjern, A. (under tryckning). Gender factors for suicide – findings from a Swedish national cohort study. *Canadian Journal of Psychiatry*, 55, 11-14.
- Åhsberg, E. (2009). *Personalutbildning för att förebygga fallskador bland äldre. En delrapport i utvärderingen av Kompetensstegen*. Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.
- Åhsberg, E. (2009). *Personalutbildning i äldreomsorg – blir den till nytta för de äldre? En utvärdering av Kompetensstegen* Stockholm: Socialstyrelsen, IMS.

Bilaga B. Personal

<i>Namn</i>	<i>Utbildning/tjänst¹⁹</i>	<i>Anställningstid</i>
Andershed, Henrik	FD psykologi, forskare	2008
Andershed, Anna-Karin	FD psykologi, forskare	2007-2008
Andersson, Jessica	assistent	1995-1996
Andersson, Birgitta	utredare	2003
Andrée Löfholm, Cecilia	socionom, utredare	2007-2009
Andren, Anders	psykolog, utredare	2002-2005
Anttila, Sten	FD sociologi, forskare	2004-2009
Bengtsson, Kristina	utredare	1993-1997
Bergman, Agneta	informatör	2008-2009
Bergström, Maria	FK, utredare	1997-2000
Bergström, Ulrika	FK, socionom, utredare	2007-2009
Björkemarken, Mariann	FD sociologi, forskare	1995-1996
Brännström, Lars	FD sociologi, forskare	2007-2009
Carlberg, Margareta	FD psykologi, forskare	2004-2006
Carlsson, Christoffer	utredare	2007-2008
Dahlberg, Magnus	FK, utredare	2000
Egelund, Tine	FD socialt arbete, forskare	1998-2000
Ekendahl, Mats	socionom, utredare	1997-1999
El-Khoury, Bassam	FD psykologi, forskare	2008-2009
Enell, Sofia	utredare	2008-2009
Ericson, Christina	FL kriminologi, utredare	2005-2009
Eriksson, Lennart	informatör	2001-2002
Eriksson, Annika	FD sociologi, enhetschef	2008-2009
Fors, Axel	FK, utredare	2006-2008
Forslund, Mari (Harms-Ringdahl)	FK, biträdande chef	1997-2009
Glad, Johan	FK, utredare	2001-2009
Gustafsson, Carina	FD medicinsk vetenskap, forskare	2004-2009
Hansson, Jan-Håkan	FD inom Tema Hälsa och samhälle, biträdande chef	2004
Hellner Britt Mari	FD psykologi, forskare	2005-2008
Hjulström Fredrik	socionom, utredare	2001-2004
Holm, Carolin	utredare	2008-2009
Hultman, Malin	FK, utredare	2005-2009
Håkansson, Per Arne	FD sociologi, forskare	2005-2009
Håkansson, Mikael	socionom, utredare	1998-2000
Höjgård, Ulla	utredare	2005-2006
Jansson, Lennart	FD medicinsk vetenskap, forskare	2006-2009
Jergeby, Ulla	FD sociologi, forskare	1997-2009
Jess, Karin	ekonom	1993-1995
Johansson, Sara	informatör	1998-2001
Johnsson, Tomas	utredare	1998
Jäderland, Anneli	socionom, utredare,	2005-2009
Kamali, Masoud	FD sociologi, forskare	1998-1999

¹⁹ FD=filosofie doktor; FK= filosofie kandidat; FM = filosofie magister; FL= filosofie licentiat

Kaunitz, Catrine	socionom, utredare	2007-2009
Kvilhaug, Anita	psykolog, utredare	1998-2000
Kyhle Westermark, Pia	FK, utredare	1996-2009
Linblad, Inger	utredare	2007-2008
Lindblom, Jenny	informatör	2008
Lindh-Neville, Lotta	socionom, utredare	2009
Lindkvist, Tommy	utredare	2000
Ljunggren, Synnöve	informatör	2004-2009
Lukács, Judit	informatör	2003-2008
Lundmark, Lars-Erik	byrådirektör	1992
Marklund, Kristin	socionom, utredare	2007-2009
Mattsson, Hans	byrådirektör	1992
McMurphy, Suzanne	socionom, utredare	1993
Milton, Pia	FL, sociologi	1993-1999
Minas, Renate	FK, utredare	1997-2005
Minell, Marita	socionom, biträdande chef	1996
Miranda, Jamilett	FD epidemiologi, forskare	2007-2009
Ngaosuvan, Leonard	FD psykologi, forskare	2008-2009
Nordin Jareno, Karin	FK, utredare	2005-2007
Nybom, Jenny	FK, utredare	2002-2009
Nylander, Rose-Marie	FK, utredare	2003-2009
Nyström, Marie	socionom, utredare	2001-2009
Nyström, Siv	FD pedagogik, forskare	1996-2009
Olin Wikman, Monika	chef	1992
Olsson, Tina	FD socialt arbete, forskare	2009
Ortiz, Johan	ekonom	2008-2009
Oscarsson, Lars	FD socialt arbete, forskningsledare	1997-1999
Pettersson, Lennart	byrådirektör	1993-1995
Puide, Annika	FD sociologi, forskningsledare	1999-2006
Rehnman, Jenny	FD psykologi, enhetschef	2007-2009
Roselius, Maria	FK, utredare	1998-2009
Sallnäs, Marie	FD socialt arbete, forskare	1997-2003
Skovdahl, Kirsti	FD medicinsk vetenskap, forskare	2005-2007
Soydan, Haluk	FD sociologi, forskningsledare	1995-2009
Sterky, Emma	FK, utredare	1998-2000
Stranz, Hugo	FD socialt arbete, forskare	2007-2009
Sundell, Knut	FD psykologi, chef	2006-2009
Söderholm Carpelan, Kerstin	FD socialt arbete, forskare	2004-2009
Tengvald, Karin	FD sociologi, chef	1993-2006
Ulmanen, Petra	informatör	2002-2005
Wahlberg, Susanna	utredare	2009
Varg, Nils	FK, kanslichef	1994-2007
Wiberg, Camilla	FM, utredare	2008-2009
Vinnerljung, Bo	FD socialt arbete, forskningsledare	1996-2009
Wolmerud, Ulla	administrativ assistent	1996-2009
Zingmark, David	FK, utredare	2003-2008
Åhsberg, Elizabeth	FD psykologi, forskare	2007-2009
Öberg Östergren, Kristina	socionom, utredare	2007-2009
Östberg, Francesca	socionom, utredare	1996-2000
Östman, Katrin	utredare	2007-2009

Bilaga C. Styrelsemedlemmar

<i>Namn</i>	<i>Tjänst</i>	<i>Period</i>
Armeliuss, Bengt-Åke	professor, Umeå universitet	2000-2006
Begler, Ann-Marie	överdirektör, Socialstyrelsen (ordf)	1995-1997
Bergsten, Birgitta	prefekt, Växjö universitet	2004-2005
Björklund, Anders	professor, Stockholms universitet,	2007-2009
Börjesson, Åsa	avdelningschef, Socialstyrelsen	2003-2009
Ceder, Håkan	chef, Hjälpmedelsinstitutet	2004-2005
Erikson, Robert	professor, huvudsekreterare Socialvetenskapliga forskningsrådet (ordf)	2000-2006
Forsberg, Susann	avdelningschef, Hjälpmedelsinstitutet	2007-2009
Forsblom, Per-Olof	ordförande, Föreningen Sveriges Socialchefer	2004-2009
Götestam, Ragnar	överdirektör (tf ordf)	1994-1995
Gustafsson, Björn	professor, Göteborgs universitet	1996-2003
Hydén, Margareta	professor, Linköpings universitet	2007-2009
Isacson, Gigi	utredningschef, SSR	1997
Johansson, Lars V	kanslichef, Göteborg	2000-2003
Jonsson, Egon	professor, SBU	1993-1999
Jonasson, Lennart	direktör, Svenska kommunförbundet	1996-1997
Lindgren, S Åke	professor, Socialvetenskapliga forskningsrådet	1993-1995
Lundgren, Maria	ordförande i Solidarity, Human Rights, Inclusion, Accessibility	2004-2009
Lundquist, Lennart	professor, Lunds universitet	1993-1999
Ogden, Terje	professor, Bergens universitet	1993-2001
		2004-2009
Olsson, Hanna	journalist	1993-1994
Pettersson, Lars	överdirektör, Socialstyrelsen (ordf)	1998-2002
Salonen, Tapio	professor, Växjö universitet	2007-2009
Sonnander, Karin	professor, Uppsala universitet	2004-2006
Spjuth, Margaretha	förvaltningschef, Helsingborg	2000-2005
Sundin, Anita	direktör, Svenska kommunförbundet	1998-2003
Sunesson, Sune	professor, Lunds universitet	1996-2001
Tarschys, Daniel	professor, riksdagsman (ordf)	1993-1994
Thorslund, Mats	professor, Karolinska institutet & Äldrecentrum	2004-2009
Wadensjö, Eskil	professor, Stockholms universitet	1993-1995
Westerberg, Bengt	ordförande i Röda Korset, Stockholm (ordf)	2007-2009
Westin, Charles	professor, Stockholms universitet	2000-2003
Wigzell, Kerstin	överdirektör, Socialstyrelsen (tf ordf)	1993-1994
Wikgren Orstam, Sabina	sektionschef, Sveriges Kommuner och Landsting	2007-2009
Åkesson, Nils	direktör, Statens institutionsstyrelse	2004-2009
Åstrand, Irma	professor, Arbetsmiljöinstitutet	1993

Bilaga D. Expert-, referens- och samordningsgrupper²⁰

CUS expertgrupp för missbruksvård

Andréasson, Sven	docent Karolinska institutet Stockholm	1993-2000
Armeliuss, Bengt-Åke	professor Institutionen för tillämpad psykologi Umeå Universitet	1998-2000
Berglund, Mats	professor Institutionen för klinisk alkoholforskning Lunds universitet (ordförande)	1993-1998
Bergmark, Anders	docent Institutionen för socialt arbete Stockholms universitet	1993-2000
Lindström, Lars	docent Lärarhögskolan Stockholm	1993-1997
Oscarsson, Lars	docent Institutionen för socialt arbete Stockholms universitet	1993-1997
Ågren, Gunnar	MD FoU-enheten vid Stockholms stads socialförvaltning, Stockholm	1993-2000
Öjehagen, Agneta	docent Institutionen för klinisk alkoholforskning Lunds universitet	1993-2000

CUS expertgrupp för social barn- och ungdomsvård

Andersson, Gunvor	docent Socialhögskolan Lunds universitet	1994-2000
Aronsson-Ottosson, Karin	professor Tema Barn Linköpings universitet	1994-2000
Hessle, Sven	professor Institutionen för socialt arbete Stockholms universitet	1994-2000
Hollander, Anna	FD Institutionen för socialt arbete Stockholms universitet	1994-2000
Lundström, Tommy	FD Institutionen för socialt arbete Stockholms universitet	1994-2000

CUS expertgrupp för socialbidrag/ekonomiskt bistånd

Bergström, Eva	utredare Socialstyrelsen (adjungerad)	1995-1999
Bergmark, Åke	docent Institutionen för socialt arbete Stockholms universitet	1995-2000
Gunnarsson, Evy	FD Institutionen för socialt arbete Stockholms universitet	1995-2000
Hydén, Lars-Christer	docent Institutionen för socialt arbete Stockholms universitet	1993-2000
Jonasson, Ingrid	utredare Socialstyrelsen (adjungerad)	2000
Salonen, Tapio	FD Socialhögskolan Lunds universitet	1993-2000
Stenberg, Sten-Åke	docent Institutet för social forskning (SOFI) Stockholms universitet	1993-2000

CUS referensgrupp för programmet för socialt arbete med Invandrare/socialt arbete, etnicitet och migration

Arnstberg, Karl-Olov	professor Stockholms universitet	1996-1999
Hessle, Marie	psykolog, Stockholm	1996-1999
Lorenz, Walter	professor, Cork University, Irland	1997-1999

²⁰ Titel och arbetsplats avser tillfället när ledamoten inledde sitt deltagande i gruppen.

Nilsson, Ronny	förvaltningschef Malmö stad	1996-1999
Westin, Charles	professor Stockholms universitet	1996-1999

CUS expertgrupp för programmet för utvärderingens teori och praktik

Rajavaara, Marketta	forskningsledare Socialpolitiska institutionen, Helsingfors universitet	1996-2000
Sunesson, Sune	professor Socialhögskolan Lunds universitet	1996-2000
Tengvald, Karin	direktör CUS Socialstyrelsen	1996-2000
Vedung, Evert	professor Institutionen för byggnadsforskning, Högskolan i Gävle och Uppsala universitet	1996-2000

CUS ledningsgrupp för programmet God Praktik

Bengtsson, Henry	biträdande socialchef Halmstad kommun	1994-1999
Christoffersson, Eva	socialchef Åre kommun	1994-1999
Ekberg-Wilén, Eva	avdelningschef Malmö stad	1994-1999
Gustafsson, Bengt	socialchef Strängnäs kommun	1994-1999
Johansson, Ulf	avdelningschef Falu kommun	1994-1999
Jonasson, Lennart	sektionschef Svenska kommunförbundet	1994-1999
Mellgren, Barbro	socialchef Härryda kommun (ordförande)	1994-1999
Sahlén, Eva	samordnare Västerås kommun	1994-1999
Stridh, Lars	sektionschef Svenska kommunförbundet	1996-1999
Stämberg, Jan-Olov	utvecklingschef Sundsvalls kommun	1994-1999
Svedberg, Berit	socialchef Stockholms kommun	1994-1999

CUS/IMS samordningsgrupp för Addiction Severity Index (ASI) för utbildning och metodutveckling för socialtjänst, hälso- och sjukvård samt kriminalvård 1999-2004

Armeliuss, Bengt-Åke	professor Institutionen för psykologi Umeå universitet	1999- 2004
Bergman, Hans	professor Magnus Huss klinik Karolinska Institutet Stockholm	1999-2004
Engström, Christer	universitetsadjunkt Institutionen för socialt arbete Umeå universitet	1999-2004
Hansson, Jan Håkan	biträdande chef Socialstyrelsen	2004
Larsson, Håkan	FD Institutionen för psykologi Umeå universitet	1999- 2001
Nyström, Siv	FD CUS Socialstyrelsen (ordförande)	1999-2004
Remaeus, Annika	utredare Socialstyrelsen	2003-2004
Sallmén, Björn	FD Statens institutionsstyrelse	1999-2004
Schlyter, Frans	Kriminalvårdsstyrelsen	2001-2004
Tengvald, Karin	direktör CUS, Socialstyrelsen	1999-2004
Wicks, Steve	psykolog Beroendecentrum Syd Stockholms läns landsting	1999-2004
Zingmark, David	FK Magnus Huss klinik Karolinska institutet Stockholm	1999-2004
Öberg, David	FK Magnus Huss klinik Karolinska institutet Stockholm	1999-2004

IMS kvalitetsgranskingsgrupp för standardiserade bedömningsmetoder

Bergman, Hans	professor Karolinska Institutet Stockholm	2004-2006
Edman, Gunnar	docent Karolinska Institutet Stockholm	2004-2006
Hagquist, Curt	docent Karlstads universitet	2004-2006
Henrysson Eidvall, Sara	psykolog Sandahl Partners Stockholm	2004-2006
Hydén, Margareta	professor Linköpings universitet	2004-2006
Långström, Niklas	docent Karolinska Institutet Stockholm	2004-2006
Sjöberg, Anders	docent Stockholms universitet	2004-2006
Strømmer Wilson, Christina	psykolog Stiftelsen för tillämpad psykologi Stockholm	2004-2006

Bilaga E. CUS projektverksamhet

Programmet för missbrukarvård²¹

	Period
Svensk missbrukarvård i empirisk belysning	1993–1997
Översättning och kvalitetssäkring av Addictive Severity Index (ASI)	1994–1996
Dokumentation inom missbrukarvården	1995–1996
Utvärdering av KrAmi (kvasiexp)	1996–2002
Kartläggning av utbildningar för missbrukarvård	1997–1998
ASI-intervjun – implementering samt uppföljning	1997–1999
Behandling av alkoholproblem	1997–2000
ASI-intervjun datorversion	1997–2001
Modellprojekt för utveckling av CRA-metoden	1998–2000
Modellprojekt för dokumentation i Västerås	1998–2001
Modellprojekt för dokumentation vid Södertälje socialmedicinska centrum	1998–2001
Dokumentation och metoder vid Södertälje socialmedicinska centrum	1998–2002
Ekonomisk utvärdering av KrAmi (Kvasiexp)	1998–2002
Skriftserie kring arbetsmetoder (CRA & Lösningssfokuserad) [†]	1998
ASI-intervjun som underlag för kunskapsutveckling i Socialtjänsten	1999–löp
ASI-intervjun; implementering & metoduppföljning inklusive datorversion	1999–löp
ASI-utvecklingsgruppen. Samordning av utvecklings- och metod arbete	1999–löp
Regionala konferenser för chefer	1999–löp
Studie av implementeringen av ASI	1999–löp
Bok om användningen av ASI	2000–2002
Studie av ASI-utbildades erfarenhet av ASI-intervjun i klientarbetet	2000–2002
Implementeringsprojektet	2001–2004
Bedömning av ASI-uppgifter i klient- och kvalitetsarbete	2002–2004
Investing in Work	2002–2003
Utveckling av ASI-hemsidan	2002–2003

Programmet för ekonomiskt bistånd/socialbidrag

Utvärdering av Uppsalamodellen (arbete istället för bidrag)	1995–1998
Socialbidragsutnyttjande över generationer	1996–1997
Arbetsbefrämjande åtgärder för svårssysselsatta [†]	1996–1999
Långtidsarbetslösas erfarenheter av socialbidrag	1997–1998
Antologi om socialbidrag/ekonomiskt bistånd	1997–1999
Vem får inte socialbidrag? Om avslag i olika former	1997–1999
Socialbidrag i forskning och praktik (bok på Gothia förlag)	1997–2000
Ensamma mödrar med socialbidrag	1997–2000
The Role of Social Assistance as Means of Social Inclusion and Activation	1999–2001
Socialtjänstens arbete med långvariga socialbidragstagare	2000–2004
Socialtjänstens arbete i ekonomiska biståndsärenden	2000–2005
The Impact of Internal Organisation in Local Services Agencies	2001–2002
Social Work with Long-term Recipients of Social Assistance	2001–2003
Insatser för unga arbetslösa ^{*†}	2003–2005

Programmet för barn- och ungdomsvård

Kunskapsöversikt om familjerådslag och nätverksarbete*	1996–1998
Kunskapsöversikt över svensk forskning om familjehemsvård	1994–1996

²¹ *externt ledda projekt; [†]ej avrapporterat

Barnet i den sociala barnvården - en antologi*	1994-1996
Fosterbarn och mortalitet	1996-2000
Utvärdering av familjerådslag (Kvasiexp)*	1996-1999
Barnavårdsutredningar i sex kommuner, en vinjettstudie	1996-2000
Det sociala arvet, ett återbesök	1997-1998
Fosterbarns skola & utbildning	1997-1998
Socialarbetares attityder till familjerådslag i Sverige och England (Kvasiexp)*	1997-2001
Kunskapsöversikt om familjebehandling för socialt utsatta familjer (bok på Gothia förlag)*	1997-2001
Sammanbrott vid placeringar av tonåringar i dygnsvård	1997-2001
Utvärdering av Marte Meo-metoden (RCT)*	1997-2001
Dygnsvård för barn och ungdom sedan socialtjänstlagens tillkomst	1998-1999
Risk och prognos i barnavård (bok på Gothia förlag)*	1998-2000
Haverier i social barnavård (bok på Gothia förlag)*	1998-2001
Mortalitet hos fosterbarn placerade före tonåren jämfört med utsatta barn som växt upp i hemmen	1998-2001
Raka och krokiga vägar från utsatt barndom till vuxenliv*	1998-2002
Från barndom till vuxenliv – en översikt av longitudinell forskning (bok på Gothia förlag)	1998-2003
<i>Ekonomiskt stöd till databasen ADAD</i>	1999-2000
Kunskapsöversikt av barnavårdsutredningar (bok på Gothia förlag)*	1999-2001
Kunskapsöversikt av preventionsforskning (bok på Gothia förlag)*	1999-2003
Kunskapsöversikt av kontaktperson/kontaktfamilj*	2000-2002
Treårsuppföljning av försöksverksamhet med familjerådslag (Kvasiexp)*	2000-2002
Studie av barnavårdsärenden i Stockholm. Hur många är de, vilka insatser får de, hur ofta återaktualiseras de och vad händer dem i vuxen ålder?*	2000-2004
Forskning på det historiska barnavårdsregistret	2000-2003
Kunskapsöversikt om institutionsvård av ungdomar (bok på Gothia förlag)*	2001-2003
Kunskapsöversikt om insatser för svagpresterande barn i skolan*	2001-2004
Utvärdering av lärares arbete (KOMET) med utagerande elever (RCT)*	2001-2004
Interventioner för asociala minoritets-ungdomar i Australien & Nya Zeeland*	2002-2003
Planering för utvärdering av MST i Göteborg*	2002-2003
Underlag för utvärdering av svenska institutioner för vård av tonåringar [†]	2002-2003
Barn och ungdomar med problembeteende, en empirisk pilotstudie*	2002-2004
Kunskapsöversikt om tidiga debutanter i asocialt beteende (bok på Gothia förlag)*	2002-2005
Medverkan i australiensisk studie om sammanbrott vid tonårsplaceringar*	2002-2005
Early onset – empirisk studie [†]	2003-2004
International adoptees in Sweden – a cohort study	2003-2007
<i>Programmet god praktik</i>	
Barnavårdsutredningar – jämförelser av arbetssätt på sex projektorter	1996-1998
Öppen missbrukarvård – lokal uppföljning på fyra projektorter	1996-1999
Seminarie serie om samspelsbedömning i barnavårdsutredningar	1998-1999
<i>Programmet socialt arbete, etnicitet och migration</i>	
Kunskapsöversikt om socialt arbete med invandrarklienter	1996-1999
Handbok om socialt arbete med invandrarklienter	1996-1998
Socialt arbete med etniska minoriteter	1996-1999
Konferens: Arbetslösa invandrare som socialbidragstagare	1997-1998
Konferens: Beyond Racial Divides – Ethnicities in Social Work Practice.	1997-2001
Vinjettmetoden i komparativ utvärdering av socialt arbete	1997-2004
Socialtjänstens vardagsarbete med invandrare	1998-2000

Systematisk översikt om socialt arbete med barn och ungdom med annan etnisk tillhörighet	2000–2002
Metaanalys om insatsers utfall för asociala minoritetsungdomar	2000–2003
Mångkulturell kompetens hos socialsekreterare* [†]	2000–2004
Systematiska forskningsöversikter om etniskt relaterat socialt arbete	2001–2002
Utveckling av Campbell Review Group om etnicitet och socialt arbete	2001–2002
Antologi om interventioner för asociala barn från minoritetsgrupper	2001–2004
Insatser för asociala minoritetsungdomar i Australien och Nya Zeeland	2002–2003

Programmet utvärderingens teori och praktik samt utbildningsfrågor

Ansvarsfora – etiska frågor	1996–1998
Etikseminarier	1996–1998
Konferens: Evaluation as a tool in the development of social work discourse	1996–1998
Kartläggning av utvärderingsfunktioner inom IFO	1996–2002
Granskning av uppsatser i socialt arbete	1997–1999
Vinjettmotoden i komparativ utvärdering av socialt arbete	1997–1999
Kartläggning om utbildningarna i missbrukarvård	1997–2000
Antologi om utbildningsfrågor	1997
Komparativt grundutbildningsprojekt	1998–2000
Komparativt projekt om utbildning i barnavård	1998–2000
Brukarutvärdering	1998–2001
Omfattning och inriktning på handledningsverksamheter inom IFO	1998–2001
Forskningsanvändningen inom socialtjänsten* [†]	1998–2002
Handledningens inriktning och omfattning	1998–2002
Kartläggning av utvärderingsfunktioner i äldre- och handikappomsorgen	1998–2002
Egenutvärdering inom socialtjänsten	1999
Temanummer och bok om utvärdering i socialt arbete	2001–2002
Samarbete med Campbell internationellt	2000–2003
Bok om utvärdering i socialt arbete [†]	2001–2004
Campbell Collaborations tredje årliga kollokvium i Stockholm	2002–2003
Systematisk översikt över Family and Schools Together (FAST)* [†]	2002–2004
Infrastruktur för forskningssynteser	2003

Bilaga F. IMS projektverksamhet

Kunskapsöversikter²²

	Initiativ	Period
Campbell Collaboration	IMS	2004–9
Prevention över gränserna: förebyggande arbete med unga	IMS	2003–5
Utveckling av en nordisk litteraturlösningsdatabas [†]	IMS	2004–5
Systematisk översikt om personlig assistans	SoS	2004–7
Systematisk översikt om insatser för psykiskt funktionshindrade	SoS	2004–6
Systematisk översikt om yngre dementa	Socdep	2004–7
Narrativ översikt om internationella adoptioner	Socdep	2004–7
Infrastruktur för systematiska kunskapsöversikter	IMS	2004–6
Systematisk översikt om insatser för kvinnor som utsatts för våld i nära relationer	Socdep	2005–7
Narrativ översikt om arbete för äldres säkerhet: om fall, trafik, brand	IMS	2006–7
Systematisk översikt om prediktiv validitet i bedömningsinstrument för att identifiera barn som far illa *	IMS	2007–p
Systematisk översikt över effekter av psykosociala insatser för personer med psykiska funktionshinder	IMS	2007–9
Systematisk översikt om personer med psykiska funktionshinder som har komplicerade vård- och omsorgsbehov	Salgren	2007–9
Systematisk översikt om verkningsfulla metoder unga lagöverträdare (bok på Gothia förlag)*	Socdep	2007–9
Systematisk översikt om riskbedömningar vid frågor om vårdnad, boende och umgänge	Socdep	2007
Systematisk översikt om arbetssätt i arbetet m prostituerade och offer för människohandel	Socdep	2007–8
Systematisk översikt om insatser till hemlösa	Socdep	2007–09
Systematisk översikt om familjecentraler	Socdep	2007–8
Systematisk översikt om interventioner mot övergrepp och vanvård i barnfamiljer	SoS	2008–11
Metodbok om barn som lever i familjer med missbruk	Socdep	2008–09
Systematisk översikt om selektiv prevention för barn	SoS/UPP	2008–10
Systematisk översikt om insatser för våldsutsatta kvinnor med missbruksproblem	Socdep	2009–11
Systematisk översikt om insatser för våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning	Socdep	2009–11
Systematisk översikt om anhöriginsatser	IMS	2009–12

Bedömningsinstrument

	Initiativ	Period
Bok om ASI-intervjuns användningsområde	IMS	2003–4
Kvalitetsgranskningssystem för bedömningsmetoder för socialt arbete	IMS	2004–
Inventering av bedömningsmetoder för att mäta generella och specifika behov hos personer med funktionshinder	IMS	2004–5
Normeringsstudie av Addiction Severity Index (ASI)	IMS	2004–09
Implementeringsstudier av standardiserade instrument inom missbruksvården [†]	IMS	2004–09
Kvalitetssäkring av bedömningsinstrumentet HOME	IMS	2004–p
Internationell workshop om bedömningsinstrument	IMS	2004–6

²² *externt ledda projekt; [†] ej avrapporterat; P = pågående december 2012

Stöd till lokal användning av standardiserade bedömningsmetoder och IMS stöd till MOBs modellkommuner	Mobb	2004–7
Stöd till kommunerna vad gäller systematiskt bedömnings- och utredningsarbete för personer med psykiska funktionshinder	NU	2006–11
Inventering av bedömningsinstrument	Mobb	2006–7
Förbättring av ASI-intervju och ASI-utbildning	IMS	2006–9
Stöd till regionala stödpersoner för impl av ASI/DOK		2007
Kvalitets- och relevansbedömning av biståndsbedömning inom äldreområdet	ÄldreC	2006–8
En jämförande studie av ADAD, SAVRY och traditionella utredningar	KI	2007–p
Bedömningsmetoder för våldsutsatta kvinnor	Socdep	2007–12
Normering av ADAD	SIS	2008–12
Kartläggnings- och bedömningsinstrument för försörjningsstöd	IMS	2008–p
Bedömning och rekrytering av familjehem	Socdep	2008–11
Utveckla bedömningsmetod vid vårdnadstvister	Socdep	2008–11
Utveckla bedömningsmetod för behov av personlig assistans	Socdep	2008–11
Webbinstrument för inventering av psykiska funktionshinder [†]	NU/SoS	2009
Lokal uppföljning av ASI	IMS	2009
Effektutvärderingar		
Studie av Multidimensional Treatment Foster Care (RCT)*	LU	2003–9
Socialtjänstens arbetssätt i ekonomiska biståndsärenden	IMS	2003–12
Komparativ studie om hur vinjettmetoden fungerar vid internationella jämförelser (Kvasiexp)	IMS	2003–4
Hem för vård och boende för ungdomar – en empirisk pilotstudie	IMS	2003–4
Utvärdering av MST (RCT)*	Mobb	2004–11
Institutionsmodell för ungdomar i Norge och Sverige (RCT)	SiS/IMS	2004–p
Uppföljning av sammanbrottsstudien	IMS	2004–6
Stöd till lokala studier av insatsers effekter		2008–9
Internationell inventering och lokal/svensk klientuppföljning av insatser mot hedersrelaterat våld (före-efter)	Socdep	2005–6
Registerforskning inom barn- och ungdomsvården	IMS	2005–9
Utvärdering av krishanteringen efter flodvågskatastrofen (eftermätn)	AAF	2006
Utvärdering av Aggression Replacement Training (Kvasiexp)	FoU-Sth	2005–p
Utvärdering av drogprevention i modellskolor (Kvasiexp)*	Socdep	2004–8
Utvärdering av Kompetensstegen (Kvasiexp)	Socdep	2007–9
Utvärdering av Vägvalet och bekymringssamtal (RCT) [†]	Sth stad	2007–9
Utvärdering av metoder i arbete med våldsutövande män (Kvasiexp)	Socdep	2007–10
Utvärdering av metoder i arbete för våldsutsatta kvinnor resp. barn som bevittnat våld (Kvasi)*	Socdep	2008–11
Utvärdering av metoder av ideella kvinnojourer (Kvasiexp)*	Integr	2008–11
Utvärdering av implementeringen av de nationella riktlinjerna kring missbruksvård (Kvasiexp)*	Socdep	2009–p
Utvärdering av insatser till prostituerade och deras kunder (Kvasiexp)*	Socdep	2009–12
Social rapport (medverkan i olika kapitel)	SoS	2009
Att göra effektutvärderingar - metodbok (bok på Gothia förlag)	IMS	2009-12
Kommunikation		
Informationsteknologiskt stöd för kommunikation	IMS	2004–5
Återanvändning av CUS tidigare studier inom barnområdet	IMS	2004–6
Brukarfrågor inom IMS	IMS	2004–8
IMS löpande kunskapsspridning	IMS	2004–9
Svenskanpassning av systematiska forskningsöversikter	IMS	2005–6
Studievägledning till vissa av IMS kunskapsöversikter	IMS	2005–6
IMS publikationer och konferensers genomslag i praktiken	IMS	2006
Utbildningsinsats för lärare på universitet och högskolor	IMS	2006

Genombrottsmetoden inom socialtjänsten	IMS	2007–9
Konferenser vid IMS	IMS	2007–9
Målgruppsanpassade produkter av kunskapsöversikter från IMS	IMS	2007–9
Integrering av evidensbaserad praktik i socionomprogrammen	IMS	2007–8
Inventering av svenska effektstudier inom socialt arbete	IMS	2007–11
Evidensbaserad praktik (bok på Gothia förlag)	IMS	2007–8
Kunskapsbehov inom äldreomsorgen	IMS	2007–8
Utbildningsstöd till chefer	IMS	2006–9
Implementeringsprojekt på Södermalms stadsdel	IMS	2007–9
Erfarenhetsutbyte av bedömningsmetoder och EBP i missbruksvården	IMS	2007–9
Implementeringsforskning (bok på Gothia förlag)	IMS	2007–8
Stöd till regionala stödpersoner för implementering av ASI/DOK	IMS	2007–9